STATUTI
Mss.
8
BIBLIOTECA
DEL SENATO

Il manoscritto, in pergamena contiene gli Statuti di Piediluco, comune dell'Umbria nel Circondario di Terni.

È scritto da Pietro di Lazaro da Collestato, altro comune dell'Umbria del medesimo circondario, nell'anno 1417. Esso è fuor di dubbio l'autore degli endecasillabi rimati che trovansi nelle prime pagine del manoscritto, dei quali i primi danno la data del manoscritto stesso, e indicano il Vicario e i Massari del Comune, che in quell'anno erano in carica; gli altri son come illustrazione delle miniature, onde il manoscritto è fregiato.

La prima di esse dietro la pagina del frontispizio rappresenta Solone.

La seconda è una figurazione allegorica

La terza rappresenta Talete

La quarta Santo Stefano, patrono del comune.

La quinta Socrate.

La sesta la Giustizia.

La settima la Madonna col Bambino e due Angeli

L'ottava, dietro all'indice, Tullio.

La più pregevole è la settima, che tiene dello stile dei primi pittori della scuola Umbra.

Ci sono aggiunte agli Statuti scritte da altra mano; alcune portan la data del 20 marzo 1484; altre, quasi illeggibili, del 27 luglio 1505.

Piediluco
Statuti Mss. 8

Statuto Mss. 8

In nomine domini amen. Infrascripta est Tabula generalis toti voluminis Statutorum Castri pedisluci.

Prima Tabula extraordinariorum est ad folium. V.

Secunda Tabula dominorum extraordin. et pistatorum fornariorum macellariorum. molendinariorum. Bayuli et quorumdaliorum ad fol. XVIII.

Tertia Tabula Malefitiorum. est. ad fol. XXV.

Quarta Tabula Civilium causarum. est ad fol. XXXVIII.

Quinta Tabula dapniorum datorum. est ad fol. L.

Quisto statuto fo transcriptato
Per pietro de lagaro che ne fo sceptore
Da collestatto si e nominato
Correnti lanni de nostro signore
Mille et quattro fiate cento
Con tre et septe senga nullo errore
Delaqual cosa ciascamo e contento
Fornito a septe di de aple ale dece hore
Benedicamo dno nostro signore ..

BIBLIOTECA DEL SENATO

Era Johan da Gualdo nel vicariato
Homo prudente et discreto rectore
Eran quattro altri nel massariato
Che de questa terra se fecero honore
Cie e Antonio de Coletta de [illegible]
Et ser Cristofano con [illegible] favore
Et ancora Mariol del pago
Col suo compagno Cola de Simone
Era ser Stefano nel camorlegato
De queste cose dio sia laudato.

Erano stati [illegible] i quisti stato
Gilio de [illegible] et Johan [illegible]
Anche essere [illegible]
Tucti in [illegible] a quisti [illegible]
Che le statuto fosse transcriptate
Con petrucctio [illegible]
Con [illegible]
Ciascun [illegible]
Dierone modo che [illegible]
Et fosse [illegible]
Cosi [illegible]
Che fo [illegible]

[illegible] il [illegible] febraio.

Solon phylosofus.

Alexander episcopus servus servorum dei dilectis filiis potestatibus consiliis communitatibus Civitatum aliorumque locorum italie salutem et apostolicam benedictionem. Cum adversus hereticam pravitatem quondam F. olim imperator promulgavit quasdam leges per quas ne pullulet compesci poterit pestis illa nos illas quas felicis recordationis Innocentii pape predecessor noster observari mandavit prout in ipsius [illegible] volentes ad robur fidei ac salutem fidelium observari universitati vestre per apostolica scripta mandamus quatenus eas quarum tenores nobis [illegible] insertas presentibus faciatis singuli in vestris capitularibus annotari quod hereticos secte cuiuslibet secundum eas exacta diligentia persequi alioquin dilectis filiis fratribus inquisitoribus heretice pravitatis ordinis predicatorum vel minorum ac eorum singulis [illegible] ut vos ad id per excommunicationem in personas et interdictum in terram appellatione remota compellant. Tenores autem legum ipsarum hii sunt.

Fredericus dei gratia romanorum imperator et semper augustus yerusalem et Sicilie rex. Dilectis principibus nostris venerabilibus archiepiscopis et episcopis aliisque prelatis ecclesiarum ducibus marchionibus comitibus baronibus potestatibus sculteris burgraviis advocatis iudicibus ministerialibus officialibus et omnibus per totum imperium constitutis presentes literas inspecturis fidelibus suis gratiam suam et omne bonum. Commissi nobis celitus cura regiminis imperialis cui dante domino possidemus fastigium dignitatis materialem quem divisum a sacerdotio fungimur gladium adversus hostes fidei et in exterminium heretice pravitatis exigit exerendum ut filios perfidie viperos qui deum et ecclesiam insultant tamquam matris utero corrosores iudicio et iustitia persequamur maleficos vivere non passuri per quorum scientiam seductricem mundus inficitur et gregi fidelium per oves morbidas gravior infligitur corruptela. Statuimus itaque sancientes ut heretici quocumque nomine censeantur ubicumque per imperium dampnati fuerint ab ecclesia et seculari iudicio assignati animadversione debita puniantur. Si qui vero de predictis postquam fuerint deprehensi territi metu mortis redire voluerint ad fidei unitatem iuxta canonicas sanctiones ad agendum penitentiam in perpetuum carcerem detrudantur. Preterea quicumque heretici reperti fuerint in Civitatibus oppidis seu aliis locis imperii per inquisitores ab apostolica sede datos et alios orthodoxe fidei zelatores hii qui iurisdictionem ibidem habuerint ad inquisitorum et aliorum catholicorum virorum insinuationem eos capere teneantur et captos arctius custodire donec per ecclesiasticam censuram dampnatos dampnabili morte periment qui fidei sacramenta et vite dampnabant similiter quoque pena plecti censemus omnes quos ad fovendum hereticorum errorem callidus hostis suscitat advocatos vel pravat illicitos defensores maxime cum facinus quod inquinat [illegible] desierit et eorum vite duxerit consulendum. Eos preterea qui convicti in uno loco de heresi ad alia loca se transtulerint ut cautius possint effundere virus heretice pravitatis debita [illegible] vindictam ut supra hii per viros ab eodem errore conversos ad fidem [illegible] et per alios qui eos de heresi convicerint qui hoc [illegible] licite faciendi eiusdem testimonium habitur [illegible] adiciendos sicque hereticos ad iudicium tractos [illegible] extreme vite periculo heresim abiurantes postmodum de falso iuramento constituti et fide mentita convicti ac eos contigerit eiusdem morbi contagio in eorum recidivam ut [illegible] dampnabilis iniquitas sit mentita et penam debitam mendacium non evadat. Omne insuper proclamationis et appellationis beneficium ab hereticis receptatoribus et fautoribus eorum penitus admovemus volentes ut de finibus imperii in quibus semper debet consistere fida fides heretice labis genera modis omnibus deleantur. Ceterum quanto maiora divino nutu misericordie accepimus et altiorem locum pre filiis hominum obtinemus tanto devotiora debemus obsequia gratitudinis conferre sicque in [illegible] contemptores nostri culminis exardescit auctoritas si reos lese maiestatis in personis eorum et liberorum suorum exheredatione dampnamus multo fortius iustiusque contra dei blasfematores nominis et catholice fidei detractores providemus eorundem hereticorum receptatorum fautorum et advocatorum suorum heredes et posteros usque ad secundam progeniem beneficiis cunctis temporalibus publicis officiis et honoribus imperiali auctoritate privatos ut in paterni memoria criminis continuo merore tabescant vere scientes quia deus zelotes est peccata patris in filios potenter ulciscens [illegible] excludendum ut sicut paterne heresis non sequere latentem patrum perfidiam revelaverint quacumque reatus illorum animadversione plectantur predicte punitioni non subiaceat innocentia filiorum. Ad hec notum fieri volumus fratres predicatores de ordine predicatorum pro fidei negotio in partibus imperii [illegible] contra hereticos deputatos ceteros quoque qui ad hereticos iudicandos accesserint [illegible] morando et recedendo sub nostri imperii speciali defensione receptos [illegible] omnes [illegible] recommandamus fidelium imperii [illegible] volumus inoffensos universitati vestre mandantes [illegible] ubique quocumque vestrum pervenerint benigne recipiatis eosdem [illegible]

diatius [illegible] inceptioe oe osilium et ductatu et auxilium impendatis ptaz acceptis q deo ne
gotijs [illegible] hereticos uo qs et obstendetis ipi uob in iurisdictione ura singli capti
dingnti custodia detineres donec post ecclesie dapnatoz iudiciu pena subeat quam
meret [illegible] exequtione ipi negotij gtum deo et indubitabile nob exequium oferetis
si ad expellendaz de ptib uri impij noua et isolita heretice prauitatis ifamia opez et
opam unaciu cude studiis psuteitis efficacem et si qs fort exide negliges et remissus ac
inutilis cora deo et i ospectu nro potit mito culpabilis apparere Dat Padue .xxij.
febr. xij. ind. F. di gra etc. Inconsutile tunicaz dei nri dissidere [illegible] conat heretici et uo
cabuli [illegible] sequentes q significatur diuisionis enuntiat i ipi in dimis [illegible] fidei unitate
nitunt iducere sectioez et oues apud custodia cui pastore apastore bono sunt comite segregare
hij sunt lupi rapaces intrinsecus quousque mansuetudi die [illegible] ouium quousque ouile possint i intra
re domini hij sunt angli pessimi hij sunt [illegible] mutatis apud negtie fraudis [illegible]
simplices destinati hij colubri [illegible] subrepunt hij [illegible] i specie et sub
mellis dulcedine uirus euomunt ut dum cibum uite ministrare se simulant [illegible] ferunt et mo
tis potum uelud quodam dirissimum uenenum immiscet. horum secte [illegible] publicis pro
deant non sunt notate noibus uel que forte nefandius non ontente ut uel ab arrio arriani
uel anestore nestoriani [illegible] nuncupentur [illegible] a fide catholica
inventa sbierunt paternos se nominant uelud expositos passioni huiusmodi [illegible] patareni
quibus abe [illegible] diuitatis et fine sub uno ontestu neqtie i simul tres offendunt
deum uz. proximos et se ipos deum dum dei fidem et filiu non agnoscunt decipiunt proximos dum
ipis sub spe spiritualis alimonie heretice prauitatis oblectamenta ministrat crudeli etiam seuiunt
i se ipos dum post animar dispendiu corpora d maius [illegible] mortis illecebris q per agnitioem ue
ram et ue fidei possent euader uite perdere et necis [illegible] noluit et q pe ipo
dictu dirissimum superstites [illegible] non terrent exemplo tales [illegible] confessores [illegible] non
possumus motus nros [illegible] ultione i eos gladium exeram tato ipos instantius persequentes
[illegible] fidei [illegible] pape romana ecclesia q caput est omnium iudicat superst
tiones [illegible] latius excrere constitutur ad eo q ab vitalie finibus presertim aptibus lombar
die [illegible] negtiam [illegible] iamque usque ad regni nrum sicilie sue
[illegible] acerbissimum reputates. Statuimus i primis ut crimen heresis et
dapnate [illegible] nomine censeant [illegible] legibus e inductu i publica crimi
[illegible] magestatis nre dz ab omnibus oribilis [illegible] diuine magesta
tis [illegible] acteritatis quius iudicio potitte alterz [illegible] non excellat na sicut pdu
ellionis crimen per [illegible] adimit dapnatorz et bona et dampnat post obitum memoriam defuncto
rum [illegible] i [illegible] a patareni notatur per omnia uoluz obseruari et ut ipoz negtia
[illegible] non sequit in tenebris ambulat detegat nene et deferere i uestigium uolumus
diligent huiusmodi patratores scelerum et per offales nros sic et alios malefactores iquiri ac iq
sitione notatos [illegible] suspitione agimto tangant a uiris ecclesiasticis et platis exa
minari iubem [illegible] fuerint a fide catholica saltem articulo deuiare ac per ipos
pastorali more amoniti tenebrosi diaboli relictis insidijs nolunt agnoscere deum lucis [illegible]
[illegible] dapnatos mortem pati pate
[illegible] hereticos [illegible] destant [illegible] ut uiuj i ospectu homi
[illegible] iudicio [illegible] dolemus q i hoc ipos satisfactionis uoluntati [illegible] pena so
lumodo [illegible] alium [illegible] erroris [illegible] nos contra talibus nemo i terueire psumat [illegible]
fecit i ipm [illegible] aa leos no mito gutchy. Dat Padue xxij febr xij indict
[illegible] semper augustus etc. Patarenos receptatores et complices et [illegible] fautores qui
[illegible] possit crime [illegible] uelud in prudi no formidat publicatis bonis omnibus relegandos
i perpetuum [illegible] et ipoz filij ad honores aliquos nullatenus admictant [illegible] fauitz
huiusmodi attexit aliquae patetenz [illegible] lesa ma iestate probat in fidei primum [illegible] agunt
famie pstine de imperiali clementia [illegible] bnficii i tegrum onstatur. Incipiut [illegible] consti
tutiones [illegible] patenos edita p dnm [illegible] illustre [illegible] romanorum imperatore semper augusti [illegible]
et sicilie [illegible] catharos patenos [illegible] leonistas arnaldistas [illegible] passagines
[illegible] albanen [illegible] comistos bualdenses rotarolos comune
[illegible] et otolenos [illegible] et omes hereticos utriusque sexus [illegible] nomine
[illegible] dapnamus in sfalmia diffidam atque bandimus [illegible] ut bona taliu [illegible]
[illegible] reuitant [illegible] filij eorz ad successioem [illegible] possit [illegible] longe [illegible]
[illegible] temporalem offensae magestatis [illegible] fuerit sola suspitione notabiles
[illegible] qualitateque [illegible] innocentiaz [illegible]
[illegible] habeant [illegible]
[illegible] Statuimus [illegible] potestates [illegible] consules seu re
[illegible] officia [illegible] fidei [illegible] publice iurantur [illegible]
[illegible] hereticos [illegible] fide [illegible]
[illegible] tenear [illegible]
[illegible] corpore [illegible]
[illegible] negligerit ab hereticis
[illegible] exponimus catholicis occupanda [illegible] qui [illegible]

Se nelmio bene ciascun fosse legale
Come de robarme se diletta
Sorria mia potença meglio retta
Et lo mio stato forà più regale
Ma siate certi che de qsto male
Tardo o p tempo ne serra vendetta
Et chi me roba overa che remetta
[illegible] costato ei pu[illegible] capital

Che tale sta i rama del[illegible]
Che asimil modo robando[illegible]
Et poi la sedia sua rimase
Ma tu che salisti en quisto s[illegible]
Pigliando exeplo le mie parole[illegible]
Or fa che impari seno altrui s[illegible]
De no voler delmio thesauro[illegible]
Poi che iustitia me fe x[illegible]

[illegible] in te non [illegible]

[illegible] fratres emendi

[illegible] regno desiderabilis debet esse tranquillitas, in qua et populi proficiunt et utilitas [illegible] custoditur. Hec est enim humana et artium decora mater. Hec humanum [illegible] inreparabili successione multiplicans facultates extendit, mores excolit. Et [illegible] rerum ignarus esse videtur qui eam minime quesiuisse sentitur.

[illegible] enim [illegible] [illegible] [illegible]

Tales filosophus

[illegible] [illegible] contraria sunt: festinatio et ira.
[illegible] [illegible] bonum et malum: ait lingua.
[illegible] [illegible] infelicibus [illegible] sis. Quecumque promiseris obserua.

[illegible] richesse fatto argento et oro
[illegible] [illegible] tesoro

[illegible]

[G]lorioso ... dne martir xpi pro cui nomine primus sanguinem effundere
[non] timuisti. pro huius castri dno ac populo dnm precare omnip
otentem. ut a grani periculo dignetur liberare.

O sancto stefano nro defensore
Che si capo et guida de quisto commune
Pregamo te piaccia che preghi dio signore
Che questo populo sempre sia de ... o
Da omne nocumeto et mortal guerra
Et de cusi sinistreante et infortune.
Luoco florito che e la tua terra
... de vostra deuotion iamai no se ...

Socrates phylosophus

petrus andreas philosophus
inter minores electus

...as ee ipsi rectoz . aut ipsi rector pri...
...algentus ee supplicio ponerem.

...tur

16 marty 1515

Iustitia regna et non e chi la niegha
Torto non fa et ad prece non piegha.

Iustitia virtus suum unicuique tribuens cum utilitate servata.

Io son Iustitia virtu incoronata
Creata in cielo dal summo factore
Da luj quagio interra fuj mandata
Exemplo et lege ad ogni bon rectore
Pero de questa spada sono armata
Per correggere ciaschuno errore
Contra chi falla son multo turbata
Et non riguardo re ne imperadore

Ciaschun se guardi dallo offensione
Che io bilance per far par rasgione

Dispositi

Ome communo como cociare ti uegio
Si dali oltramotini e dauicini
Et maximamete datoi ciptadini
Che te douereber porre inalto segio
Chi piu te doueria honorar quil te fa pegio
Lege none che pte se diclini
Con graffij colasega e cogliutini
Ciaschuno segnegna dileuarne schiegio
Capil no ti riman ch ben ti uoglia
Chi te tolle la bacchecta e chi te scalça
Chi eli uestimito stracciando ti sfoglia
Onne lor pena sopra te rimbalsa
Nuno e ch curi di tua doglia
Se tu dibassi quado se inalça
Multi gouernatori pte si fano
Ma finalmte son tucti ad to dano

Sancta Maria sucurre miseris. Juua pusillanimes. refoue flebi-
les. Intercede pro populo.

Di 2 7bris 1540

exhibit ...

O voi che quisto libro revoltate
Quando trouate questa vergine pura
Con debita devotion la salutate
Adcio che lanima vostra stia secura
Da omne peccato prima dicate ave
Serrite poi franchi da omne paura
Et campararne da lopere prave
Sequendo sua oratione dolce e suave

[illegible]

[illegible] sub pena [illegible] [illegible] a quibus [illegible]

[illegible] [illegible] et Cam. [illegible] App. [illegible]

[illegible] [illegible] et [illegible] Comis [illegible]

[illegible] Manu [illegible] presenti [illegible] [illegible] annis [illegible]

[illegible] ad perpetuam rei Memoriam ego [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] sub annis Dni millo

[illegible] [illegible] In [illegible] Sieden [illegible]

[illegible] Mensis Januarii

Ego [illegible] Manu [illegible]

[illegible]

In nomine Amen. Infrascripte Rubrice primi libri voluminis statutorum Castri pedisluci. videlicet. libri extraordinariorum

De offitio massariorum castri pedisluci — — Capitulum .j.
De electione consiliariorum dicti castri — — Capitulum ij
De pena non accedentium ad consilium — c. iij
De committentibus vocem. — c. iiij
Quod nullus qui non sit de consilio stet ibidem. c. v
De non faciendo aliqua proposita nisi prius deliberata fuit per vicarium et massarios. — —
De partitis fiendis in consilio per vicarium. — — c. vj
De electione quatuor massariorum. — c. vij
De archa communis tenenda clavibus ... et sigillo dicti communis. — c. viij
De pena non facientium custodiam de die. c. viiij
De pena non facientium custodiam nocturnam. — — c. x
De modo et ordine vendendi victualia et panem faciendo ad vendendum in castro pedisluci c. xj
De pignore dato tabernario et non soluto pretio de vino accepto c. xij
De successione fienda secundum morem per consuetudinem vigentem in castro pedisluci. c. xiij
De franchitia domorum et hereditatum c. xiiij
De custodia advenarum — c. xv
De pignorantibus arma communis c. xvj
De procuratoribus terrigenarum c. xvij
De capientibus animalia silvestria c. xviij
De coptimatoribus et emptoribus ... in hora none — c. xix
De piscibus et animalibus venaticis vendendis et ... — c. xx
De pena lavantium coria et facientium concias ... intus castrum pedisluci — — — — — c. xxj
De pena hedificantium supra viam publicam. — — c. xxij
De aptatione viarum itinerum et stratarum — — c. xxiij
De ponderibus et mensuris habendis — — c. xxiiij
De via moglie — — — — — — — xxv
De hiis qui non habent ad suum viam xxvj
De electione ratiocinatorum dicti communis. xxvij

De electione allibratorum. c. xxviiii
De hijs que spectant ad animam et corporis utilitatem. c. xxx.
De elimosinis missis pro fratribus. c. xxxi.
De palude pedisluci. c. xxxii.
Quod vicarius et offitiales debeant stare ad sindicatum. c. xxxiii.
De caldarello tenendo pro bladis. c. xxxiiii.
De pena non incatenantium naves. c. xxxv.
De consuetudinibus. c. xxxvi.
De privatis et deacquatorijs supra viam. c. xxxvii
De vialibus terminatoribus et exterminatoribus. c. xxxviii.
De gualdarijs c. xxxviiii
De pena accipientium paleas. c. xl.
De proicientibus turpitudinem in via publica de domo vel placito. c. xli.
Quod quilibet mundet ante domum suam die sabati. c. xlii.
De pena accipientium ligna vel palos alienos. c. xliii.
De proicientibus lapidem in tectis guardiole vel alicui ecclesie. c. xliiii.
De proicientibus turpitudinem in aliquo loco contra voluntatem domini rei. c. xlv.
De volentibus comutare viam suo vicino. c. xlvi.
De trapeno et comoratione sub vel iuxta domum alicuius. c. xlvii.
De accipientibus pignora aliena. c. xlviii.
Quod omnes habentes bestias pecuinas et pecudinas teneant et debeant cu-
[illegible] unam pro qualibet decina c. xlviiii.
Quod si pedelatus non servaverit vel continuo stetit in loco debito cogatur ad
solvendum in communi quod debet prout alij pedelucani. c. l.
Quanto tempore duret hoc statutum. c. li.
De pena vendemiantium octo diebus ante festum sancti Angeli de mense septembris. c. lii.
Quod pedelucani non graventur ad comodandum offitialibus. c. liii.
Quod nemo puteum vel fossam teneat iuxta murum alienum. c. liiii.
De recondentibus intus pedelucam fenum aut paleas. c. lv.
De pena periurantium. c. lvi.
De ponentibus bladum in area aliena. c. lvii.
De pena imposita mensurantibus granum de nocte. c. lviii.
De pena laborantium bona de quibus non solvitur datium. c. lviiii.
De vexillo communis castri pedisluci non exhibendo sine licentia et voluntate [illegible]
[illegible]riorum. c. lx.
De pena non permittentium se gravare per castallum c. lxi
De iniurijs mulieris euntium ad aquam cum navi c. lxii

De iniurijs dicentium uxores — c. lxiij.
De facientibus martauellos ad stirnam. — c. lxiiij.
De conventionibus et pactis. — c. lxv.
De accipientibus navim alienam sine licentia illius cuius est. — c. lxvj.
De vitis et portibus navium. — c. lxvij.
De pena fodentis muros et rupes circumcircha pedeluci. — c. lxviij.
De occupantibus viam publicam aliam. — c. lxviiij.
De pena euntium post defunctum. — c. lxx.
De pena reputantium in luctum alium quam mortuum. — c. lxxj.
Quod mulier non accedat ad domum defuncti — c. lxxij.
De pena mittentium bestias infirmas in tenuta pedisluci. — c. lxxiij.
Quod liceat hospitatoribus vendere panem et vinum. — c. lxxiiij.
Quod vicarius teneatur ire una cum massarijs ad videndum [illegible]. — c. lxxv.
Quod laboreria communis reducatur ad parlamentum. — c. lxxvj.
De porcis non euntibus per terram. — c. lxxvij.
De arte mercatorum et tabernariorum. — c. lxxviij.
De eo qui voluit vendere vinum ad minutum. — c. lxxviiij.
De pignore dato tabernaio. — c. lxxx.
De vendentibus panem et vinum. — c. lxxxj.
De vendentibus mustum sine conventione. — c. lxxxij.
De concordia fienda inter pedelucanos — c. lxxxiij.
De muliere expellenda de vicinatu. — c. lxxxiiij.
De suprastantibus viarum foveatarum fontium pontium. — c. lxxxv.
Quod omnes ex pedeluciani habitantes teneantur presentare fidem de soluendo datium. — c. lxxxvj.
Quod quilibet pedelucanus teneatur facere ortum. — c. lxxxvij.
De proicientibus turpitudinem in laco. — c. lxxxviij.
De legalitate in quibuslibet artificibus. — c. lxxxviiij.
Quod in executionibus non possint accipere contra pignora. — c. lxxxx.
De pena accipientium castinam seu cappadam alienam. — c. lxxxxj.
De non ostruendis cappandis per x. passus iuxta domos. — c. lxxxxij.
De potantibus animalia in fontibus. — c. lxxxxiij.
De victualibus non extrahendis de castro pedisluci [illegible]. — c. lxx[illegible]
Quod non liceat aliam de castro pedisluci [illegible]. — c. lxx[illegible]
Quod homines septuagenarij sint excepti ab omnibus [illegible]. — c. lxx[illegible]

quilibet [illegible] teneat facere
[illegible] viam

Tullius

ad rey publice utilitatem referri debet. Cavendum est ne maior
et ideo prohibenda est ira in puniendo

[illegible]

Anguille la soma ——— ß xx iiij
Agnelli per ciaschuno ——— ß o d iiij
Bambace filata ——— ß xxiij
Brocche la soma ——— ß iij
Balestra la soma ——— ß xxv
Borda la soma ——— ß xx
Corame la soma ——— ß xxiiij
Cinci la soma ——— ß viij
Casio la soma ——— ß xvj
Carne salata la soma ——— ß xvj
Castrati per ciaschesuno ——— ß viij
Capretti per ciaschesuno ——— ß o d ij
Carta de bambace la soma ——— ß xxxij
Canepa la soma ——— ß xv
Cora de bestie grosse conciate per
ciaschuna ——— ß vj
Cora non conce de bestie grosse
per ciaschuna ——— ß iij
Cenneri la soma ——— ß xvj
Cera la soma ——— ß xxxij
Cipolle la soma ——— ß vj
Calzaretti per ciaschesuno paro ß o d ij
Cardi la soma ——— ß xxx
Cana [illegible] la soma ——— ß xxxij
Cauli la soma ——— ß vj
Coltri la soma ——— ß xxxij
Canapuccio per ciaschuno mesale ——— ß iij
Castagne la soma ——— ß vj
Cenere de [illegible] ——— ß v
Cofini per ciaschuno paro ——— ß viij
[illegible] per ciaschuna ——— ß iij
Cavrati per ciaschuno ——— ß v
Chiovi per ciaschuno migliaro ——— ß ij
Cribelli per ciaschuna dozina ——— ß ij
Cinti per ciaschuno ——— ß v
Calana per ciaschuna soma ——— ß o d vj
Casarelli per ciaschuno ——— ß o d iiij

Drappi de seta [illegible] ciaschuno libra ß [illegible]
Cavalli domati per ciaschuno ——— ß [illegible]
Cavalli non domati per ciaschuno ——— ß vj
Ferro lavorato la soma ——— ß xxx
Ferro grosso non lavorato la soma ——— ß xvj
Fronda la soma ——— ß xvj
Frasceto fersola lo mesale ——— ß o d iiij
Fisoli la soma ——— ß x
Fodera de vari per ciaschuna libra ß o
Fusa la soma ——— ß x
Fardelli per ciaschuno ——— ß v
Fiasche la soma ——— ß xv
Grano per ciaschuno mesale ——— ß v
Guarnelli la soma ——— ß xx
Guado la soma ——— ß [illegible]
Genzole la soma ——— ß v
Giande la soma ——— ß [illegible]
Gioppitti per ciaschuno ——— ß [illegible]
Lana la soma ——— ß [illegible]
Legname concio la soma ——— ß [illegible]
Lino concio la soma ——— ß [illegible]
Lenzoli per ciaschuno ——— ß o
Legume per ciaschuno mesale ——— ß [illegible]
Libri de gramatica de medicina e
de predicatori per ciaschuno ——— ß [illegible]
Lupini la soma ——— ß vj
Lepori per ciaschuno ——— ß o
Libri de [illegible] per ciaschuno ——— ß x
Lanciotti la soma ——— ß [illegible]
Lance la soma ——— ß [illegible]
Marzane la soma ——— ß [illegible]
Macine per ciaschuna ——— ß [illegible]
Martinelli la soma ——— ß [illegible]
Meretrici per ciaschuna ——— ß [illegible]
Mela granate la soma ——— ß [illegible]
Massarie la soma ——— ß [illegible]
Mele la soma ——— ß [illegible]
Metalle la soma ——— ß [illegible]

[illegible] 1516
[illegible]
[illegible] per [illegible] [illegible]

Mavorzi la soma — ß viij
Mantiy p(er) chaschuna — ß vj
Nuci la soma — ß vij
Nuclli de amendule la soma — ß xxiiij
Orzo la soma — ß viij
Orzoli p(er) ciaschuno paro — ß j
Oglio la soma — ß xij
Ova p(er) ciasche antonaro — ß ij
Olivi la soma — ß iij
Preti la soma — ß o d vj
Pelli pecorine p(er) ciaschuna — ß o d iiij
Panni fiorentini fiorentini senesi
francesi la soma — lbr iiij
Panni carfagni la soma — ß xxx
Piombo la soma — ß xxiiij
Porci p(er) ciaschuno — ß j d x
Pulledri asinini p(er) ciaschuno — ß ij
Pulledri cavallini p(er) ciaschuno — ß x
Pesce la soma — ß xvj
Pera la soma — ß vij
Prete de [illegible] la soma — ß vij
Pelle pelose la soma — ß x
Pecore per ciaschuno — ß o d viij
Peponi la soma — ß vj
Penna la soma — ß xx
Polledroni p(er) ciaschuno — ß ij
[illegible] la soma — ß xvj
Rame [illegible] la soma — ß xxx
[illegible] la soma — ß x
Refe la soma — ß xx
Rote p(er) ciaschuna — ß v
Reti la soma — ß xxxij
Ravelle la soma — ß x
Risi la soma — ß xv
Spinache la soma — ß xxx
[illegible] la soma — ß xxxx
Spelta la soma — ß xvj
[illegible] la soma — ß xviij
[illegible] la soma — ß xxxiiij
[illegible] la soma — ß xvj
[illegible] — ß ij
[illegible]
[illegible] — ß ij
[illegible] la soma — ß [illegible]
[illegible] — ß x

Spezi la soma — ß xx
Saiete p(er) ciasche lbr. — ß xj
Storioni la soma — ß xvj
Sevo la soma — ß xx
Tondina la soma — ß xxviij
Termentina la soma — ß xxiiij
Terracha p(er) ciasche [illegible] — ß xij
Trome p(er) ciaschuna — ß iiij
Tibule la soma — ß ij
Tomene la soma — ß v
Tovaglie e [illegible]
p(er) ciaschuna — ß vj
Taschte da chiavari — ß ij
Uva passa la soma — ß xxj
Vacche p(er) ciaschuna — ß [illegible]
Vino la soma — ß ij
Vernaza p(er) [illegible] — ß iiij
Veschio la soma — ß xv
Vasi de [illegible] la soma — ß [illegible]
Vetro la soma — ß xx
Verzino p(er) ciasche lbr — ß j
Zucharo la soma — ß xxxx
Zafferane la soma — lbr xx
Item p(er) [illegible] — lbr v
Item p(er) ciasche [illegible] — ß [illegible]
la soma p(er) ciaschuna — ß iiij
Fieno la soma — ß iij
Ferri de [illegible]
[illegible] — ß o d ij
Legname [illegible]
la soma — ß iiij
posimi [illegible] — ß 3
[illegible] — ß 2
Letame [illegible]
no [illegible] Capezno La so
[illegible] — ß 3

Proemium statuti Pedisluci :-

Omnis etas et omnis humana natura propter suam fragilitatem in malum prona est. et intenta ab adolescentia sua. cursus q(ue) vite nostre p(ro)clivus et inclinabilis est ad voluptates et lascivias. et natura humana imitatrix est vitiorum. Nova q(ue) semper deproperat edere formas. et cotidie labitur de celo. Et ideo necessarium est leges fieri. ut earum metu humana coherceatur audatia. Tuta q(ue) sit inter reprobos innocentia. et pravitas in ipsis reprobis nocendi facultas suppliciis formidine refrenetur. Appetitus q(ue) noxius sub iuris regula limitetur. Per quas iuris regulas ut honeste vivatur alius non ledatur et ius suum unicuique tribuatur instruatur et informetur. Ideo. Infra scripta statuta provisiones et ordinamenta hactenus edita que erant in castro Pedisluci pro legibus durantium ex deliberatione massariorum confirmata fuerunt. et pro legibus et statutis eorum auctoritati s(ue) consilii serventur ad litteram prout iacent et scripta sunt in presenti volumine statutorum in ipso castro usque ad beneplacitum ipsorum massariorum et consilii qui nu(n)c sunt et pro tempore fuerint. Ad laudem et reverentiam omnipotentis dei et gloriosissime virginis marie matris eius et apostolorum petri et pauli ac beati stefani protomartiris sub cuius protectione positum est dictum castellum Pedisluci. Ac etiam magnifici et excellentis domini nostri Mathei de Potamis de Rehate domini naturalis dicti castri. et totius magnifice sue domus. Que quidem confirmatio facta fuit per supradictum magnificum dominum massarios et consilium prelibatum. Quorum quidem statutorum et ordinamentorum tenor talis est. videlicet.

De summa trinitate et fide catholica.

Cunctos pedislucinos nostre iurisdictioni subiectos illam fidem catholicam et orthodoxam firmiter credere et simpliciter confiteri volumus et iubemus ac tenere. quam gloriosi apostolorum principes videlicet petrus et paulus tradiderunt. et quam confitetur tenet et predicat sancta mater ecclesia mater omnium et magistra. Siquis autem contrarium tenet vel dogmatizare presumpserit pena legibus ordinata penitus feriatur.

De honorificentia magnifici et excellentis domini nostri Mathei de Potamis domini supradicti.

Per hac iubemus in posterum sanctionem castrum ipsum Pedisluci et eius populum habitatores et incolas utriusque sexus sub directione protectione gubernatione defensione et dominio supradicti domini nostri esse et honore coli augeri manutenere honorari et magnificari iux(ta) posse toto cordis et mentis effectu ipsi domino tamquam protectori gubernatori defensori eius et bonorum dicti castri totis visceribus venerari. Contrarium vero facientes seu quolibet dominates sciat se ipsos indigne penitus incursuros.

Observatio iuramenti vicarij sibi delati p(er) mag(nificum) d(omi)n(u)m supradictum

Rectores et iudices eliguntur in terris ut recte iudicent iustitiam
diligant et cor(um) oculi conspiciant equitatem. per hec nanque stat rei pu(blice)
suscipit incrementum, et sub firma stabilitate firmatur. Licet p(o)p(u)lorum deside-
rati, eos votis ardentibus tenuerit, dum rigor iustitie iurisque tute-
la in medio constituta sedit alterum ab altero non permittit.
Sequitando l'effecto dela auctorita proposita. Invoco prima el nome dell'al-
tissimo dio sensa el quale veruno principio se po debitamente fare.
Et dico che lo principio mezo et fine del nostro offitio ancessere lo vica-
rio, possa essere et sia ad honore laude et reverentia delo omnipotente dio
et dela gloriosissima sua matre madonna santa maria. Et deli glo-
riosi principi deli apostoli messer sampietro et messer sampaulo capi et
guida dela catholica fede. Et del glorioso protomartiro messer sancto
stefano protectore defensore capo et guida del commune et deli ho-
mini del castello de pedeluco et de tucta la universale corte delo celo.
Sia et possa essere ad honore stato magnificentia exaltatione et vi-
ctoria del magnifico et possente signore [illegible] della ... de Spo-
leto ... signore naturale del dicto castello et de tucta ... ma
... Ad honore stato mantenimento pace tranquillita et
... Ad honore stato ...
reposo del commune et de li homini de questo castello. Ad honore stato conme
... et fama dela vostra p(er)sona offitiale et fameglia. Et deli predicti
homini massarj del dicto commune liquali sono al presente ... tempi
... possa essere et sia exempte ... per confusione et morte
de tucti quilli che volesse lo contrario. dio voglia cosi sia. Voi nobile
ho... vicario deputato p(er) lo p(re)sente mag(nifico) signore alo regimento del dicto
castello per sei mesi proximi da venire oggi col nome de dio incomen-
sado et come sequita feliceme(n)te finendo. segondo che avete iurato et
promesso nele mano del mag(nifico) n(ost)ro signore predicto promettete da mo innanti
de essere signore et al dicto commune devoto legale et fedele et tucte ragioni
... del dicto signore et etiamdio tucte ragioni iurisdictioni immunitati
et iurisdictioni ... mantenerete conservarete et defenderete et non p(er)mec-
terete a vostro potere che veruna delle a vostro tempo sia defraudata ne cor-
rupta ma maiormente ... alcuna sottracta overo occupata la recu-
perarete et reporeterla nel p(ri)stino stato quanto porete. Administrerete equalmente
ragione et iustitia ad ogni p(er)sona. A vidue orphani et pupilli et altre mi-
serabili p(er)sone farete summaria et expedita ragione non offendendo la ragione
de alcuno. Sarete sollicito ... ala bona et sollicita guardia de di
et notte del dicto castello. Starete continuamente ... utili al banco dela
ragione et vederete benignamente chi ragione vorra dimandare. A tucte che
... et altri ... farete ... Ala fortificatione re-
paratione et ... del dicto castello una con li massari sarete volutorosi
sollicito et actento. Tucte accidentie che occurendo ... terrete
... ne esse non revelarete fine al debito
... lo vostro offitio starete a sindicato ... alo sindico
... deputato p(er) lo dicto n(ost)ro signore ad vedere la administratione delo vostro
offitio. Et equalmente ogni altra cosa farete ale quali sete tenuti et obligati
... de statuti et ordini del dicto ... non havendo respecto ad ami-
... benivolentia ... overo altra humana gratia et speciale utilita
... et p(er) lo sacramento che avete prestato nelle mano del pre-
... nostro signore.

Prohemium extraordinarior(um).

Quoniam naturam humanam totum genus mortalium cotidie non dubium crevisse. Sed fragilitate degenerante humana homo non hominum sed vitio prefertur dumtaxat. Et ideo propter defectus nexios impiorum iustitie tramite et limitibus toherarentis per sapientes iura communia et municipalia sunt inventa. Iuxta illud prophete. Constituite legis latorem. Quo circha statutorum et legum decretores predicti de extraordinariis in hoc primo libro ordinamenta condentes. Et primo.

De offitio massarior(um) castri pedisluci. — m c. i.

Quatuor massarii castri pedisluci qui pro tempore erunt teneantur et debeant ac cogantur iurare ad sancta dei evangelia corporaliter manu tactis scripturis eorum offitium facere et exercere sollicite fideliter legaliter bona fide et sine fraude secundum formam huius statuti remotis amore timore prece pretio et omni alia humana gratia et speciali utilitate. Et perpetue manutenere conservare recuperare ac defendere toto eorum posse omnia bona et iura pertinentia ad commune pedisluci pro ipso communi nec ea permictere non gerere aliquem extorquere seu fraudare vel usurpare et redere sollicitum vel sollicitos iniuriam et alios offitiales dicti domini ad procedendum contra delinquentes et ipsos debita pena puniri. Et esse solliciti et acteti circha custodiam castri pedisluci et reclamatum semel in mense ad videndum muros bertescas et menia dicti castri et ea laborari facere murari lapidibus et lignamine ut fuit opportunum. Et facere dictos fieri executionem constitutarum quas imponet predictum commune et ad faciendum sindicari offitiales dicti communis et assignare et reddi administrationis rationem eorum et cuiuscumque ipsorum offitii et facere resitui et resolvi quicquid dicto communi et singularibus personis de iure ab ipsis debetur. Et ad faciendum reddi rationem camerarius communis de administratione sui offitii et refundi et restitui quicquid ab eo refundi et restitui deberet. Teneantur etiam dicti massarii facere cum dicto communis in eius offitio exercendo. Et teneantur et stare debeant dicti massarii una cum aliis rectoribus dicti communis ad audiendum rationem camerarii et colligendum datias et prestantias in dicto communi impositas et imponendas. Et si invenerint aliquid fraudatum esse per dictos camerarios et collectores dictas datias et prestantias faciant statim restitui et refundi id quod fraudatum esset communi predicto. Possint et dicti massarii una cum domino dicti castri videre in omnibus que adherenti boni et pacifici status domini et communis predicti et hominum dicti castri ordinare deliberare et providere et per se ipsos ordinamenta et deliberationes condere et scribi facere prout eis vel maiori parti ipsorum videbitur et placebit cum consensu predictis officialis domini. et quicquid per eos vel maiorem partem ipsorum promissum

natum aut deliberatum fuit, dum tamen non sit contrarium honori et reverentie domini dicti castri
et preter vel contra formam capitulorum presentis statuti valeat et teneat ac si per totum con-
silium dicti communis factum foret. Et officiales dicti castri teneantur predicta plene observare
debeant. Et super dicti massarii omnibus consiliis interesse et in eis propositam facere
procurent, et per eos facta fuerit super propositis, prout eis vel maiori parti ipsorum melius
et utilius pro domino et dicto communi videbitur expedire. Possint et dicti massarii et qui-
libet ipsorum ire per castrum predictum noctis tempore cum lumine vel sine lumine post
sonum campane sine pena et banno. Et sint excepti ipsi et camerarius communis qui
erunt pro tempore a custodiis diurnis et nocturnis dicti castri durante tempore eorum of-
ficii. Quorum officium duobus mensibus et non ultra sit duraturum.

De electione consiliariorum — Cap. ij

Consiliarii qui habent interesse negotiis dicti communis ad providendum quod
utilius et salubrius fuit eligantur isto modo, videlicet ut quilibet ex massa-
riis qui pro tempore fuerint eligat sex homines quos noverit esse idoneos et expertos
amatores et conservatores status domini et castri predicti, ita quod sint in numero duodecim.
Qui sic electi iurent eorum officium facere legaliter et bona fide remo-
tis odio et amore et consulere et arengare omnia que respiciant ad honorem et mag-
num statum domini et utilitatem et incrementum dicti castri. Et isti consiliarii
renovetur singulis duobus mensibus tempore renovationis massariorum.

Pena

De pena non accedentium ad consilium — C. iij

Consiglio

Quilibet consiliarius castri predicti qui pro tempore fuit teneatur et de-
beat accedere ad consilium in loco deputato ad sonum campane vel ad vo-
cem preconis de mandato domini vicarii et massariorum antequam proposita in dicto
consilio fiat. Et contrafaciens solvat x solidos. Si vero proposita non fiet super
aliquo negotio solvat solidos v, nisi talis consiliarius haberet legiptimam excusationem.

De committentibus vicem — C. iiij

Quicumque predictorum habuit aliquod officium in communi possit et ei liceat co-
mittere et dare vicem suam cuicumque voluerit de domo sua et eius familia
vel sotio vel collega in eodem offitio cum consensu vi-
carii et massariorum. Et ille cui data et commissa fuit dicta vox et vices possit et vale-
at, ac si ipse dedisset, omnia que ad ipsum dantem pertineret in dicto offitio. Non aliquis al-
ius cui dictum est tales vices et vox concedi possit. Et si aliter fieret non vale-
at ipso iure.

Quod nullus qui non sit de consilio stet in eodem — C. v

Nemini liceat qui non sit de consilio generali et speciali stare in consilio dicti com-
munis dum fieret dictum consilium sine licentia et mandato domini vicarii et eius officialis ad
penam xl solidorum, nisi esset quis vocatus ad dictum consilium per vicarium et massa-
rios. Et officiales teneantur vinculo iuramenti antequam proposita legatur in consilio
dicere in dicto consilio ut quicumque non est de consilio exeat de loco consilii.

De non faciendo aliquam propositam nisi prius deliberata fuit per vicarium et massarios — C. vj

Officiales et massarii dicti castri non faciant nec facere debeant [illegible]

12

ant aliquas propositas super aliquo negotio in consilio dicti castri nisi deliberata fuerint prius inter eos vicarium et massarios et scripta per vicarium dicti castri. Et si aliter fieret quicquid consiliaretur seu reformaretur in eo non valeat ipso iure. Nec alicui liceat ex dictis propositis consulere nisi arengare ad penam x s. vice qualibet de suo aufficiente stati auferendam.

De partitis fiendis in consilio per vicarium. — C. vii.

Fiant et fieri debeant in consiliis dicti castri partita et reformationes per vicarium et maxarios dicti castri ad bussulas et pallutas, et unicuique consiliario detur faba sive palluta sua per bayulum dicti communis vel aliam personam. Et sic de partito quilibet ponat vel mittat ambas manus simul in ipsis bussolis, et mittat pallutam suam clausis manibus in ea qua voluerit occulte, quia in eam dimittat. Et dictus dominus vicarius seu alter officialis teneatur et debeat dicta partita facere in dictis consiliis super qualibet proposita singulariter et divisim ab aliis propositis. Et si aliter fieret quod sequeretur ex ea non valeat ipso iure. Nec possit insuper aliqua proposita super qua consultum fuerit in ipso consilio et non fuerit obtenta secundum formam presentis statuti iterato proponi in dicto consilio et iterum mitti ad partitum toto tempore dicti consilii. Et si secus fiet non valeat ipso iure. Et quod obtentum fuerit per duas partes dicti consilii teneat roboris firmitatem.

De electione quatuor massariorum. — C. viii.

Quatuor massarii communis pedisluci qui per tempora fuerint eligantur modo et ordine infrascripto, videlicet quod omnes et singuli electi in consilio generali seu speciali sint et esse debeant de numero quatuor maxariorum communis predicti. Et omnes electi de uno latere terre scribantur et ponantur in uno sacculo, et alii electi electi de alio latere scribantur et ponantur in alio sacculo, et extrahantur singulis duobus mensibus duo illorum de quolibet sacculo. Et sic extractis fiet eorum officium prout in capitulo de officio maxariorum continetur. In qua electione et extractione sequatur modus et ordo in capitulo ut continetur de electione consiliariorum.

De archa communis et clavibus ipsius tenendis ac sigillo communis. — C. viiii.

Pro conservatione iurium communis predicti eligatur per consilium communis predicti unus homo legalis et sufficiens vel prout dicto consilio vel maiori parti ipsius consilii videbitur et placebit, qui sit camerarius dicti communis, et teneat ac tenere debeat omnia iura, libros et scripturas ac sigillum ipsius communis in quodam sopedaneo sive archa dicti communis clausa duabus clavibus et seraturis. Nec dictum sopedaneum seu archa aperiat vel aperiri faciat sine presentia et voluntate dictorum maxariorum qui per tempora fuerint vel alicuius ipsorum. Et similiter quod nulla littera sigilletur sine presentia vel voluntate dictorum massariorum vel alicuius ipsorum ad penam x flor. Quarum clavium unam teneat dictus camerarius, aliam vero unus ex massariis predictis per

qn fuit necesse aliqd jus cois peti / et septuie in dco sopedaneo siue archa
existetes dco coi ul spali p inderi seu hri / teneatur et debeat tenetes
claues sopedanij ul arche / cu pntia dcoz massarioz ul alicui ipoz ape
rire / et ipa iura ondere cuilibet peteti ul ptinenti. Et offitialis dicti
castri teneatur facere obsuari. Qui sic electi et deputati juret ad
sca dei euangli tactis scripturis / predca otenta in dco capl'o fideliter fa
cere et exercere. De pena non facietiuz custodia de die. C. X.

Custodes deputati ad faciedu custodiam januaz dci castri de die
teneantur et debeant ire ad ipam custodia qn eis iniucta fuit
p nuntiuz ul per aliuz preceptore ad hoc spalr deputatu ad eande cu
stodiam percipiedaz de mane tempestiue / an qr apiatur janua p porta
narios ipius / et in dca custodia tota die debeat pmane et stare in
deceps no discede quousqz dca janua clausa fuit de sero. Excepto duz
iret ad comededu ad prandiuz meridie et ad cena. No tam os sil.
Et siquis dcoz custodum no fuit p offitiales inuet / et nichil stetit
tota die / soluat. s. v. et refaciat custodia. p contuatia aut soluat in
ce qualibet qua inuet no fuit. xij. den. et no ultra. Du m dc peta
tur no [illegible] pena. v. s. illo die. Exceptis illis q iuerit ad come
dendu / ut dcm est / q no teneant ad pena. De quo credat iur ipius ul
sui socij. Et si dci custodes sic deputati pmisint intrae aliquē foren
sem sine licetia vicarij / soluat noie pen. x. s. p quolibet ipoz / q tuc
pntes eentduz ipe forensis intraret / exceptis vecturalibz cu salmis
et heremipetis ultramotanis. De pena no facietium custodiaz
nocturnam. C. XI.

Custodes nocturni deputati ad faciedu custodiam p castru pe
cuniā et ad guardiolas de nocte / teneat et debeat ad ipaz custo accede
[illegible] ubi deputati fuint ad sonu per iur qn pulsat de sero. Et si
[illegible] no iuēit ad custodiaz ei precepta / soluat pro
de sono pulsato [illegible] no respodeit pclamati. xij. den. Et si re
petitiri qualiter [illegible] no respoderit pclamati soluat. vj. den du
[illegible] post tres vices no respoderit. Siquis u dcaz custodia
in dco pntitue pena. v. s. no excedat. Siquis u dcaz custodia
no fecit tota nocte / soluat. x. s. et faciat custodia nostrum. Et ex
cludantur a custodia pdca illi qui hnt feminaz ul uxore parietez
et etiam infirmos. De modo et ordine re
leredam
dendi victualia et panē faciēdo ad vendenduz. C. XII.

Ad cautelam adhibedam i vendendo victualia p fertilitate ī de
gentiu. consilium dci cois quos eit p tpa / cu officialibz dicti
castri teneat et debeat vinclo iur / in pncipio sui ul eoz offitij
furuere de mo et ordie vendendi et emendi et fideli faciēdi i pedeluo
pane / vinum et alia opportuna circha eandez matiaz / put eis et
maiori pti ipoz melius et utilius videbitur expedire.
De pignore dato Taberniaio et no soluto ptii de vino accepto. C. XIIJ.

Si venditor vini recepit pignus ab aliquo debitore suo pro vino ei dato vel vendito post xv dies prefitos a tempore venditionis facte de vino predicto possit de pignore uti et facere pro suo velle absque refectione deteriorationis pignoris precio debitori fiendo a quo dictum pignus accepit. Et insuper liceat tabernario seu venditori vinum predictum dum pignus vendere et alienare spacio xv dierum post requisitionem per eundem creditorem factam seu denuptiationem debitori suo ipsa auctoritate sua ipsi creditoris sine aliqua sollemnitate seu processu. De qua quidem denuptiatione credatur iuramento creditoris presenti cum duobus testibus. Qui vero sine licentia tabernarii discesserit priusquam satisfecerit eidem tabernario de precio dicti vini quod habuit puniatur in v. ß. Et de hoc credatur sacramento tabernarii sine aliis probationibus.

De successione feudorum secundum morem perpetuamque consuetudinem vigentem in castro Pedisluci — c. xiiii.

Ut de successionibus vassallorum qui feuda tenent a curia dicti castri, ne ulla dubio in posterum dubitatio valeat exoriri, dilucida constitutione sancimus atque statuimus feuda tenentium filios et nepotes ex eis et pronepotes et trinepotes usque in infinitum ex descendenti linea descendentes cuiuscumque sexus sint libere et absolute posse succedere. Servata tamen sexus prerogativa, ut mulieri masculus preferatur. Ceterum si tantum femine superstites fuerint volumus eas ad successionem admitti, servato ordine successionis ut supra in masculis. Liceat autem filiis a patre remanentibus cum sorore vel sororibus ipsas dotare posse in feudis supradictis. Si vero in feudis ipsis nullus extaret feudatarius. Et mortuus illis successoribus rationabiliter ad curiam devolvantur. Et si curia ipsa ipsa feuda in demanio suo tenere velit vel aliis ex mera liberalitate donare, iniuriam sibi nullus extimet fieri. Siquod ad ius ipsius curie devolvuntur iuste vel retineret pro se curia vel aliis qui ab ipsa prestabant beneficia conferret.

De franchitia domorum et hereditatum — c. xv.

Statuimus et ordinamus quod domos habentes seu in castro isto existentes aut hedificantes ille sint habentibus franche et libere ac etiam de illis disponere quod placebit videlicet vendendi, distrahendi et alienandi seu pignorandi pro anima et corpore pro libito voluntatis. Pro quibus tamen habentes illas sive hedificantes teneantur et debeant pro solo seu recognitione loci et situs in quibus constructe et hedificate sunt, quod alio vocabulo dicitur ruspaticum quia ubi ruspat galline, in singulo anno primo curie dicti castri unam gallinam pro qualibet domo solvere prout in continentibus est usque

curie plenius adnotatur. Et similiter ab illis et pro illis qui noviter in posterum hedificare volunt. Excepto quod cappan de torta vel eis non teneantur nisi dum ipse fuerint.

Item quod habentes vineas possexiones et predia, de quibus non solverint servitia curie pedisclie, et iuxta continentiam registrorum et catastorum tam curie quam hominum dicti castri, de illis liceat habentibus disponere pro anima et corpore ut placebit. Salvo et reservato, quod illa vel illas vendere non liceat relinquere vel alienare alicui ecclesie vel domino aut dominis potentioribus huius castri.

De bonis autem feudalibus que a curia dicti castri habent possidet et tenet, nichil omnino possint facere, preter conscientiam et voluntatem domini dicti castri. De quorum venditione si dominus in illa assentiverit. Erat de antiqua consuetudine habere quartam partem domino prelibato.

De custodia advenarum. — c. xvi

Statuimus et ordinamus, quod omnis advena qui in hoc castro per annum habitavit completo anno et post annum, teneatur et debeat in hoc castro custodiam facere, et omnia alia ut alii homines de hoc castro, et iurent fidelitatem domino huius castri. Alias, si iurare recusaverit, expellatur de hac terra, nec possit in ea habitare, nisi aliud provideretur per dominum antedictum.

De pignorantibus arma communis. — c. xvii

Statuimus, quod quicumque vendet vel emet vel inpignorabit seu in pignore recipiet. videlicet balistum targiam pavese vel alia arma data per commune, solvat pro pena .xl. s. et restituat arma.

De procuratoribus terrigenarum. — c. xviii

Statuimus quod quicumque petierit procuratorem de hac terra, qui procurator noluit eidem esse procuratorem. Rector cogat ipsum quod fiat procuratorem, cum pena debita, que sibi videbitur imponenda. et salario competenti.

De capientibus animalia silvestria in lacu. — c. xviiii

Statuimus quod quicumque capiet in lacu animalia silvestria, cuiuscumque sit ipsa aqua, et tam in aquis supra grumulum quam sub grumulo, et in aquis istius pertinentie. Silicet. a portu beate virginis usque ad portum marmorum, et in qualibet circumstantia lacus huius, det domino et curie ipsius quartum anteriorem cum capite. Et qui contrafecerit puniatur in .x. libr. et extimatur parte tangetur curie. Et si aliquis pescatorum occidet et capiet animal in lacu, vel paveret seu vulneraret debeat illi de navi habere coram et quilibet existens in

Item quod nullus piscatorum vel incola dicti castri debeat aucupare et capere columbos columnarii [illegible] castri sub pena librarum dicti domini quolibet colombo [illegible] piscatorum in ea pena banna fiat ut supra

nam hre debeat parte pro rata sm numerum venatoz. Et etia omis qui
repirentur cum navibz ante morte animaliu. venientes aut post mor
tem ipoz animalium nullam parte heant. Et hec intelligant de aialibz
sequtis a terigenis. Aialia no sequta a forensibz qbz no e possibi
litas prosequendi occupati concedatur. Nisi caper pstites i navi deputatis p venatores.

Item q nullus pedelucanus debeat ad petitoem venatoz foresiu ponere navim in aqua nec conducere sine licetia offitialis ad penam centum solloz.

De coptimatoribus et emptoribz numatiu an horam non. C. XX.

Statuimus et ordinamus q nullus audeat vl psumat coptimare emere seu promissione facere de emendo cu aliquo aliquas numatias seu victualia quecuque apportata 7 conducta in hoc castro que excederet nummu alicui qntitatis nec accedere extra portas ad dicta talia coptimanda vsq ad horam non ad penam. xl. s.

De piscibus et aialibus venaticis vendendis. C. XXI.

Pisces 7 animalia silvestria que deferuntur in pedeluco ad vendendum vendantur 7 vendi debeant p venditores dictoz piscium 7 animaliu in via publica an palatiu residentie dni vicarii. ad pena xx. s. p salmam. abinde vero infra. s. x. De aialibz vero silvestribz que deferunt in pedeluco ad vendendum vendantur in dicto loco 7 no alibi ad penam. xx. s. p quolibet aiali. Et hoc intelligitur de aialibz grossis. Et curia possit ex suo offitio contra delinquetes in predictis p inquisitionem procedere.

De pena lavantium coria 7 facientiu cociaz in laco 7 intus pedelucum. C. XXII.

Lavantes coria p lacum pedeluci ab vna porta ad aliam. vel intus castrum puniatur in. xx. s. quoties contrafecerit in predictis. Curia possit ex suo offitio procedere. 7 q no fiat concia corioz intus castru ad penam predictam.

De pena hedificantium supra viam publicam. C. XXIII.

Nulla psona hedificet vl hedificare possit intus pedeluci supra aliqua viam publicam sine licentia offitialis 7 massarioz arcum vel pontem. Qui habeant pendere de altitudine dicti pontis ad penam. xxv. lib. Et quilibet possit contrafaciete accusare. 7 curia possit ex suo offitio procedere.

De aptatione viarum itinerum et stratarum. C. XXIIII.

Statuimus q vie itinera 7 strate p totu tritorium castri [illegible]

tentur s(ecundu)m q(uod) p(er) consilium d(i)c(t)i castri deliberabitur. De ponderibus et mensuris habendis. c. xxv.

Pro mensurando pannum lane, lini et canapis, habeantur p(er) d(ic)t(u)m co(mun)e pedis, siue mensure ciuitatis Interampn(e) ad d(ic)tam mensuram adiustatum, quilibet emptor et venditor debeat d(ic)tum pannum mensurare, et ip(su)m mensuram vendentes pannum p(re)d(ic)t(u)m debeat h(abe)re adiustata p(er) vicarium qui p(ro) t(em)p(o)re fuerit. Et quilibet venditor et emptor teneantur et debeant vendere et emere secundum mensuram predictam. Et etiam pro ponderando quecumq(ue) gen(er)a uel quascumq(ue) res que ad pondus vendent(ur) seu recipient(ur) p(er) d(ic)t(u)m co(mun)e habeatur pondus ciuitatis Interampn(e). v(idelicet) marcum, stateram, et pondus flor(enorum). Et quilibet vendens et emens uel recipiens quascumq(ue) sp(eci)es mercantias seu res ad pondus, ad d(ic)t(u)m pondus teneatur et debeat emere et recipere. Et cum ipso pondere uel ponderibus similibus adiustatis cum ponderibus supradictis. Et camerarius co(mun)is predicti qui in t(em)p(o)re erit teneatur et debeat d(ic)tas mensuras et pondera h(abe)re p(ro) co(mun)i p(re)d(ic)to, et eas emere expensis si oportebit d(ic)ti co(mun)is. habeatur unus marcus lucinus ponderis .v. libr(arum). una stateria grossa ponderis .v(c). libraru(m). una statera ponderis minoris .c. libr(arum). unum par bilanciarum legalium de punto ad puntum. Siquis aut(em) inuentus fuerit mensurasse nisi iustis mensuris soluat no(m)i(n)e pen(e) tres libras.

Item q(uod) mensale siue callarellum pro mensurando granum et alia blada habeantur ad examen mensure ciuitatis Interampn(e).

Item similiter h(abe)ant(ur) de d(ic)ta ciuitate mensure apte ad vendendum vinum et oleum. Mensura u(er)o musti sit salma .x. barilium. et barile sit et intelligatur de .xxx. petitis.

De via anglie. c. xxvi.

Statuimus q(uod) qui cu(m)q(ue) iuerit a Guadu anglie usq(ue) ad collem Santositi nisi tantum cum uno pari bobum a kal(en)dis maii usq(ue) ad festum s(an)c(t)e marie de mense augusti, t(em)p(o)re quo terre stant bladate a d(ic)to guado usq(ue) ad collem p(re)d(ic)t(u)m, soluat p(ro) vice qualibet .v. s(olidos).

De hiis qui non habent viam ad sinum. c. xxvii.

Statuimus q(uod) qui cu(m)q(ue) no(n) h(ab)et viam ad suum eundo debeat ei dari ad suam petitionem p(er) t(er)minatores p(er) illum locum ubi eis melius videbitur. Requisitis ad hec adiacentibus. Et qui contrafecerit viam datam impediendo, seu no(n) obs(er)uauit, soluat p(ro) qualibet vice .v. s(olidos). et res ipsa firma remaneat.

De electione Rationatorum d(ic)ti co(mun)is. c. xxviii.

Consiliarii sp(eci)ales predicti uel maior pars ipsorum qui p(ro) t(em)p(o)re fuerint eligant et eligere debeant duos bonos homines de predicto

qui sint ratiocinatores dicti comunis et stent et stare debeant ad videndum rationem dicti comunis et camerarii comunis predicti et cultorum datiarum et prestantiarum dicti comunis impositarum et imponendarum in comuni predicto. Et assectare et ordinare ordine imponere et colligendo datias et prestantias que opportune erunt in dicto comuni et deliberare colligendi in comuni predicto et imponendi. Et secundum modum per ipsos ratiocinatores impositum dicte datiae exigantur. Qui ratiocinatores eligant sibi unum notarium vel aliam personam de dicto castro qui sit una cum eis ad videndum rationes dictorum camerarii et cultorum datiarum et prestantiarum et ipsas rationes scribere prout fuerit opportunum, remota fraude.

De electione allibratorum. c. xxviiii.

Eligant etiam dicti consiliarii speciales duos bonos homines de Podeluco qui sint allibratores dicti comunis et habeant illam potestatem ipsi allibratores que continetur in capitulo loquente de offitio allibratorum. Et eligant sibi dicti allibratores unum notarium de dicto castro quem voluerint ad offitium predictum. Et ipsorum offitium duret illo tempore quo predictum offitium attribuetur.

De hiis que spectant ad animam et corporis utilitate. c. xxx.

Quia dignius est atque salubrius potius de utilitate anime et salute quam corporis cogitare et preponere constitutionibus temporalibus spirituales, ideo decernimus et firmamus ad honorem omnipotentis dei et reverentia beati Francisci quod fratres minores morantes in hoc loco minorum dicti castri pro subsidio annuali ab huius castri hominibus communiter vestiantur hoc modo videlicet quod omni anno in festo pasce resurrectionis fratres minores dicti loci habere debeant pro eorum tunicis triginta libras denariorum cortonensium. De qua quantitate dominus tenebatur solvere sex libras antiquitus et vassalli residuum quod erat viginti quatuor libras, pro quibus solvendis quolibet focularis huius teneatur solvere soldos duos et colligantur more soluto de mandato vicarii et massariorum.

De elimosinis musti pro fratribus. c. xxxi.

Statuimus quod quicumque habet vineam in territorio dicti castri luci tempore vindembiarum teneatur dare fratribus minoribus ...

castri unum coctorium musti mundi ad mensuram currentem in castro luci annuatim ad penam dupli.

De palude pedisluci. C^m. xxxii.

Statuimus quod si palus pedisluci que est a domo filiorum pagnecte usque ad domum Barberii iuxta collem siccabitur remaneat pro strata et platea communis et non possit ab aliquo impediri. Et sum de liberationem fiendam per dominum teneat roboris firmitatem sicut sibi videbitur et placebit.

Quod vicarius et offitiales debeant stare ad sindicatum. C^m. xxxiii.

Vicarius et offitiales castri pedisluci qui pro tempore fuerint ad regimen dicti castri pro domino nostro finito eorum offitio qui deputati essent ad offitium dicti castri tempore quo remouerentur ab eorum offitio debeat stare et permanere ad sindicatum in castro pedisluci et reddere plenariam rationem de administratione eorum offitii et respondere de iure curie et dicto communi et specialibus personis et hominibus dicti castri qui eis vel alicui ipsorum aliquid petere vellet vel peteret coram alio vicario vel alio sindicatore posito et electo per supradictum dominum nostrum ac etiam deputato quousque per supradictum sindicatorem fuit absolutus vel condepnatus. In quo sindicatu ipsum sindicandum procedere possit de iure summarie et de plano sine strepitu et figura iudicii diebus feriatis et non feriatis prout et sicut dicto sindicatori videbitur et placebit. Et si contingerit condepnare aliquem dictorum offitialium per dictum sindicatorem dicto communi vel camere domini vel specialibus personis ad satisfaciendum vel ad aliquam solutionem faciendam alicui quantitatis vel rei pro executione dicte sume et satisfactione facienda dicte camere comuni et specialibus personis quorum interesset realiter et personaliter constringere per dictum sindicatorem usque ad integram satisfactionem eius vel eorum in quibus condepnatus esset faciendum dicte curie comuni et aliis hominibus quorum interesset.

De caldarello tenendo pro bladis. C^m. xxxiiii.

Statuimus quod Rector et offitiales dicti castri fieri faciat et teneri in pedeluce pro mensura bladi unum caldarellum siue quenside ad mesuram civitatis Interampnis. Et quicumque forensis mesurabit cum ipso soluat pro qualibet cuppa duos denarios cortonenses. Et quicumque de pedeluce mensurabit cum dicto caldarello et non reassignaverit ipsum persone cui ipsum tenuit illi qui per annum retinet caldarellum soluat pro qualibet die qua ipsum tenuit et fuit in mora solidum unum.

De pena non incatenantium naues — c. xxxv.

Statuimus q quicumqz non incatenauerit nauem magnam dic/cam haberet in pedeluco. z sic post bannimentum factum de mente/natione predicta tpr alicui suspecti qui non fecerit soluat vice qualibet soldos quinqz nisi ipse iurauerit se nichil sciuisse de prohibitione facta q tunc stetur iuramento suo.

De consuetudinibus. — c. xxxvi

Statuimus q quando lis esset inter aliquos de consuetudine vz q vnus diceret consuetudo est z alter diceret q non est tunc stetur dicto z declarationi consilii hominum huius castri. Et id quod declaratum fuit per dictum consilium obseruetur z sit consuetudo que etiam pro consuetudine obseruetur z firmetur tendente ad bonum finem.

De priuatis vel sciacquatoriis supra viam. — c. xxxvii

Statuimus q quicumqz priuatam vel sciacquatorium supra viam haberet vel stratam huius castri illam uel illud recludere debeat hinc ad otto dies. ex eis vel aliquo eorum exiret aliqua turpitudo que esset fecerit vel fecisset alicui iniuriam in personis vel rebus soluat vice qualibet viginti soldos.

De vialibus exterminatoribus z finatoribus

Statuimus q in renouatoribus cuiuslibet dicationis renouentur et fiant tres terminatores z viales extimatores siue sapnozdatorum appellentur z antiquitus ante ipsos fuerat. Et ipsi terminatores iurent hinc ad sex menses dictum officium terminationis facere z ire ad petitione petentium ad terminandum z viandum secundum consuetudine dicti castri. Et si iuerint prope ad terminandum habeant pro eorum salario pro quolibet soldum vnum. Si vero iuerint longe soldos duos. Et longius extra territorium castri luci pro quolibet soldos quinqz.

De Gualderiis. — c. xxxviii

Statuimus q omni anno mandato rectoris fiant in termine

castri luci et ualdarij per contratam more solito. Et secundum consuetudinem dicti castri luci pro bladis custodiendis.

De pena accipientium paleas de paleari alieno. C. xl.

Qui acceperit paleas de paleari alieno integro sine licentia domini palearis soluat delinquens decem solidos. Et de paleari fracto soluat solidos quinque quotiens contrafecerit in predictis.

De proicientibus turpitudinem in via publica de domo uel plancato. C. xli.

Inmunditiem turpitudinem seu lauaturam proiciens de domo uel plancato in via publica soluat vice qualibet solidos quinque. Nec liceat alicui facere turpitudinem ante domum alienam uel stabulum alienum ad penam predictam. Nec etiam in domo sua quis faciat aliquam turpitudinem ex qua fetor peruenit vicinis suis uel aliis prope stantibus in dictis vijs ad penam viginti solidorum quotiens contrafecerit. Et quilibet possit contrafacientem accusare et eius accusationi credatur cum uno teste.

Quod quilibet teneatur ante domum suam die sabati mundare. C. xlii.

Quilibet teneatur et debeat mundare viam et plateam ante domum suam solite habitationis a kalendis mensis maij usque ad kalendas mensis octobris quolibet die sabati ad penam quinque solidorum. Et de hiis credatur iuramento vicinorum nisi iurauerit se mundasse aut mundari fecisse. Et predicta bandiantur qualibet ebdomoda dictorum mensium. Alias uero non teneatur aliquis ad penam.

De pena accipientium ligna uel palos alienos. C. xliii.

Siquis acceperit ligna uel palos alienos soluat penam decem solidos et pro qualibet salma. Qui uero venatum alienum acceperit de possessione

aliena soluat . x . soldos . et de hiis custodes eius contra facientes accusare possint
et debeant .

De proicientibus lapidem in tectis guardiole vel alicuius turris . C. xliiii .

Si quis maior quatuordecim annis proiecit lapidem vel sapum intulit in tecto
alicuius guardiole vel in tecto alicuius turris intus vel extra perdelucem soluat
viginti soldos et dampnum emendet patienti . Et nichilominus curia domini inqui-
sitione procedere debeat contra delinquentes .

De proicientibus turpitudinem in aliquo loco contra voluntatem domini rei . C. xlv

Nulla persona proiciat vel proici faciat aliquam immunditiem seu turpi-
tudinem in aliquo loco alieno contra voluntatem domini rei ad penam
quinque soldorum vice qualibet si accusatur a domino rei et eius accusationi credatur ad
plenum sine aliqua probatione .

De volentibus mutare viam suo convicino . C. xlvi .

Quicumque licet aliquam viam per possessionem suam convicinis sit licitum non tenenti
domino dicte possessionis mutare et dare viam sic bonam per aliam partem dicte
possessionis et a quacumque latere ipsi domino videbitur et placebit ubi esset sibi minus
dampnosum . Et quicumque habet aliquam possessionem existentem iuxta viam
publicam debeat facere introitum iuxta ipsam viam publicam et non aliunde ad penam
quinque librarum . Excepto quod si habet viam aliunde quod tunc non teneatur ad penam .

De terrapieno et incomoratione super vel iuxta domum alicuius . C. xlvii

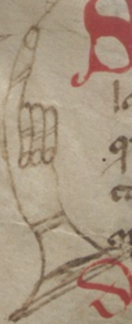

Statutum quod quicumque incomoravit vel terrapienum posuit vel aliam rem in-
venientem vel immunditie vel quacumque turpitudine letamen ligna vel
lapides vel quacumque aliam rem super domo aliena vel iuxta alienam domum
quod ille cuius domus esset iniuriam vel sibi dampnum reputaret seu reno-
caret vel in quocumque alio loco . soluat pro qualibet vice . x . soldos et removeat
apposita expensis apponentis infra terminum eis dandum .

De accipientibus pignora aliena . xlviii .

Statutum quod nullus audeat pignus alienum pro suo pagamento recipere
ab aliquo nec super pignus mutuet alienum nec de ipso alieno pignore rem vel nummatum . Dummodo nesciunt non egerit nec
suspicionem nec esse pignus crediderit alienum de quo stetur iuramento recipie-
ntis pignus predictum si pignus fuit valoris xx . soldorum vel infra a valore . xx .
supra cognoscatur causa iuramento ipsius tamen semper ipsum pignus dantis et obligantis ha-
mo . quod si videat rectori quod ille qui pignus obligavit quod de firma iudi-
cetur per eum quod alienum pignus non obligasset quod tunc credatur si rectori vi-
debitur iuramento utriusque scilicet dantis pignus et recipientis . Qui contrafecerit
in casu predicto scilicet quod pignus recipiat alienum soluat . xx . soldos et suum perdat

Illius cuius est pignus. **Quod omnes habentes bestias porcinas et pecudinas teneantur et debeant occidere unam pro qualibet decina. C. XLVIII.**

Omnes habentes bestias porcinas tempore glandium pingues, teneantur
et debeant unum porcum pro qualibet decina porcorum vendere vel
vendi facere ad macellum in pedeluco quolibet anno, ad penam centum solidorum.
Et etiam quilibet habens bestias pecudinas a .X. bestiis supra, teneatur
et debeat vendere seu vendi facere in dicto castro ad macellum pedeluci
unum castratum seu follatum pro qualibet decina, si decem habuit cum vendet.
Et hoc intelligatur tantum de mensibus maii iunii iulii et augusti, et non alio
tempore. Nec etiam intelligatur de allummine ipsarum bestiarum. Et hoc capitulum
publicabitur de mensibus predictis. Et camerarius dicti domini ex suo offitio procedere possit in predictis.

Quod si oblatus non fuerit vel continue steterit in loco debito, cogatur ad solvendum in communi quod debet, prout alii pedelucani. C. L.

Quoniam nonnulli in fraudem communis et non dei intuitu, se et bona sua
quibusdam ecclesiis et locis cotidie offerunt et offerre nituntur non umquam
in preiudicium communis predicti. Idcirco omnes et singule persone que fecerunt
seu fecerint aliqua promissionem, donationem oblationem vel quacumque alia
alienationem bonorum ipsorum alicui persone ecclesie vel loco, ipsi pro ecclesia vel loco
non fuerint in clericalem portat habitum et tonsura. Et ipsa bona tenent
possident vel usufructuaret, cogantur et cogi possint et debeant per vicarium
et alios offitiales dicti communis ad solvendum subportandum et deferendum
omnia onera et factiones reales et personales communis predicti prout alii pedelucani, non obstantibus promissionibus alienationibus et obligationibus quibuscumque
factis que presumuntur ficte et in fraudem communis et dolose oferte.

Quanto tempore duret hoc statutum. C. LI.

Hoc presens statutum et capitula in eo, et in volumine ipsius contenta, valeat
atque duret toto tempore quo dominus per dictum commune pedeluci ut mos est
aliud de novo renovabit. Nec aliquis audeat vel presumat dictum statutum vel aliquod capitulum ipsius tollere vel suspendere, aliqua vocem
vel etiam in aliquo consilio vel arengha nisi in publico parlamento
vel congregatione dicti populi in quo sint ad minus centum homines
pena centum librarum.

De pena vindembiantium otto diebus ante festum sancti angeli. C. LII.

Nemini liceat vindembiare otto diebus ante festum sancti angeli de mense
septembris, ad penam .C. solidorum nisi aliud provisum fuerit per consilium dicti communis
... ante dictum terminum voluerit quis facere raspatium de vineis suis vel
... possit hoc impune cum licentia tamen vicarii
alienis sibi datis vel venditis, et possit se ... ad quantitatem duarum
suprascriptarum vel eis locum inter pedelucanos ... ad quantitatem duarum
salmarum ... et non ultra, ad penam predictam si ultra portaret, et absque
licentia ... non possit de predictis.

Qd pedelucam non gravet ad comodandum offitialibz. · c. liii.

Offitiales cois predci ul' aliquis ipor, no possit aliquē pedelucanū ullo mō cogere granare ul' granari facere ad comodandū eis ul' alicui ipor somarium ul' navim. Nec ad portandū ligna ul' portari facere dum eisdem; ad penā vigintiquinqz librar dēn de suo ul' coruz salariis retinend p camā dci dni si contra fecerit in predctis, et plus ul' minus arbitrio dni auferend.

Qd nemo puteum ul' fossum teneat iux murū alienū. · c. liiii.

Nulla psona habeat ul' teneat aliquē puteum seu aliqua fossum iux murum alienum, seu foram ex quo ul' quibz aqua perveniat ad ipm murū. ad penam centū soldor. Et ad petitionem cuiulibet petentis seu conquerētis debeat removere seu implere ul' guastare ad dictam penam.

De recondentibus intus pedelucā fenum aut paleas. · c. lv.

Liceat unicuiqz mitte ul' reponere in domo ul' gripta sua propria ul' conducta seu comodata ab aliquo paleas et fenū sin pen. Dummodo si aliqs fuit ex ea dcāz palear et fenī in aliquo dapnificatus, teneatur et debeat talis remittes reficere et emēdare dapnum passo ex ea supradcta. Et de dapn et extimatione dci dapn stetur et credatur sacramto duor pximior vicinor dapn passi predci ul' domi sive gripte predcte. Excepto qd in aliqua domo in qua ignis fit et accendit ad usum habitatois, dcū fenum seu stramia reponi et remitti non possint. **De pena periurantium.**

· c. lvi.

Statuimus qd siquis periurium fecerit et ea et coram offitiale solvat pro qualibet vice vigintī libras · dēn.

De ponentibus bladum in area aliena. · c. lvii.

Ponens bladum in area aliena ul' qui vindembiavit in vaschia aliena sin licentia dni rei · solvat quatraginta soldos. Et siquis dns rei granum alienū positū invenerit in area sua sine sua licentia et nesciverit cui fuit bladū, faciat bannire pr pedelucū p castaldum, dni cuius est dcm bladū qd vadat ad ipm dnm aree et notificet sibi. Et si post ipm bannitum dns bladi predci no iverit et notificaverit dno dce aree dcm bladum esse suum, qd liceat et sit licitū dno aree predcte dcm bladum hre sibi sin aliqua pen et banno.

De pena imposita mensurantibus granum de nocte. · c. lviii.

Granum de nocte nulla psona mensuret vendat ul' emat ul' ipm exportet ul' det seu dari pmittat alicui longe a domo sua ul' pr eas domos ad penam vigintiquinqz libr. Et ad eandē pena teneatur ille qui dcm granū receptavit scienter · ul' cui domo dcm granu fuit positū ipo sciente sin licentia massarior cois. Exceptis [illegible] mentis et illis qui iverint ad seminandū. Et quilibet [illegible]

facientem accusare et eius accusator credatur cum uno ydoneo teste.

De pena laborantium de quibus non soluitur datium. c. lviiii.

Nullus laboret uel laborari faciat aliquam possessionem positam in tenuta pedisluci suam uel alienam de qua non soluit datium in dicto precdo et que non sit allibrata et scripta in catastro comunis predicti uel qui de ea recusaret et recusati fuit solui datium predictum. Exceptis terris ecclesiarum et cetera ad penam centum soldorum. Et cuilibet sit licitum laborare et laborari facere ex dictum tenutam pedisluci in quocumque loco et granum seu bladum quod sibi contingerit uel percepit de parte laborerii sui teneatur et debeat reducere in pedeluci prout cauetur in alio capitulo supra posito sub rubrica de pena non reducentium granum et aliud bladum in pedeluci loquente. Et siquis dampnum dederit in possessione aliqua posita in tenuta et districtu pedisluci de qua non soluatur datium in dicto comuni ut dictum est cum bestijs uel sine quocumque non teneatur ad penam. Et valeat se excusare suo iure cum ostensione sui catastri dicti comunis et habeatur pro plena et legitima probatione. Et si dictus actor tale catastrum habere non posset quod tunc non habeatur ei terminus in defensione inde facienda per eum accitatum. Et qui contra predicta uel aliquid predictorum fecerit omnia instrumenta priuilegia deliberationes franchitie uel libertates facte et fienda de facto facienda quacumque sit ipso iure nulla non obstante aliquo capitulo statuti vendiderit comunis predicti supra uel infra posito.

De uexillo comunis castri pedisluci non extrahendo sine presentia et voluntate massariorum. c. lx.

Quicumque uexillum magnum castri pedisluci de zendato rubeo in quo est figura beate marie virginis et beati stefani viri defensoris et protectoris deputata et arma domini dicti castri tenuit seu habuit pro dicto comuni ne inde aliquod scandalum et periculum oriatur non debeat dictum uexillum de domo sua extrahere et ad aliquem locum aliquem portare nec explicare in publico sine presentia et voluntate vicarij et massariorum comunis predicti qui erunt pro tempore uel maioris partis ipsorum ad penam centum florenorum auri.

De non permittentis se pignorare per castaldum. c. lxi.

Quotiens castaldus comunis dicti castri mandato vicarij uel alicuius officialis pro aliqua executione facienda uel quacumque alia ex aliqua causa pignorare voluit seu vellet siquis se opposuit contra ipsum et impediuerit officium ei non permittendo se pignorari uel pignus acceptum per ipsum violenter ab eo abstulit soluat vice qualibet libras quatuor cortonenses.

De iniurijs mulierum euntium ad aquam cum naui. c. lxii.

Statuimus quod quotienscumque vas mulierum euntium cum naui ad colligendum aquam uel frangeretur sibi vas in ipsa naui uel dixerit uel fecerit sibi iniuriam uel non permiserit eas ire ad colligendum aquam soluat pro qualibet vice s. xx. et emendet vas ad extimationem talis mulieris. Et de iniurijs soluat bannum secundum capitula huius statuti.

De iniurijs ducentium vxorem. c. lxiii.

Statuimus quod quicumque more ludi antiqui iniuriam fecerit verbis uel

vel facto

vel filiis alicuius uxorem ducenti, vel sibi petierit tortam, solvat pro qualibet vice quinque soldos. Et de verbis et factis puniatur secundum capitula predicti statuti.

De ponentibus martanellos ad starnas. Capitulum lxiiii.

Statuimus quod quicumque posuerit martanellos ad starnas si dictatus vel decapitatus fuit, solvat decem soldos, et pro qualibet starna soldum i. Nichilominus curia possit procedere ex suo officio contra delinquentes.

De conventionibus et pactis. Capitulum lxv.

Statuimus quod conventiones et pacta observentur inter cives contra quod si[n]e ad penam decem soldorum pro qualibet, quod mandatum si fuit observari, per curiam partium, et rector ponat penam predictam observare nolenti. Et pena soluta vel non, conventiones et pacta semper debeant esse firma.

De accipientibus navim alienam sine licentia eius cuius est. Capitulum lxvi.

Statuimus quod quicumque navim alienam sine mandato illius cuius est acceperit solvat x soldos pro qualibet die qua ipsam navim tenuit [illegible]. Et si eam non tenuit tota die, sed per aliqua parte diei, solvat dimidiam dicte pene. Et hec intelligatur tam de navi parva quam de magna, et solvat illi cuius est navis parva pro pensione pro qualibet die tres soldos si ipsam acceperit [illegible] nocte. Sed si eam de die accepit, solvat sibi pro qualibet die soldos [illegible] donec navim ipsam reassignaverit illi cuius est. Et pro pensione navis [illegible] tam de die quam de nocte accepta pro qualibet die domino ipsius navis solvat tres soldos.

De viis et portibus navium. Capitulum lxvii.

Statuimus quod vie et porti per quos itur ad portus navium, et etiam navium portus per eos qui ipsos [illegible] moraverit per eos excommoverit, dicimus et quod omnibus a via superiori [illegible] habitantibus, portus aperiatur antiquus. Et si eis pro quorum navibus commode portus non sufficerit [illegible] quis possit sine pena tempore necessitatis cum eorum navibus occupare in aliis portibus, qui contrafecerit in aliquo predictorum solvat [illegible] soldos.

De pena fodentis muros et rupes existentes circacircha castrum Pedisclua. Capitulum lxviii.

Rupes seu muros comunis castri Pedisclua existentes circacircha dictum castrum nemini liceat fodere vel cavare nec foderi vel cavari facere. Et contrafacientes in predictis solvat [illegible] qualibet vice qua contrafecerint soldos centum. Nec aliquis faciat vel teneat aliquid [illegible] muros et in dictis muris per quod ascendi et descendi possit. Et si [illegible] habuit dictum impedimentum in muris predictis debeat ipsum removere infra quindecim dies a quo sibi mandatum fuit pena predicta. Exceptis guardiolis pro custodia terre Pedisclue. Nulliusque liceat fodere [illegible] nibus intus terram Pedisclue ad penam quinque soldorum.

De occupantibus viam publicam aliquam. c. lxviiii

Si quis occupaverit vel occupatam tenuerit aliquam viam publicam seu vicinalem ipsam dimittere debeat spatio otto dierum ad petitionem petentis postquam ei petitum fuerit ad penam decem librarum. Et curia possit in hiis contra delinquentes per inquisitionem procedere, et culpabiles punire secundum formam huius statuti. Et hoc capitulum baptizat per castrum pedisluci in locis consuetis per castaldum et comunis. Alias non teneatur quis ad penam.

De pena euntium post defunctum. c. lxx

Nulla mulier que attineat defuncto per viam consanguinitatis agnationis vel cognationis usque in tertium gradum vadat post eum ad ecclesiam neque aliqua alia mulier plorando, ad penam viginti solidorum.

De pena reputantium in luctu alium quam mortuum. c. lxxi

Nulla mulier dum stat in luctu alicuius defuncti, debeat reputando nominare aliquem alium mortuum vel defunctum ad penam x s. et de hiis quilibet possit contra facientem accusare, et ei accusatori credatur. Et nichilominus curia domini per inquisitionem ex suo officio procedere possit.

Quod mulier non accedat ad domum defuncti. c. lxxii

Nulla mulier accedat ad domum defuncti postquam sepultus erit per tres dies exceptis consanguineis olim defuncti et ipsius heredis usque in tertium gradum ad penam duorum s. vice qualibet. Nec aliquis extrahat sibi caputeum in aliquo luctu alicuius defuncti. ad penam v s. et quilibet possit contra facientem accusare, et ei accusatori credatur. Et curia contra delinquentes per dominum curiam per inquisitionem procedere possit.

De pena mittentium bestias infirmas in tenimento pedisluci. c. lxxiii

Nulla persona mittat vel ducat aliquas bestias vaccinas infirmas exutes extra tenutam pedisluci, et de extra dictam tenutam pedisluci et in ipsam tenutam in infrascriptos confines videlicet etc. ad penam centum solidorum. Nisi eas duxerit per dictam tenutam ducendo eas extra dictam tenutam pedisluci, ad alium locum quam tunc non teneatur ad penam. que pena contrafacienti de facto auferatur sine gratia pro qualibet bestia.

Quod liceat hospitatoribus vendere panem et vinum. c. lxxiiii

Statuimus et ordinamus quod liceat hospitatoribus vendere de pane et vino et aliis victualibus illis personis qui hospitabuntur in domibus eorum, sine metu banni, non obstante aliquo capitulo huic contradicente facto vel fiendo.

Quod vicarius teneatur ire una cum massariis dicti castri quolibet mense ad videndum circum circha. c. lxxv

Item statuimus et ordinamus quod vicarii qui pro tempore erunt et similiter massarii dicte terre, debeant quolibet mense semel ire et videre circumcircha muros, steccata, pontes fossas et portas. et si indigent

aliqua reactatione / ipam in continenti faciat reactare / et in statu manute
nere. Si vero vicarius et massarii fuerint negligentes in predictis / pre
dictus vicarius solvat de suo salario decem libr. den. / et dicti massarii
solvant nomine pene soldos quinquaginta pro quolibet et qualibet vice.

De laboreria cois reducantur ad parlamentum. .c. lxxvi.

Statuimus et ordinamus / quod omnia laboreria cois castri pedisclue
reducantur ad parlamentum. Et secundum reformationem dicti parlamenti
executioni mandetur.

De porcis non euntibus per terram. c. lxxvii

Item statuimus et ordinamus / quod nulli liceat porcum vel scrofam per
terram ire permittere vagando. Sed ipos debeat tenere reclusos / ad pe
nam quinque soldorum pro quolibet et qualibet vice / nisi forte iret post
ipm cum baculo eum reducendo ad stabulum vel forte quod dicti porci starent ante domum sui patroni ad comedendum

De arte mercatorum et tabernariorum. .c. lxxviii

Ut per vicarium dicti castri homines et persone eiusdem gubernentur
et a mercatorum tabernariorumque deceptionibus ac malitiis resistat et
cessare nitatur. cum sepe in eorum arte committitur / nec trahant in con
suetudinem malos usus / iustum est et honestum ipos loris iustitie refre
nare. quapropter infrascripta capitula ordinamus.

De eo qui voluerit vendere vinum ad minutum. c. lxxviiii

Statuimus et ordinamus / quod tabernarius et quilibet vendens
vinum ad minutum / teneatur habere in taberna sua ad venden
dum vinum predictum / vasa sigillata sigillo plumbi in quo sint
arma dni in manicis iporum vasorum infrascripta / scilicet petitum et
dimidium petitum / foglettam et mediam foglettam. que quidem mensure
non sint aliqualiter fracte in eorum arte / et dare debeat mensuras bene
plenas cuilibet ad penam quinque soldorum quotiens contrafecit in aliquo
predictorum. Nec liceat dicto vendenti tenere in dicta taberna aliqua vasa
non sigillata / nisi essent maiora vel equalia. minora vero tenere non li
ceat. ad penam quinque s. pro qualibet mensura et quoties. Et offi
cialis teneatur et debeat ad petitionem talis vendentis / adiustare et
mensuras predictas bona fide et sine fraude. Et adiustatas easdem sigilla
re. pro quarum salario / recipiat vicarius pro qualibet mensura sex denarios
in quibus si fraudem commiserit / puniatur dictus vicarius in centum soldis.
Et idem vicarius teneatur semel in ebdomada et quotiens sibi placuerit
ire rimatum per terram pro dictis mensuris vinelo vel ... et adeptus penam
et contrafacientes in predictis punire / que pena auferatur de facto
sine aliquo processu inde formando. Et non possit talis tabernarius

vendere

ad maius pretium vino qd incepit usque quo non clausit dolium ad penam triginta s. Et ubi dicat de rimatore mensurarum predictarum, quod si fuerit dominus vicarius non exigatur ab aliquo pena aliqua. Et quilibet possit impune in sua taberna vasa maiora non sigillata, et sigillentur ad examen mensurarum civitatis Interampnis

De pignore dato tabernario. c. lxxxiii

Si vero venditor vini recipiet pignus ab aliquo debitore suo pro vino dato vel vendito post quindecim dies preteritos a tempore venditionis facte de vino predicto, possit dicto pignore uti et frui pro suo vel le asque ... refectione deterioratis pignoris per dicti debitorem fiendi a quo dictum pignus accepit. Liceat insuper tabernario seu vendenti vinum predictum, dictum pignus vendere et alienare spatio quindecim dierum post requisitionem per eundem creditorem factam seu denuptiationem debitori suo propria auctoritate ipsius creditoris sine aliqua subastatione seu processu. De qua quidem denuptiatione credatur iuramento creditoris predicti cum duobus testibus. Et qui sine licentia tabernarii discesserit priusquam satisfecerit eidem tabernario de pretio dicti vini quod habuit, puniatur in quinque soldis. Et de hoc credatur iuramento tabernarii sine aliis probationibus.

De vendentibus panem et vinum. c. lxxxi

Statuimus et ordinamus, quod quicumque vendiderit panem et vinum et de aliis rebus comestibilibus, qui recepit promissionem simpliciter ab emptore, et si emptor nollet solvere et ipsum citari fecerit coram ..., quod vicarius teneatur summarie sine strepitu et figura iudicii ipsum cogere personaliter ad banca capitulo aliquo non obstante. Et stetur de ... suis rebus sacramento creditoris usque in quantitate viginti soldorum. Si vero emptio fuit in ... predictis solvat emptor per penam x s. que pena de facto ...ratur.

De vendentibus mustum sine conditione. c. lxxxii

Item statuimus et ordinamus quod vicarius dicti castri faciat banniri, quod nullus audeat vel presumat vendere vel emere mustum tempore vindembiarum, nisi facta conventione inter eos, et si fieret emptio inter eos de pretio, et non concordaverit se simul de pretio, tunc ille qui mutuavit pecuniam suam pro predictis rebus habendis possit illam repetere coram vicario qui vicarius facta postulatione, teneatur ipsum statim cogere ad restitutionem quantitatis mutuate, et quod non discedat de palatio donec satisfecerit. Et qui contrafecerit non faciendo conventionem solvat per penam viginti s. Et offitialis teneatur quolibet anno tempore vindembiarum bannire facere per terram. aliter non teneatur ad penam.

De ... venditionibus

De concordia fienda inter pedeslucanos. c. lxxxiij

Pro bono et pacifico statu hominum et castri pedisluce statutum est quod si qua p[er]sona eiusdem castri cum aliquo de pedesluco veniret ad errore cum aliqua iniurie hinc inde facta quod camerarij qui pro tempore erunt et cum eis consules pro tempore dicte partes possint et debeant se interponere circha pace et concordiam fiendam inter eos et in hiis debeant plenam et liberam potestatem imponendi et exigendi penas et omnia faciendi prout eis videbitur expedire. Et offitialis dicti castri teneatur assistere favoribus oppoztunis circha dictas concordias et exactiones penarum.

De muliere expellenda de vicinato. c. lxxxiiij

Si aliqua mulier de adulterio diffamata habitaret in aliquo vicinato in quo bone et honeste mulieres habitarent. vicarius dicti castri teneatur et debeat vinculo iuramenti et pena viginti quinque librarum arbitrio domini auferenda ad petitionem cuiuscumque dicti vicinati petentis dictam mulierem diffamatam de dicto vicinato expellere et expelli facere. facta prius fide dicto vicario de predictis cum duobus testibus ydoneis vicinati predicti.

De superstitibus viarum formarum pontium et fontium. c. lxxxv

Pro reparatione omnium formarum, viarum, tabernariarum, sbarrarum, fontium et pontium quorumcumque locorum existentium intus et extra pedeslucum, quilibet de pedesluco super predictis vel aliquo predictorum ex forma alicuius capituli presentis statuti aut ibi si aliquis de adiacentibus predictorum vel alicuius ipsorum possit coram offitialibus dicti castri comparere et pro predictis attandis se superstitem facere si alter superstes non esset super predictis. Et quilibet adiacens in reparatione predictorum vel alterius eorum teneatur dicto tali superstiti obedire ad penam quinque solidorum de facto auferendam.

Quod omnes extra pedeslucum habitantes teneantur prestare fideiussores de solvendo datijs. c. lxxxvj

Omnes et singuli homines et persone habitantes extra castrum pedisluce habentes possessiones in territorio dicti castri et scriptas in libro seu catasto dicti comunis teneantur et debeant prestare ydoneos fideiussores de solvendo omnes et singulas datias impositas et imponendas in dicto comuni pro dictis eorum possessionibus. Et si dictos fideiussores non dederint cogantur et cogi possint et debeant libratione dictarum possessionum. Siquis non reperiret aliquis solvere volens tunc dicte possessiones consistent dicto comuni et eas vendi et alienari per camerarium dicti comunis possint et debeant. et ne venditores et alienatores valeant pleno iure ac si fierent per dominos dictarum possessionum vel per sindicum dicti comunis ad hoc specialiter deputatum. Et ne predicti habitantes possint pretendere ignorantiam per vicarium dicti castri scribatur et notificetur cunctis qui essent et in quibus habitarent

dcti possessores q infra dictum terminum debeant venisse seu solvisse dati
nas predictas: alias elapso termino procedatur ad ofistationem ut supra
dictum est.

Q quilibet pedelucanus teneatur facere ortum · C. lxxxvii

Item statuimus q quilibet pedelucanus quolibet anno teneatur
facere ortum in quo habere olera caules latticas alea et alia ge
nera olerum. Et offitialis dicti castri vinculo iuramenti et ad penam decem librarum
de suo salario auferendam banniri facere per castrum pedisluci contenta in
dicto capitulo. Et siquos invenerit delinquentes et huiusmodi ortum non
facientes puniat in viginti soldis de feo auferendis.

De proicientibus turpitudinem in lacu. C. lxxxviii

Salubritatem aeris divino iudicio reservatam studio pervisionis nostre
in quantum possumus disponimus conservare. Mandantes ut nullus a
modo liceat in aquis huius castri vicis quantum est medium miliare
protenditur cadavera et et sordes ac turpitudines que fetore re
dunt vel faciunt ponere nec proicere ne ex eo propter certe dicam aeris
composito corrumpatur. Nec linum vel cannapem ad maturandum po
nere infra menia huius castri. Et coria extram facere concia iubemus
quod si contra fecerint in utroque dictorum casuum puniantur in viginti solidis
et amittat cannapam linum et coria. Sepulturas et mortuorum q
fabricam non continet profundas quantum mensura dimidie canne precedit
esse iubemus. Siquis contrafecerit eadem pena puniatur.

De legalitate in quibuslibet artificibus · C. lxxxviiii

Magros arcetamentum quorum opus et operibus homines carere non possunt
legaliter et fideliter sua opera exercere debere iubemus artifices scilicet
licet qui in auro et argento laborant et fabros qui eris et ferri qui
cumque opera formant. Et generaliter omnes artifices cum fide et studio pro
ut unusquisque melius noverit voluimus operari. Bucterios autem et piscium
venditores qui vite hominum necessaria subministrant et ex quorum fraudibus
maximum incomodum . . . non rebus tantum sed personis etiam detrimentum
inferri in eorum mercibus et mercationibus volumus esse fideles. videlicet ut
scrofas pro porcis carnes morticinas aut ab uno die in alium re
servatas sibi emptoribus non prodant sed qualitercumque corruptas et infec
tas in detrimentum vel deceptionem emptorum vendere non presumant. Ven
ditores et piscium incorruptis piscibus non vendendis et ab uno die
in alio sine predictione similiter reservatis fidem precipimus observare.
. . . alios pridie preparatos et in die altera calefactos sine predictione non
vendat. Venditores etiam candelarum eas legaliter faciant non in eis in
emptorum dispendium aliquid inmisceatur cere nec cisetum vel bombici
num papiram includant vel si aliter fecerit emptores exinde

certiorare curabunt. Tabernariis et venditoribus vini quibuslibet pro
hibemus, ne vendere valeat vinum limphatum pro puro. Et ut fra
udes artificum singulorum pena non careant si contra prohibitionem et ordina
tionem nostram in eorum artificiis fuerint inventi dolose versari. Et ad
legitima pondera et mensuras merces quaslibet vendere nolumus ve
ditores quicumque. falsitatem aut aut fraudem aliam in mensuris atque pon
deribus aut candis inventi fuerint commisisse, contrafacientes solvant pro quo F. xx.
libet et quoties. Et similiter qui conducti fuerint ad opas messorum vindebia
rum et similium sub certa mercede, et pacta transgressi fuerint seu non servave
rint, puniantur pena viginti solidorum, et teneantur promissa servare.

De in exequtionibus non possint accipere certa pignora. C. lxxxx.

Prohibemus quod in quibuscumque exequtionibus fiendis, offitialis huius castri
nec bayulus eius possint nec debeant devastare, fodere vel discoperire ali
quam domum intus pedeluam nisi ex causa homicidii vel robarie. Nec et
debeant pro exequtionibus supradictis, vel ad petitionem alicuius special. p.
pro civili vel criminali causa, tollere vel tolli facere pannos vestitilos
nec de lecto neque arma. Dum alia pignora pro satisfactione debiti
seu dativarum et prestantiarum aliarumque rerum invenerit dicti debitoris.
et sibat pro mercede sol. xxv

De pena de actantum casanam seu cappadam alienam. C. lxxxxi.

Quecumque persona dederit aut ignem miserit in aliquam
casinam seu cappandam alienam, solvat pro pena decem
libr. den. cort. Et super hiis curia ex suo offitio per inquisitionem
procedere possit, et emendet dapnum patienti.

De non construendis cappandis per x. passus iuxta domos.
C. lxxxxii.

Ad evitandum periculum eminens, quod pluries ca
strum ignis incendio dapnificatione concurrit. Et ne ulterius
domus et bona intus existentia ipsius combustione cremitur. hanc
generalem constitutionem promulgamus. et de cetero a confirmatione
presentium statutorum in antea, nullus audeat vel presumat facere construere
nec hedificare nova cappandam seu tegis, stipulis seu genestris
coopertam prope et iuxta alias domos longe ab eis per decem passus.
Et super hoc vicarius dicti castri sollicitamente perquirat si aliquos
invenerit contemptores seu transgressores. Quorum si contrafecerint post
bannimentum inde factum, puniantur in decem libr. den. cortonensium
Et nichilominus idem vicarius dictam cappadam faciat removeri.
Et si quod dapnum advenerit mediante constructione predicta ad resti
tutionem dapni integre arceantur. Et quod dicte cappade non possint
construi nec hedificari iuxta muros et menia dicti castri per spatium vi
ginti passuum ad dictam penam.

De potantibus animalia in fontibus. C. lxxx…

Ad utilitatem et comodum hominum et personarum huius castri fontes aque existentes in teritorio isto natura produxit. et illic esse indignum debere uti ad animalia potanda, aque ad usum hominum et personarum fabricate fuerunt. Et alium ipsas aquas ne liceat sordidare. hac immutabili lege firmamus. quod nullus de castro audeat vel presumat studiose animalia sua conducere ad potandum in fontibus ipsis, et specialiter in fonte cerbarii, in fonte pratorum, et in fonte vallis prate, qui communiter plus usui aliis consueverunt et maxime estivo tempore pro refectione corporum lapsorum ex labore, sine quibus recreari non possent. Contra predicta si inventus fuit aliquis contrafaciens, puniatur in v s. pro qualibet bestia, et quotiens auferendis de facto.

De victualibus non extrahendis de castro pedisluci. Capitulum lxxxxiiii.

Ex habundanti copia victualium, ad vite hominum et personarum sufficientia. Civitates et castra in pace quiescunt, et conservantur illesa a quolibet caritudinis periculo. Ideirco statuimus et ordinamus, quod nullus audeat vel presumat aliquod genus bladi seu victualium de castro pedisluci et eius teritorio, extrahere vel extrahi facere per se vel alium, specialiter de recollectis infra teritorium huius castri, sine expressa licentia et voluntate vicarii et consilii dicti castri. ad penam centum librarum denariorum et perditionis victualium pro quolibet contrafaciente. Et quilibet possit accusare et habeat tertiam partem illius quod inventum fuit esse extractum vel deportatum.

Quod non liceat alicui de castro pedisluci comedere cum vicario. Capitulum lxxxxv.

Dignum atque consonum rationi videtur mandatis maioris penitus obedire. Statuimus et ordinamus iuxta seriem litterarum magnifici domini nostri Mattei filiorum [illegible] quod nullus audeat vel presumat de dicto castro pedisluca, sit licitum sit comedere cum vicario vel alio offitiali dicti castri durante tempore eorum offitii, ad penam quatraginta solidorum pro quolibet contrafaciente et qualibet vice. Et liceat cuilibet dictum contrafacientem accusare. Et vicarius successor teneatur vinculo iuramenti, ad penam decem librarum de suo salario retinendarum, extra mensis delinquente perdere de facto sine aliquo processu. Exceptis massariis presidentibus, qui scilicet tempore eorum offitii durante possint comedere cum dicto vicario vel eius offitiale et non ultra.

Quod homines septuginarii sint exempti ab omnibus factionibus personalibus. lxxx[illegible]

Ordinamus quod homines septuaginarii sint exempti a custodia et aliis factionibus personalibus, dum modo dicta exceptio fiat per consilium dicti castri et in ipsius consilii deliberatione et voluntate remaneat, et aliter ipsa exemptio non valeat quoquo modo.

[illegible]

In dei nomine amen. Infrascripte sunt Rubrice secundi libri extraordinariorum de arte piscatorum, fornariorum, macellariorum, molendinariorum et Bayuli.

De piscatorum arte. c. i.

De fictis piscium retiarum et aliarum argagnarum. c. ii.

De piscantibus in aquis propriis vel conductis aliorum. c. iii.

De piscantibus cum pagellis. c. iiii.

De ementibus aquas a grumulo inferius. c. v.

De ementibus aquas comunis supra grumulum. c. vi.

De putantibus pisces vel gamaros. c. vii.

De piscantibus in aquis alienis ~~alienis~~ a grumulo inferius. c. viii.

De filo investato. c. viiii.

De dicentibus cum emunt tollolo io. c. x.

De venditione fieri debenda de piscibus teraganis. c. xi.

De capientibus locum cum argagna. c. xii.

De ementibus aquas in quibus terigine sunt conductorem. c. xiii.

De piscantibus aquas sive in aquis manualibus domini. c. xiiii.

De fornariis et eorum salario. c. xv.

De macellariis et eorum arte. c. xvi.

De carnibus morticinis vendendis et quibus locis. c. xvii.

Quod macellarii non occidant aliquas bestias ante matutinum. c. xviii.

De proicientibus sanguinem in macello et ipsorum pena. c. xviiii.

De electione castalli sive Bayuli. c. xx.

De renovatione statuti novi fienda quando expedierit. c. xxi.

De iuramento molendinariorum. c. xxii.

De cottimo solvendo per piscatores. c. xxviiii.

De piscatione certo tempore cum aliquibus retibus non facienda. c. xxx.

De modo exigendi datias sive collectas comunis. c. xxiii.

Quod camerarius comunis aliquas expensas facere non possit nisi fuerint primo deliberate in consilio comunis. c. xxiiii.

De petentibus litteras et ambaxiatores a comuni. c. xxv. xx

De silvis custodiendis pro usu universitatis. c. xxvi.

Fecerunt isti piscatores duabus rubricis ... xxviiii

De non fodendo in Ripis lacus infra menia castri [illegible] c.[m] xxvii.
De forma nasse gamarorum. c.[m] xxviii.
De assectatoribus numbatarum. c.[m] xxviiii.
Regula solutionis gabelle carnium ——— c.[m] xxx

Statutum fuit [illegible] mandato Mag.[ci] domini potestatis domini [illegible]
[illegible] et per massarios et homines dicti castri quod nemo
hominum dicti castri et extra audeat neque presumat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alio modo venari
seu [illegible] exceptis cum pagellis [illegible] dicti castri extra
et non ultra. Et si ipsi magnificus dominus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pisces dicto modo et si quis piscatorem
mag.[ci] domini [illegible] aliam [illegible] licentia [illegible]
possint [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad aliquem [illegible]
[illegible] sub pena et [illegible] ducati [illegible]
excepto tamen quod [illegible] dominus possit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] pena [illegible] [illegible] nemo [illegible]
possint [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Septembris [illegible] pena [illegible] de mandato [illegible] Mag.[ci] domini
[illegible] domini statuta
[illegible] et [illegible] [illegible]
Sub anno domini [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nemo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pena [illegible] [illegible]
[illegible]

De arte piscatorum · Prohemium · c. i.

Quia ars piscatoria communiter pedelatamus fructuosa redd dat · Et frequenter p malignos aliquos dicte arti contumas et molestia inferatur · Ideirco hanc legem firmam ·

De furtis piscium retiaz et aliaz argagnaz · c. ii.

Statuimus q si quis fuit ausus retia aliqua, martanellos, nassones vl nassas, seu alias quascumq argagnas alicuius recolligere dilamare mutare, accipere ul exportare, vl pisces ex eis ul aliquo ipoz extrahere, sine expressa licentia illius fuit preslipsit seu attentauit puniatur si pisces traheret de die in decem · s. de nocte uero in viginti · s · 7 emendet dapnuz · Si uo recolligerit ul dilanauerit seu mutauit, acceperit ul exportauit puniat in quatraginta soldis, si valuit res a qnq · s · vsq in · xx · si valuit res supra xx · s · puniatur in centum soldis · A qnq uero · s · infra · puniatur in decem soldis · Et in vtroq casu rem restituat, ul extimatoez dupli valoris ipuis rei

De piscantibz in aquis propriis ul conductis alicui · c. iii.

Statuimus q quicumq piscatus fuit in aliena aqua alicuius propria ul conducta ul titulo venditionis emptionis possessa ptez penam consuetudie solua p qualibet vice ... 7 det illi cui est medietatem lucri quod fecit in ill...

De piscantibz cum pagellis · c. iiii.

Statuimus q quis piscatus fuit cuz pagellis a kl · junij vsq ad festum sancti francisci de mse septembr, neq cuz panneria magna infra dictum tpus neq cuz tructa, tam supra grumoluz q sub grumulo soluat pro qualibz vice quatraginta soldos · Similiter 7 si cuz dcis pagellis vacat tam supra grumulum q etiam sub grumulo 7 a grumulo inferius · solvant qtragita · s ·

De ementibus aquas a grumulo inferius · c. v.

Statuimus q quis emeret aquaz a grumulo inferi vsq ad fines aquaz lacus castri luci soluat decem lib den corton

De ementibus aquas coes supra grumulum · c. vi.

Statuimus q quis emet aqua a grumulo superius vsq ad fines aquaz aquam coem supra grumuluz ... aquas spales debeat 7 teneatur remicte cuicumq de luco restare vellet ad dictam emptoem · Cui contrafecit soluat centuz · s · Dummodo sint de ... qui stare voluerit ·

De presentantibus · pisces ul gamaros c. vii.

Statuimus quod quis portabit pisces vel gamaros alicui de contrata et illa commoda furtive furtum in pediluco de piscibus et gamaris et non inveniretur et nesciretur talis presentans puniatur ut fur de supradicto furto nisi se emisse ostenderet ac etiam evidenter.

De piscantibus in aquis alienis a grumulo infra. ca. vii.

Statuimus quod quis piscatus fuerit a grumulo inferius aquam alienam sine voluntate illius cuius est et spaltu aquam monasterii ferentis vel aquam sancti fabiani solvat pro qualibet vice quinquaginta solidos.

De filo inuestato. ca. viii.

Statuimus quod quicumque iverit ad occellandum cum filo inuestato vel cum ipso occellavit in quavis aqua usque ad festum omnium sanctorum pena decem solidorum puniatur.

De dicentibus cum emuntur simul tollolo io. ca. x.

Statuimus quod dum piscator vendit pisces et petenti ab eo diceret quantum et responderet pretium quod vult de istis piscibus et duo mercatores simul diceret tollolo io. dicamus quod illorum duorum sint pisces pro pretio quod dixit piscator quibus dictus piscator concedat

De venditione debenda fieri terrigenis de piscibus. ca. xi.

Statuimus quod quis piscator de pediluco et alia quevis persona ibidem vel in portu sive foro pediluci pisces et gamaros haberet debeat de eis terracanis emere volentibus ad minutum sive ad pondus et multum prout voluit emere pro pretio competenti vendere et si de pretio esset secretum inter eos fiat de pretio quod dicent asseptatores numatim ad penam viginti solidorum. Et piscatores teneantur dare pisces postulantibus terrigenis pro eo pretio quo venditur per eos die mercurii vel iovis ad grossum aliis piscatoribus ad dictam penam.

De capientibus locum cum arguguia. ca. xii.

Statuimus quod quis caperet locum arguguia ante festum sancte marie de mense augusti solvat decem solidos. Et post dictum festum caperet locum accipiat ipsum cum tali argugia quod bene substineat pisces et gamaros. Et qui contrafecerit solvat decem solidos nisi esset locus cum ferro suus de quo non teneatur ad penam.

De ementibus age in quibus terrigeni habent conditionem. ca. xiii.

Statuimus quod quicumque emet aquas in quibus homines huius terre conditionem habent sive eas cottimaret solvat viginti solidos.

De piscantibus aquas sive in aquis mainalibus domini. ca. xiiii.

Statuimus quod siquis piscatus fuerit in aquis mainalibus domini sol

[margin:] Regere ... ubi ... ... locus ... vendi debent pisces ... [illegible]

Nec dicti macellarii possint occidere aliquam bestiam vaccinam nec ipsam
macellare, nisi retineat ipsam ligatam in macello sive prope ma-
cellum a mane usque ad horam none ad penam decem soldorum.
Dicta vero hora et antea, liceat ipsam occidere et macellare, prout di-
ctum est. Et vicarius possit precipere cuilibet macellario exer-
centi ipsam artem una cum massariis faciendi dictas carnes secundum
discretionem ipsorum vicarii et massariorum utrum habeant possibili-
tatem faciendi. et quibus in ebdomada faciat carnes ad penam de-
cem soldorum ab inobediente accipiendam de facto. Et die sabbati cogere
omnes possint ad faciendum carnes, dum tamen habeant dictam pos-
sibilitatem faciendi, ad penam predictam dictam eis et cuilibet ipsorum impo-
nere, et ab inobedientibus accipere ut dictum est. Nec liceat alicui
macellario vendere carnes vaccinas infirmas vel infectas pro
bonis carnibus. nec scrofinas pro porcinis, nec motoninas seu pe-
cudinas pro castratinis, vel alias carnes pro aliis carnibus, et
semper dicere emptori carnes volenti emere cuius conditionis seu ge-
neris fuerit carnem tenuit ad vendendum, ad penam centum
soldorum et quotiens. Et contrafacientes accusare possit de
predictis. et tali accusatori credatur si accusator fuerit bone fame.

De carnibus mortitiis vendendis et in quibus locis. C. xvii

Quolibet macellario impune liceat carnes morticinas et infectas
lupaticias seu morsas a lupis vendere ad Sinzerelle et infra
hos confines et loca et non alibi, videlicet a porta porte Plani usque ad do-
mum Matthei Cole, et a porta magistri [illegible]
maxime ... ad penam centum soldorum pro quolibet con-
trafaciente. Exceptis carnibus forensium suprascriptis quas nemini
liceat mittere intus pedeliviam sine licentia [illegible] ad penam predictam,
salvo dumtaxat quod carnes venationis silvestres cuique mittere
liceat sine pena.

Quod macellarii non occidant aliquam bestiam ante matutinum. C. xviii

Nullus macellarius possit vel debeat occidere vel macellare aliquam
bestiam sive carnes vendere ante sonum campane que pulsatur
in matutinis de nocte. et qui contrafecerit in predictis vel aliquo predictorum
solvat penam viginti soldorum. Et de predictis stetur relationi vicarii et
familie eius, et quilibet possit contrafacientes accusare et habeat
tertiam partem dicte pene.

De pena proicientium sanguinem in macello. C. xviiii

Nullus macellarius debeat proicere sanguinem bestiarum in macello, excepto sanguine agnorum et cruc(?) et in viis publicis ad penam decem sol(idorum), sed debeat dictum sanguinem taliter colligere, seu in vasis mittere, quod non effundatur per viam ad dictam penam, et credatur accusatori. Excepto quod si sanguis effunderetur in via aut macello non studiose et removeretur per macellarium ante quam bestia sit decoriata, quod tunc non teneatur ad penam. Et de sanguine sic effuso, possit quis suo iuramento accusare.

De electione castaldi sive bayuli. R. XXI.

Statuimus quod tempore necessario habeatur unus Bayulus qui habeat exercere dictam artem et offitium bayulatus, et iuret dictum offitium quo tempore quo steterit, faciat bona fide. Et habeat et habere debeat pro suo salario unum bononienum pro quolibet faciente custodiam singulis tribus mensibus. Possit tamen si videbitur vicario et massariis, Bayulus predictus in eo offitio stare pro eo tempore quo eis videbitur. Et etiam sibi fiere unum caputeum panni rubei valoris nove anconitanorum, in quo sit et esse debeat arma domini. Qui Bayulus teneatur dictum caputeum portare in capite durante suo offitio, pena decem soldorum pro qualibet vice qua contrafecerit. Et habeat pro qualibet citatione ad petitionem alicuius specialis persone sex denarios cum relatione tm(?). Item pro quolibet investimento sive tenuta quam fecerit in re mobili vel stabili extra castrum pedis(?) a bononi miliare infra, solidos duos. Ab uno vero miliario supra unum bononienum cum relatione dicti investimenti sive tenute. Intus castrum vero cum relatione denarios sex. Item pro quolibet pignore quod acceperit ad petitionem alicuius specialis persone de commissione vicarii pro quacumque exceptionem(?) seu inobedientia vel ad petitionem ipsius curie denarios sex, etiam si plura pignora pro eadem [illegible] acceperit. Item pro quolibet bannimento quod fecerit ad petitionem alicuius specialis persone per castrum in locis consuetis denarios XII. Nec etiam dictus Bayulus durante suo offitio in aliqua causa criminali vel civili [illegible] testificari, nec testimonium perhibere, et si testificaret, eius testificatio et attestatio non valeat ipso iure. Nec possit aliquem accusare de aliquo malefitio delicto seu dapno dato, nisi tantum de iniuria sua propria. Et si aliter accusaret, tales accusationes non procedant nec valeant, sed sint ipso iure nulle. Et insuper ipse Bayulus possit et debeat facere omnia et singula bannimenta dicte curie ad petitionem vicarii secundum mandatum et commissiones. Et generaliter omnia alia et singula bannimenta necessaria et opportuna, ac etiam exbannimenta dicte curie facere ad petitionem vicarii secundum mandatum et commissionem. Et omnia alia et singula que ad offitium ipsi curie et racionis(?) offitium pertinent et pertinere noscuntur in criminalibus et civilibus et [illegible] aliis. Et de predictis omnibus et quolibet ipsorum relationibus [illegible] debeat plena fides.

[illegible]

Quod ipse Bayulus assignet et assignare debeat officiali ipsius pignora que ad eius manus pervenerint infra tertiam diem postquam ipse venit vel accepit pena .v. solidorum pro quolibet et qualibet vice. Et nichilominus dicta pignora eidem vicario dare teneatur. Et si aliquod pignus perderetur eius defectu teneatur emendare.

Si vero defectu officialium, simili modo offitiales emendare teneantur, tempore quo dictus Bayulus intrat offitium, teneatur dare fideiussores de serviendo toto tempore ipsius offitii.

Et si aliqua persona opposuerit vel reparaverit se alicui Bayulo et contradixerit ne sibi pignus accipiat, et idem Bayulus hoc retulerit, credatur relationi ipsius. Et persona predicta que se opposuerit solvat pro banno solidos viginti.

In casu autem quo Bayulus non inveniret voluntarie tunc per vicarium et massarios possit eligi unus de hominibus dicti castri sicut eis videbitur et placebit. Et idem Bayulus non possit ire extra territorium dicti castri sine licentia offitialis ad penam viginti solidorum.

De renovatione statuti novi fiendi quando oporteret. Capitulum .XXI.

Quando videbitur et placebit comuni predicto aliud statutum de novo facere. Ad condendum faciendum et innovandum statutum predictum eligantur per consilium spetiale quod erit tunc temporis sex boni viri providi et discreti de dicto castro. Qui sic electi eligant sibi unum notarium que velint de pede luco ad scribendum statutum predictum. Et iurent ad sancta dei evangelia tactis libris, dictum statutum bene et legaliter pro bono statu et incremento domini dicti castri, et comunis et hominum castri predicti, facere, condere et ordinare, prout eis vel maiori parti ipsorum melius et utilius pro dicto domino et comuni videbitur et placebit, a dicto domino primitus licentia postulata. Et dictum statutum ordinamenta et capitula per eos fienda que facta forent per eos vel maiorem partem ipsorum, et approbata per dictum dominum et consilium dicti castri, in quo consilio intersint centum, valeant [illegible] et teneant et obtineant plenum robur. Et in approbatione dicti consilii tum hominum fiat partitum de levando ad sedendum in platea dicti comunis vel alibi. Quod partitum per maiorem partem dicti populi obtineatur. Et facta dicta approbatione, dictum statutum publicetur per notarium [illegible]. [illegible]

dicti statutarij et notarius quolibet die quo steterint ad faciendum
et scribendum statutum predictum salarium quod eis per dictum consili
um deputabitur.

De Juramento Molendinariorum. Cm · XXII ·

Molendinarij molendini castri pedislucij omnis debeat iurar
ad santa dei euangelia corporaliter manu tactis scripturis
facere bona farinam cuilibet macinare volenti / et accipere pro
molitura de vigintiquinque mensuris unam de grano / et de decem
et octo mensuris unam de misticanga quod molierit ad penam
decem libr. den. Et cuilibet petenti de pedisluco debeat macina
re infra tres dies postquam petitum fuit ad pen. x. s. Et de hec
stetur et credatur sacramento accusatoris si fuit bone fame, si
molendinum deuastaretur seu deuastatum esset / quod tunc non teneat
ad penam. Debeant etiam tenere mensuras actas ad ac
cipiendum molituram predictam. que sint de ramine siue de
ferro habentes manicum longum uno palmo. Et presente domino bla
di vel eius nuntio si tunc esset in molendino debeant ipsam mo
lituram accipere et non alr. ad dictam penam. Nec discoperire
sacchum in quo esset bladum sine licentia domini ipsius bladi vel
sui nuntij ad penam viginti soldorum. Et hec si dominus bladi vel nu
ntius esset ibi presens. Et nulla persona possit macinare diebus festi
uis. Et hec locum non habeat in forensibus volentibus facere moli
ri eorum bladum. Debeant quoque semper dictam mensuram tenere
per manicum dum accipiunt molitura ad penam viginti soldorum.
Et debeat prius macinare pedislucano quam forensi si petitum
fuerit a dicto pedislucano / nisi bladum dicti forensis esset in
tremogia missum causa macinandi ad penam viginti soldorum
quotiens contrafactum fuit per eos in predictis.

De modo exigendi collectas communis. Cm XXIII

Statuimus quod collecte imponende in commune dicti castri non possint colli
gi vel exigeri nisi per homines de pedisluco. Et quod baiulus dicti
castri ad penam sui salarij teneatur et debeat facere executiones dationum
ad petitionem exattoris et camerarij dicti castri. Et in casu predicto vi
carius dicti castri teneatur dictam dictam executione facere / et habeat
pro executione cuilibet collecte soldos viginti

Quod camerarius cois aliquas expensas facere non possit nisi fuerint primo deliberate fiunt in cons(ilio) comunis. C. xxiiij.

Ad reprimendum inordinatas et fraudulentas expensas ordinamus quatenus massarii cois ul camerarius dicti castri non debeant nec possint aliquas expensas facere de pecunia ipsius cois nisi fuerint primo deliberate p consiliu dicti castri. possint dumtaxat expendere sin deliberatione pena soldos viginti. Et si secus fecerit id quod expendiderint ultra viginti soldos solvat de propria ipsor pecunia.

De petentibus litteras et ambassiatores a coi. C. xxv.

Cum videatur consonum atque honestum et de operibz pietatis juvare qpluimos in eor oppurtunitatibz. decernimus q quicumque aliquis peteret in coi lras ul ambaxiatores destinados pro suo favore et utilitate dum tam petitio sit honesta q tunc fiat ad postulatione petentis expensis suis dumtaxat et aliter non.

De silvis custodiendis pro usu universitatis. C. xxvj.

Exemplo proavor nror quor providentiam laudabilem extimamus. Stadimus q silue montis capri et bistelli custodiebant inlese que pro usu universitatis semp conservate fuerut. Statuimus q preter necessitatibz casibus uz pro reparatione muror et constructione fornacium calcine seu pro guerarum eventu consuevertur similiter inlese. Et q nullus audeat ul presumat in dictis silvis incidere ul aliquod dapnum inferre sin alia deliberatione consilii ad pen viginti soldor p quolibet et qualibet vice.

De non fodendo in ripis lacus infra menia castri. C. xxvij.

Ad evitandum dapnum seu incomodum qd sequeretur fodendo in ripis lacus infra menia dicti castri. Prohibemus fodere volentibus in ripis pdcis q nullo modo presumat in ipsis ripis fodere quia fodendo vie dicti castri deveniunt in ruynam et strate precipitantur in lacu. Ideo hac lege firmam q quicumque in ipsis ripis foderit solvat p quolibet et qualibet vice soldos decem.

De forma ... C. xxviij.

Statuimus q[uod] mensura gamaro[rum] sit et esse debeat quinquaginta [illegible]
cior[um] et sit longitudinis duo[rum] palmo[rum] [illegible] a capite usque ad
pedem et grossitudinis in ventre seu in medio quatuor [illegible] palmo[rum]
Et q[uod] in [illegible] ul[tra] foramine no[n] possit intromitti aliqd appicam[en]tum quod
excedat appicaturas de naxe uel q[uod] d[i]c[t]a appicatura fiat ita arta
q[uod] no[n] expediat intus aliquid intromicti. Et appicatura huiusmodi no[n]
traspedat medietate[m] de naxe. Et q[ui]cu[m]q[ue] reptus fuit cu[m] pabilis sol
uat soldos decem.

De asseptatoribus numbatar[um]. C. XXVIIII

Vendentes sal ad minutam ultra mensuras ordinatas et alias num
matas cuiuscumque g[e]n[er]is sint teneantur vendere sub assectum
et ordinem eis dandum p[er] duos homines eligendos p[er] massarios de
castro. Ne in venditione ipsar[um] numatar[um] excedat modum debitum et
suo arbitrio p[re]tium extorquat ab emptoribus. Statuimus et ordinamus
q[uod] tales vendentes accipiat pretium ab huiusmodi prout et sicut eis
p[er] d[i]c[t]os massarios fuit ordinatum. Et contrafacientes excedendo
modum p[re]tium soluat p[ro] quolibet et vice qualibet soldos decem

[illegible] solutionis gabelle carnium

[illegible]

In dei nomine amen. Infrascripte Rubrice sexti libri sunt distinctionis malefitiorum voluminis statutorum predictorum.

De blasfemantibus deum et beatam virginem. c. i.
De festiuitatibus venerandis. c. ii.
De modo citandi et exbanniri faciendi inquisitos et accusatos. c. iii.
De accusationibus scribendis. c. iiii.
De filiis familias sine consensu patris non possit accusare. c. v.
De insultantibus aliquem. c. vi.
De mictentibus manum ad arma. c. vii.
De pena percutientium aliquem cum armis ferreis. c. viii.
De percutientibus aliquem cum baculo vel lapide. c. viiii.
De percutientibus aliquem manibus vacuis. c. x.
De capientibus aliquem per personam. c. xi.
De pena debilitantium membrum. c. xii.
De pena offendentium [illegible]. c. xiii.
De pena committentis furtum. c. xiiii.
De pena depredantium in strata publica. c. xv.
De pena frangentium domum alienam. c. xvi.
De offendentibus patrem et matrem. c. xvii.
De percutientibus suam familiam. c. xviii.
De delictis commissis inter consanguineos. c. xviiii.
De violantibus mulierem. c. xx.
De verbis iniuriosis. c. xxi.
De pena committentis homicidium. c. xxii.
De diminutione penarum. c. xxiii.
De facientibus pacem. c. xxiiii.
De pena receptantium exbannitos. c. xxv.
De pena revelantis secreta communis. c. xxvi.
De pena frangentium portam castri pedisulici. c. xxvii.
De duplicatione penarum. c. xxviii.
De pena facientium factturas vel incantatores. c. xxviiii.
De pena frangentium carceres domini. c. xxx.
De pena fabricantium falsum instrumentum. c. xxxi.

De pena ludentium ad tassillos. c. xxxii.
De frangentibus pacem alicui. c. xxxiii
De committentibus incendium. c. xxxiiii.
De turbantibus aliquem in possessione sua. c. xxxv.
De pena extrahentibus bladum. c. xxxvi
De pena frangentium investimentum. c. xxxvii.
De pena mittentis aliquod corpus humanum intra pedeluciam. c. xxxviii.
De pena facientium prodimentum. c. xxxviiii.
De pena furantium aratum. c. xl.
De pena forensium aucupantium intra pedisluci. c. xli.
De pena interficientium gallinam gallum anseres et alias aves. c. xlii.
De mulieribus examinandis super inquisitione. c. xliii.
De maioribus cogendis ad testimonium perhibendum. c. xliiii.
De committentibus maleficium extra terminos castri pedislucii. c. xlv.
De nullus pedelucanus vadat in auxilium alicuius forensis. c. xlvi.
De pena interficientis canem vel gattum alicuius. c. xlvii
De pena interficientium bovem et ei similes. c. xlviii.
De pena offendentis aliquem qui fuit de offitio massariatus camerariatus et allibratus comunis. c. xlviiii.
De pena destruentis domum intra castrum pedislucii. c. l.
De pena mittentis ad pignus. c. li.
De pena se degerantium. c. lii.
De pena invitantium ad bellum vel ad plures. c. liii.
De quando examinant testes possit esse quelibet lata persona. c. liiii.
De curia possit aliquem tormentare in certis casibus. c. lv.
De procedatur de similibus ad similia. c. lvi.
De unus pro alio cogi non possit. c. lvii.
De curia faciat examinari testes inductos ad defensionem accusati. c. lviii.
De copiis exibendis per vicarium vel notarium post responsionem accusati vel inquisiti. c. lviiii.
De banimento fiendo ante quam ferantur sententie. c. lx.
De offitio vicarii vel notarii curie domini. c. lxi.
De copiis processuum dandis per vicarium cuilibet petenti. c. lxii.
Qualiter testes debeant examinari super aliquo processu. c. lxiii.

[illegible]itis puniendis ante exitum offitii rectoris. — c. lxiiij.
[illegible]quitionum et responsionem delinquentium debeat esse duo testes. — c. lxv.
[illegible]tra quantum tempus processus debeant terminari. — c. lxvj.
De represaliis non faciendis. — c. lxvij.
De usuris et qui usuras receperint. — c. lxviij.
De tossecantibus aliquem et aliis nocivis. — c. lxviiij.
De pena minorum xiiij annorum. — c. lxx.
De pena portantium arma ultra mensuram — c. lxxj.
De pena fraudantium gabellam — c. lxxij.

In nomine domini amen. Anno domini Millesimo ccclxxxv. Indictione xv. [illegible]
[illegible] patris et domini nostri domini Bonifacii divina providentia pape noni [illegible]
Convocato congregato et adunato generali consilio comunis et hominum [illegible]
in [illegible] sancti Francisci de dicto loco de mandato Spectabilis viri [illegible]
de Apra honorabilis Vicarii castri predicti. In quo quidem consilio prefatus dominus Vicarius [illegible]
[illegible] prudentum virorum domini Antonii Jarouete, ser Jacobi Jordani, Bartolomei
[illegible] Pauli Frocchi et Johannis Petringhi honorabilium massariorum dicti castri
proposuit et proponendo dixit quid videtur et placet dicto consilio ordinare et re-
formare super infrascripta proposita videlicet quod in tempore elapso plures predecessores fue-
runt vendite et alienate quam plures possessiones tam hominibus de castro Mirandi, papi-
nes [illegible] et aliis forensibus de quibus possessionibus predicti venditores nec emptores
non solvunt collecta comunis predicti [illegible] quod dictum comune non parvum dampnum sentit
volentes igitur omnes in dicto consilio existentes providere et obviare scandalis que pro-
huiusmodi venditionibus exoriri possent et ne comuni predicto imposterum aliquod dampnum
eveniat. Statuerunt ordinaverunt et reformaverunt pro conservando iurisdictiones et
iura comunis predicti unanimiter et concorditer una voce nemine discrepante quod nulla
persona tam forensis quam terrigena cuiuscumque status et conditionis existat audeat vel pre-
sumat vendere nec alienare alicui persone forensi vel comunitati aliquam posses-
sionem cultam et non cultam sitam in tenimento eiusdem castri et ex dictum tenimentum
[illegible] vocabulis et confinibus positam et [illegible]. Et qui contrafecerit predictam [illegible]
[illegible] vendendo vel alienando [illegible] comuni castri predicti applicetur ipso iure [illegible]
possessiones sic venditas vel alienatas [illegible] quocumque modo
[illegible] possessiones [illegible] vendite vel quoquo modo
[illegible] apponant [illegible] tales venditores vel alienatores aut in
alienatione [illegible] possessiones [illegible] noluerunt [illegible]
[illegible] quas possessiones [illegible] teneant solvere collectam [illegible]
[illegible] vendita vel alienata [illegible] de aliis suis possessionibus
[illegible] possessionem [illegible] emptorem vel possessorem [illegible] solvere debeat
[illegible]

[illegible]

Pontano [illegible]

Prohemium mallii 4

Improborum temporum hyante nequitia, nitens humanum genus inuecti
tum adeo tendere ad lapsum perpimus. et non solum insolentias
audeant, verum etiam improba phas proponat efficere. Et nedum
infandis sibi quisque suadet proprie uo contagionis labe commaculat.
et promisse impunitatis venefitio finitimos sibi prinit agregatos.
hinc prouenit hominibus ne malefitia adulterentur et pro her rema
neant impunita. Ac pro viuendi regula leges condi. ne lapxatis ha
benis modestie, veniat in profundum malorum, et quos celus iustitie a
lapsu non cohibet, transgressionis pedem ad penalem lapidem talio
nis offendunt. Eapropter. pensantes statutarii predicti ac reforma
tores superius nominati. Subscripta de mallijs et dependentibus abeis.
Statuta et ordinamenta ederunt. et primo.

De Blassfamantibus deum Beatam virginem mariam et
sanctos eius capitulum. j.

26 febr… Qui deum patrem omnipotentem ac gloriosissimam virginem mariam
eius matrem maledixerit, soluat vice qualibet ducatos quatuor
de corton. Et siquis blasfemauit alios sanctos vel sanctas dei.
soluat vice qualibet solidos quatraginta. Siquis sic blassfemauerit
ipsos sanctos vel sanctas dei alio modo quam maledicendo, soluat vice qualibet
solidos viginti. Qui dixit per dominos dei soluat solidos quinque. Siquis
Iurauit vel dixit per carnem sanguinem aut corpus vel aliquod membrum
dei vel eius matris virginis marie, soluat vice qualibet solidos triginta.
Siquis dixerit ad onta addispetto dei vel beate virginis marie soluat libras viginti.
Et quicumque accusauerit cum iuramento habeat quartam partem.

De festiuitatibus venerandis. c. ij

Ad laudem et reuerentiam omnipotentis dei et beate marie virginis eius matris.
omnes et singuli incole et habitatores castri pedisluci, dies ac festiuita
tes inferius adnotatas debeant deuotissime venerari. Et hijs diebus
nemini liceat in castro pedisluci vel eius districtu sarcinas portare vel gla
ndes aut oleas colligere aut piscari vel aliquod laboritium exercere. videlicet diebus
dominicis, in festiuitatibus domini nostri yhesu christi. Ascensionis offitij cor
poris christi. Assumptionis purificationis annumptiationis natiuitatis beate
marie virginis. Circumcisionis. Epiphanie. In festiuitatibus apostolorum
et Euangelistarum, et beati michaelis Archangeli, et qui contra fecerit soluat
decem solidos. Si uero in festiuitatibus natiuitatis sancti francisci, sancti
Stefani, Egidij, Nicolai, Scandi, Adriani et herennanis, ac beate lucie, sancti
Antonij ad penam quinque solidorum vice qualibet qua contrafecerit in prese…
Saluo quod mustum, vuam et vinum vendere, bladum ab area facere…

lignor in domo actanda olear glandium palear pro vinea et feni pa
lear frondium pro bestijs quas cuilibet sit licitum portare quecumque
sine pena et bano. Et etiam quando timor aut tempore brige quod tunc sit li
citum cuilibet laborare et laboritium quecumque facere sine pena te
poribus supradictis.

De modo citandi et exbaniendi fiendis contra inquisitos et accusatos. c. iii.

Quicumque de pedeluciano fuit accusatus vel inquisitus in curia pedis
luci de aliquo criminali negotio debeat citari mandato vi
carii vel eius locumtenentis per castaldum curie cum cedula contine
tis tenorem processus vel sub brevitate substantiam dicti processus per
sonaliter vel ad domum habitationis ipsius. Forenses autem in platea dicti
comunis vel ad hospitium vel ad domum in qua iam morari consueverat.
Qui citatus debeat comparere personaliter infra terminum trium dierum pro parte
sua coram dicto domino vicario vel eius locumtenente responsurus accu
sationi seu inquisitioni seu denumptiationi que fieret contra eum. qui
si in dicto termino non comparuit cuiusque absentia non fuit allegata si
foret absens nec in dicto termino citatus responderit coram officialibus
supradictis. dictus vicarius vel eius locumtenens faciat personam citati
publice exbanniri et in bano poni de pedelucio et eius districtu per banni
torem seu castaldum dicti comunis ante palatium dicte curie et ante domum
vero dicti pedelucianii citati forensis vero ad dictum locum et ante hospi
tium sive domum in qua solitus fuerat morari. Et in ipso banno
detur terminus trium dierum exbanito predicto infra quem compa
rere possit. Et si personaliter non comparuit ut supra dictum est et man
data dicte curie non fecerit et se a dicto processu non excusaverit habeatur
decursu dicto termino pro confesso et convicto de delicto unde procederet
contra eum. Et tamquam confessus et convictus possit et in se condempn
ari et debeat in pena debita et expressa comparendo bano. Et
si in terminum dicte citationis comparuit et mandata curie predicte paruerit
et fecerit fideiussoremque idoneum prestitit comparendo mandatis pre
dictis et personam presentandam et debitam penam inde solvendam vel
si in termino dicti banni predicta observaverit. Exbanito detur terminus ei
ad omnem suam defensionem faciendam in mallijs quinque dierum. in
supradictis trium dierum prenotatis. Et in hoc casu a tribus libris supra
de decem libris infra elapso primo termino dicte citationis nisi citatus
comparuit ut dictum est tamquam convictus condempnetur. Et de ea citatione
et exbanimento fiendis per dictum castaldum prout dictum est stetur relationi
ipsius et adhibeatur plena fides.

De accusationibus scribendis per vicarium. C. iiij.

In curia dicti domini qui aliquam personam accusare vel denumptiare voluerit de aliquo maleficio vel dapnodato seu alio delicto vicarius teneatur et debeat vinculo iuramenti et pena viginti quinque librarum soluendarum tempore sui sindicatus et priuationis eius offitij eas scribere ad petitionem cuiuscumque petentis in actis curie absque aliquo pretio. Et ipse cuius accusator iuret ad sancta dei euangelia corporaliter tactis scripturis denumptiationem non facere animo calupnie exceptis custodibus dicti comunis quorum iuramentum de ipsorum offitio semel prestitum sufficiat pro omni vice qua accusare voluit in offitio eius commisso. Et qui aliquam accusationem fecit in curia predicta contra aliquem in dapnis datis teneatur et debeat ipsam accusationem probare si accusatus negauit ad penam quam tenetur soluere accusatus auferendam sibi de suo si non probauit totam dictam accusationem. Et si in parte et non in totum probauit soluat pro rata de eo quod non probauit. Et hec locum habeat in accusationibus non factis a custodibus dicti comunis et alijs quibus ex forma huius statuti conceditur debere credi. Sed si accusauit aliquem quis de aliquo malefitio vel delicto excepto de dapnodato et ipsam accusationem non probauerit vt dictum est soluat illam penam quam soluere debet accusatus si contra eum probatum esset in ea parte qua non probauit. et te de ea parte non probata soluat penam predictam. [illegible]

Quod filius familias sine consensu patris non possit accusare. C. v.

Filius familias sine consensu patris accusare non possit nec offitialis dicti domini patrem cogere possit accusationi filij sui consentire nisi steterit vel habitauit seorsum a patre suo predicto. Et tunc de bonis suis et iniurijs sibi factis liceat filiofamilias accusare in responsione tamen filiorum in causa criminali accusatori vel denumptiatori constitute vel facte contra filium pater eius consentire cogatur.

De insultantibus aliquem. C. vj.

Insultans aliquem cum armis offendibilibus portando ea in manu ad domum habitationis insultati contra eum soluat quinquaginta libras denariorum cortonensium. Sed si sine armis offendibilibus soluat decem libras. Alibi non quam ad domum cum armis offendibilibus soluat florenos duos auri. Sed sine armis soluat florenum vnum. Et intelligatur cum armis cultellus si fuit longitudinis vnius palmi et palmi [illegible] mercato quem pro tempore fuit nisi portauit ipsum euaginatum [illegible]

ioz nero cultellum stetur arbitrio vicarii. Insultus intelligatur cum quis mouerit se de loco ad locum impetuose irato animo et malo modo. et si in actu dicti insultus interuenerit percussio, puniatur insultans de percussione tantum.

De mitentibus et ponentibus manum ad arma. c. vii.

Nemini liceat mitere uel ponere manus ad arma uidelicet ad cultellum uel ad alia arma ferrea, impugnando se contra aliquem ad penam centum solidorum. Et si dicta arma eguaginauerit malo animo causa percutiendi aliquem, soluat penam decem librarum. Si cum alijs armis que sine guaginis uel fodris portaretur uel quis portauerit et adminauerit contra aliquem irato animo, soluat penam predictam quotiens contrafecerit.

alys armis

De pena percutientium aliquem cum armis ferreis. c. viii.

Si quis cum cultello uel alijs armis ferreis eguaginatis uel non eguaginatis aliquem percusserit in gula uel a gula supra, et sanguis exiuerit soluat pro pena florenos triginta. et si sanguis non exiuerit, soluat florenos quindecim. Et si sanguis exiuerit et fuerit a gula infra soluat florenos quindecim. Et si sanguis non exiuerit, soluat libras triginta. Et si ex percussione in facie fuerit cicatrix perpetue remansura, soluat quinquies florenos quinquaginta, et qua cicatrix sit provisioni vicarii et [illegible] qui pro tempore fuerint.

De percutientibus aliquem cum baculo uel lapide. c. viiii.

Qui cum baculo ligneo uel lapide seu alijs similibus aliquem iniuriose percusserit in gula uel ab inde supra, soluat pro pena florenos quindecim si sanguis exiuerit. Et sine sanguinis effusione soluat medietatem dicte pene. Si uero cum fractura [illegible] aliquem in [illegible] percusserit cum effusione sanguinis uel sine soluat [illegible] libras. A gula uero infra cum effusione sanguinis soluat triginta libras. Sed sine sanguinis effusione soluat medietatem dicte pene prout [illegible].

De percutientibus aliquem manibus vacuis. c. x.

Qui manibus vacuis aliquem iniuriose percusserit in gula uel ab inde supra cum sanguinis effusione soluat triginta libras, et si ipsum [illegible] fecerit [illegible] soluat sexaginta libras. Si sine sanguinis effusione soluat quindecim libras. A gula uero infra cum sanguinis effusione, soluat decem libras. Et sine sanguinis effusione soluat quinque libras. Et si cum

calce vel cum pedibus quis aliquem iniuriose percusserit in gula vel ab inde supra cum effusione sanguinis solvat triginta libras; si sine sanguinis effusione solvat quindecim libras. A gula vero infra si cum sanguinis effusione solvat medietatem dicte pene. [illegible]

De capientibus aliquem per personam. C. xi.

Siquis aliquem ceperit per personam iniuriose et malo modo, solvat decem libras. Set si eum prostravit vel si cadere fecit in terram, solvat quindecim libras. Et si strascinavit eum, solvat viginti libras. Si quis dilaceravit pannos de dorso, solvat libras quindecim. Si vero extrusserit caputeum de capite irato animo et malo modo, solvat quinque libras. Si quis aliquem impinxerit aliquem et non fecit eum cadere in terram, solvat quinque libras. Si vero cadere fecit, solvat decem libras. Et si ceperit aliquem per capillos iniuriose solvat decem libras.

De pena debilitantium membrum. C. xii.

Siquis detruncaverit vel debilitaverit aliquod membrum iniuriose ac studiose, scilicet manum, pedem, oculum eruerit, solvat florenos septuaginta. Et si debilitaverit solvat florenos triginta quinque. Si vero delinquens penam solvere non poterit infra decem dies a die late sententie computandos et in fortiam domini pervenerit, amputetur ei simile membrum. Et si capi non poterit, remaneat de castro Pedisclui et eius territorio perpetuo exbannitus. Si non digitum vel auriculam aliquis detruncaverit iniuriose solvat centum viginti libras. Set si debilitaverit solvat sexaginta libras. Et si dictam penam non solverit et in fortia domini pervenerit amputetur ei simile membrum. Et si capi non poterit remaneat de predicto castro et eius districtu perpetuo exbannitus.

De pena offendentium vicarium et eius officiales. C. xiii.

Vicarium seu quemcumque alium officialem vel familiarem ipsius pro domino nostro siquis offenderit quocumque modo reali et personali secundum delictum commissum arbitrio domini puniatur.

De pena committentis furtum. C. xiiii.

Furantes vel auferentes aliquam rem alienam mobilem furtive valoris duodecim denariorum et ab inde supra usque ad centum solidos solvat quatruplum. Et nichilominus compellatur ad restitutionem [illegible] de examinatione stetur sacramento domini dicte rei [illegible]

seu eius locum. Si uero res ablata fuit valoris a centum soldis supra, de nocte soluat centumquinquaginta libras. De die uero soluat pro pena sexaginta libras, et restituat rem ablatam domino dicte rei. Siquis furatus fuit bladum de area aliena uel campo si fuit valoris quinque soldorum, soluat pro qualibet gregna seu manipulo soldos viginti et dapnum emendet patienti. Que pena de facto auferatur sine gratia. Si autem quis furatus fuit bladum de campis uel areis alienis valoris a centum soldis supra, soluat nomine pene quatruplum valoris extimationis dicte rei furate, et nichilominus furtum restituat patienti. Et quilibet possit contra facientes accusare, et de ei accusante plene credatur cum vno teste sine aliis amminiculis seu legitimis inditijs, quas penas si delinquens in predictis soluere non poterit in dicto termino sibi datum, puniatur arbitrio domini uel eius offitialis, et in quolibet dictorum casuum dapnum emendet patienti.

De pena depredantis in strata publica. C. xv.

In strata publica uel alio loco, siquis aliquem depredatus fuerit uel disrobaverit et ei abstulerit rem valoris viginti soldorum supra et de xx. s. valorem arbitrio domini puniatur.

De pena frangentium domum alienam. C. xvi.

Siquis domum alienam in pedeluco positam fregerit intrando in ea et frangendo hostia dicte domus uel aliunde intrauerit, et ibi furtum commiserit accipiendo rem valoris viginti soldorum, soluat centum libras. Et si fuit res predicta valoris a viginti soldis supra, soluat centumquinquaginta libras, quas si non soluerit in termino sibi dato, et in fortiam dicti domini peruenerit, furcis laqueo suspendatur, taliter quod penitus moriatur. Que omnia locum habeant si in dicta domo esset vinum aut granum seu aliud bladum, uel oleum uel essent aliqua suplectilia, siue habitaret siue non. Si uero fuit vacua rebus predictis, et esset in ea fenum uel palee uel ligmina, et aliquid eorum quis furatus fuit, soluat decem libras et dapnum emendet patienti. Qui autem fregerit uel deuastauerit domum vastham, cappannam seu attegiam, seu griptam extra dictum castrum pedeluci positam in tenimento dicti castri, soluat quinquaginta libras de domo et gripta tantum. De attegia uero cappanna vastha soluat viginti quinque libras et dapnum emendet patienti.

De offendentibus patrem et matrem. c. xvij.

Patrem aut matrem siquis percusserit aut aliam iniuriam plenam cum effusione sanguinis eis intulerit, soluat quinquaginta florenos. Si autem sine sanguinis effusione, soluat medietatem dicte pene. Et nichilominus per offitiales domini per duas ebdomadas in carceribus teneatur.

De percutientibus eius familiam. c. xviij.

Percutiens aliquem de sua familia non puniatur per inquisitorem ex suo statu per curiam dicti domini cum sanguinis effusione vel sine, sed per accusatorem possit puniri, nisi renuntiaverit accusator lite contestata accusatus predicte, et talis accusato et talis percussus dicta renuntiatione stare non valeat ipso iure, et predicta in famulis familie nec in homicidiis quibuscumque.

De delictis commissis inter consanguineos. c. xviiij.

De delictis et malleis quibuscumque, excepto homicidio, inter consanguineos et coniunctas personas commissis inter eos, exceptis patre et matre vel etiam affinitate usque ad tertium gradum, exceptis et casibus furti et depredati, et offensus cum ad concordiam venerit et renuntiavit percussum inde fieri coram curia, soluat delinquens medietatem dicte pene, quia ex forma statuti predicti capitulum de talibus delictis soluere teneatur. Fratres vero carnales et consobrini simul habitantes sine sanguinis effusione si unus alterum percusserit ad aliquam minime teneantur.

De violantibus aliquam mulierem. c. xx.

Violantes vel temerantes aliquam mulierem virginem siue nuptam aut viduam, cum ea vel aliqua ipsarum bone fame adulterium committentes, et qui attemptaverit aliquam eam violenter et carnaliter cognoscere, pena capitis puniatur. Et si dicti delinquentes in predictis vel aliquo predictorum tale delictum probaretur de publica voce et fama per duos vicineos et ipsorum sacramento, talis delinquens possit cogi ad torturam ad confitendum dictum delictum vel alio legitimo modo. Et osceptuari sui forma contis statuti. Meretrices autem et que mores meretricum gerunt et violenter cognoscere attemptavit, vel eam carnaliter cognoscere voluit [illegible]

quinquaginta librarum; sed de tali meretrice sufficiat publica vox et fama.

De verbis iniuriosis — C[apitulu]m xxi.

Verba iniuriosa alicui predicti si quis dixit, scilicet periurus, revagho-
sus, proditor, falsus, aut falsarius, cornutus, leno, et hiis similia latro
verba, solvat pro quolibet verbo libras decem, vel malo modo pro qualibet
vice. Si vero dixit alicui mulieri bone fame puttana, fornicatrix,
lena vel hiis similia, solvat pro quolibet verbo et qualibet vice de-
cem libras, nisi esset dicta mulier male fame et de adulterio diffama-
ta, et tunc non teneatur ad penam aliquam si probaverit contra eam de tali a-
dulterio et mala fama de visu et publica fama. Et si alicui iniuriose
improperavit mortem violentam alicui de ascendentibus vel descendentibus
usque in tertium gradum, in quatuor florenis auri puniatur. Si vero
ex mentitus erit alicui iniuriose puniatur in tribus libris pro quolibet ver-
bo usque in tribus verbis. Si aliter alia verba iniuriosa dixit usque in
tribus verbis, solvat pro quolibet verbo solidos triginta. Et si dix-
erit alicui vis venire mecum ad preliandum vel vis comattere
mecum, vel da michi manum sive caputeum de veniendo mecum
causa preliandi, solvat libras viginti quinque.

De pena committentis homicidium. — C[apitulu]m xxii

Homicidium committens vel committi faciens aliquem interficiens vel oc-
cidens pena legis puniatur. Et si dictus homicida et delinquens
capi non poterit, exbanniatur de castro Perusino et eius territorio et
districtu et remaneat perpetuo exbannitus in pena predicta. Et omnia
sua bona communi domini applicentur et confiscentur. Attamen si dictus
homicida cum heredibus dicti occisi ad concordiam devenerit, arbitrio
domini puniatur. [illegible] pro homicidio faciendo conabitur quoque
[illegible] quinquaginta [illegible] penam solvat.

De mitigatione penarum — C[apitulu]m xxiii.

Confessio maleficiorum vel qui fuit ex eo pro contumacia convictus
et solverit infra terminum condempnationis seu penam debitam vel
infra decem dies a die late sententie computandos, mitigetur sibi quar-
ta pars pene predicte; hoc si sit confessio in prima responsione. Et si ex
[illegible] ad confessionem devenerit, nullum habeat beneficium mitigationis
pene predicte. Et hoc in maleficiis de quibus pena esset viginti solidorum
et inde supra. Et in dispensationibus de viginti solidis et ab inde su-
pra [illegible] debeat mitigari quarta pars dicte pene.

Qui autem infra decem dies a die late sine numerandos penam vel condempnationem de eo factam non solverit, solvat quartum plus.

De facientibus pacem. c. xxiiij.

Pacem qui cum adversario vel inimico fecerit an latam sententiam de iniurijs et offensionibus sibi factis, de quibus processum esset contra eum, seu fide de ipsa coram vicario vel eius iudice per publicum instrumentum vel per protocollum seu per testes, gratia pacis per sibi quarta pars remictatur.

De pena receptantium exbannitos. c. xxv.

Nemini liceat receptare exbannitos vel aliquem exbannitum de predicto loco et eius territorio dum fuit exbannitus pro atroci delicto in dominio vel alibi, dando comestionem eidem exbannito, ad penam viginti quinque librarum quoties quis contrafecerit. Et qui curia et offitiales dicti domini irent ad capiendum talem exbannitum et aliquis se opposuerit contra eos solvat centum libras denariorum. Quibus quidem vicarius debeat inquirere de predictis quolibet mense eius offitij.

De pena revelantis secreta. c. xxvj.

Quicumque impositum fuit per offitiales comunis et vicarium et cum liceat tempus vicarij aliquod secretum teneri, debeat illud secretum tenere usque ad tempus determinatum teneri. Illudque secretum revelare pandere vel manifestare cuique non liceat, nisi cum sotijs et collegis suis quibus una cum eo secretum huiusmodi impositum fuit per offitiales predictos, ad penam vigintiquinque librarum.

De pena frangentium portam castri predicti. c. xxvij.

Qui aliquam portam comunis castri predicti vel seramen alicuius porte dicti castri studiose fregit sine mandato curie causa exspandi seu exeundi, puniatur in centum libras et in maiori pena arbitrio domini vicarij dicti. Et siquis sine clavibus aperiret aliquam portam dicti castri absque licentia dicte curie, puniatur simili pena. Qui etiam intraverit dictum castrum vel exivit de dicto castro aliunde quam per portam comunis et loca consueta, solvat siqualibet vice quinquaginta libras de nocte. Si de die solvat medietatem dicte pene. Pueri vero decem annorum et abinde infra si intraverint vel exiverint aliunde quam per portas et loca consueta vel subtus portas, quod ad aliquam penam nullatenus teneantur.

De duplicatione penarum. c. xxviij.

Pene aut imposite in capitulis huius statuti in quocumque mallio duplice
tur quotiescumque malefitium fuit commissum in curia dni ul' coram dno de
castri ul' eius vicario ul' coram populo et in consilio congregato de castro
ul' in festiuitatibus natiuitatis dni beate marie virginis beati stefa
ni ul' in nuptijs ul' sponsalitijs aliquibus ul' noctis tpr. Et si plures
duplicatoes in eodem casu ul' mallio occurreret semel tm talis dupli
catio fiat. pene aut in hoc statuto quocumque modo p forenses de quolibet
mallio ul' delicto seu dapnodato quocumque tpr duplicentur

De pena facientium facturas ul' incantatioes. C. xxviiij.

Facturam uel incantationem que noceret et nocitura foret ali
cui quocumque modo si ei probatum fuit p unum ydoneum teste
puniatur in vigintiquinque libris quotiens contrafactum fuit et dapn
emendet patienti nisi quod ei prodesset nec alium nocere posset
quod tunc no teneatur ad penam de pdcis. Et quicumque eleuauerit
stecham hostij alicuius soluat centum soldos. Et quilibet in hoc casu
possit contrafaciente accusare et habeat tertiam ptem pene et de ac
cusatore cum uno teste fidedigno plene credatur et plena fides ad
hibeatur

De pena frangentium carceres dni. C. xxx.

Carceres domini siquis fregerit puniatur in centum libr.
Et nichilominus ipsos carceres faciat reparari suis sumpti
bus et expensis. Et intelligantur carceres dni predci sub pa
lacio dicti dni in quo ius redditur et camere ipsius palatij in
quibus ul' aliquo ipsorum locorum quis detentus fuit p aliquo male
fitio ul' delicto ul' quacumque de causa manu vicarij ul' alicuius ei offi
cialis et deinde aufugeret sine licentia ipsius soluat penam pdcam.

De pena fabricantis falsum instrumentum. C. xxxi.

Falsam cartam seu falsum instrumentum quicumque fecit seu fa
bricauerit seu falsum testimonium phibuerit ul' contra
aliquem produxit de quantitate decem librarum soluat vi
gintiquinque libras. Et a vigintiquinque libr supra soluat ce
tum libras. Notarius aut qui tale instrumentum scripserit seu
fabricauit soluat ducentas libras et tale instrum comburat
palam in platea palatij dni. et si dictam penam no soluerit in
termino sibi dato et in fortiam dci dni venit comburat in dca
platea [illegible] et taliter quod penitus moriatur. Et ad pdca delicta

omittenda seu aliqd eoz aliquis opus ul' opam dedit, puniat in quinquaginta libr. excepto q si dcus notarius sin mora voluit dictum instrumentum ul' protocollum inde suum corrige, addendo ul' minuendo sm rei veritatem in eo posit ipm, & no teneat ad penam. Et qui tale instrm hunt, teneatur & debeat illud tradere ad corrigendum cum protocollo & notario pdco, & ad ipius notr petitoez, ad penam predcam. Et nichilominus liceat dco notario aliud instrumentum inde reficere de novo, & primum cassare teneatur & debeat.

De pena ludentis ad taxillos — c. xxxii.

Nullus ludat ad ludum taxilloz ul' ludi faciat, ubi denariu aut aliud perdatur ul' vincatur, nec aliquis debeat receptare aliquem ludentem ad dcum ludum ad pena decem soldoz in die & notte duplicet, ul' in festo resurrectois dni. ~~Et [illegible] accusaverit [illegible]~~ habeat quartam partem et quarta offitiales

nullus prestet ludentibus ad ludum prohibitum ex forma pntis statuti taxillos nec tabulerium ul' huis simile, nec stet aliqs ad tenendum ludum alicui ludenti ad pena predcam pro quolibet. Et si de die tm luderetur in aliqua taberna contra formam hui statuti & Tabernarius protestaretur talibus ludentibus no deberent ludere in sua taberna, q tunc idem tabernari no teneatur ad penam de receptatore predcta.

De frangentibus pacem alicui. — c. xxxiii.

Si quis pacem p eum cum aliquo factam fregerit, puniat pro ipa fractione in quinquaginta libr. et pacis fractio intelligatur cum intervenit homicidium ul' insultus seu percussio cum armis ul' sine armis ul' guastum factum in bonis eius cum quo pax predca facta fuit valoris trium libraz.

De comitentibus incendium. — c. xxxiiii.

Pro incendio quod quis comisit in domo alterius ul' pro incisione vinee seu arboz excortiaton qua quis fecit studiose de notte ubi dapnum fuit a viginti soldis supra & de quatuor similibus, solvat centum libras, de die vero solvat in dicto casu dce pene, & dapnum emendet patienti. Sed a viginti soldis infra [illegible] contrafecerit in pdctis solvat decem libras & patienti dapnum [illegible]

emendet. Et hec si dapnu passus fuit subiectus cuic dni, et soluatur de
ton datiuas p dictum esse impositus de rebz ubi tale dapnum sine ice
dium fuit comissuz, aliter quis no teneat ad penaz. Et si delinquens
dictaz penam solue no poterit in casibz predictis, et in fortiam dni predicti
puenerit, amputet ei manus dextra, taliter, q ab eius corpore penitus
separetur. Si u misit igne in agro suo ul alia sua re, et inde dapnuz
alicui puenit, dum tn viam ogruaz fecit ul requisiuerit duos vi
cinos proximiores ad eu q dictum ignem misit, tunc no teneat ad penaz.

De pena extrahentis bladum. C^m^ . xxxv.

Nemo extrahat ul extrai faciat de pedeluco ul eius tenimento
aliquam spetie bladi ad pena centuz libraz cortonen, nec etia ali
quis pedelucanus vendat ul det aut donet ul prestet alicui fo
rensi no habitanti cu sua familia in pedeluco ad penaz predictaz. Et qui
libet possit ontrafacientes accusare. Ac etia no possit aliqs de pedeluco
ul eius tenimento extrahere, portare, extrahi ul portari facere aliqd
genus bladi causa labority, sectite, trahici ul cuiuscuq alteri generis
ul cause, ad dictam penam, no obstante aliquo capitulo statuti huius
supra ul infra posito in contrariuz loquente. Qd ex nunc voluz ee cas
sum et nullius valoris. Et curia possit ex suo offitio procedere con
tra delinquentes in predictis.

De turbantibus aliquem in possessione sua. C^m^ . xxxvj.

Siquis inquietauit ul molestauit aliquem in tenutaz seu pos
sexionem alicui e rei imbilis, cu eam sibi eam retinendi uel
hndi que fuit valoris viginti libraz ul supra, puniatur in ce
tum libris. Sz si fuit a decem libris puniatur in viginti quinq libz
Cuiuz penaz quarta ps sit accusatoris cui iniunctum fuit. Et siqs cela
uerit ul extrassserit aliquem terminuz de aliqua possessione inter se
et vicinuz ipius ul aliunde, soluat viginti libras den.

De pena frangentium inuestimentum. C^m^ . xxxvij

Tenutam seu inuestimentuz alicui creditori concessiz seu dataz
mandato et auctoritate curie dni, quicuq fregerit seu molesta
uerit, soluat vice qualibet libr quinq. Sz si concordauerit se cu
litio contestato cu creditore suo, et assit sibi fore satisfactuz a de
bitore predicto coram vicario, actitio inde fca et processus cassent
ad petitionem creditoris predicti n possit ex ea pena condepnato sequi.

De pena mittentis aliqd corpus humanum it pedelucum. C^m^ xxxviij.

Nemo audeat ul' psumat aliquod corpus humanuz extra pedisluci nō tuum ul' defunctuz intus dum castrum pedisluci mictē ul' mitti facere ad penam [illegible] quinquaginta librarum. Et curia dn̄i contra delinquentes ex eius offitio debeat p inquisitionem procedere.

De pena facientium prodimentum. C. xxxviiii.

Nemo audeat nec faciat ul' adtentet facere ul' ordinare pditionez ul' proditum castri pedisluci in preiudicium ul' lexione dn̄i domini et cois et hominu castri pedisluca nec guratorum seu quenticelaz pro tali facinore perpetrando. Et qui contra fecerit pena capitis puniatur ita q penitus moriatur et ei aia a corpore separet et domus ipsius funditus deguastetur. Et qui ex tali ca fuit exbanitus et ab aliquo captus fuit ductusq in forziam dn̄i dni talis captor seu ductor lucretur et habeat a coi pdo viginti quinque libras. Et q tali exbanito auxilium dederit ul' favore in centuz libr cortonen puniatur

De pena furantium aratum. C. xl.

aratum Qui aratum alienum acceperit ul' alia sitalia sine instrumenta acta ad arandum sine licentia dn̄i rei puniatur in viginti soldos corton si accusatus fuit a dn̄o rei. Et nichilominus debeat reportare eum ad locum unde ipm accepit eadem die ul' sequenti ad penam decem soldorum pro quolibet die quo fuit in mora reportandi et accusationi dn̄i dicte rei plene credatur.

De pena aucupantium forensium aut piscantium in tenimento castri pedisluci. C. xli.

Nullus forensis debeat aucupari aut piscari in lacu in tenimento pedisluci ad penam quinque libr pro qualibet voice. Et q contrafacienti retia laceraret seu deguastaret, no teneatur ad penam. Liceat tamen forensi aucupari ad grues et anseres silvestres in locis pdictis.

De pena interficientium gallinam gallum anserem et alias aves. C. xlii.

Qui gallinam gallum anserem et alias aves domesticas alienas interficeret solvat decem soldos pro qualibet et dapnum patienti debeat emendare nisi qui aliqua ipsarum [illegible]

Unicuique liceat interficere gallinas et [illegible] in [illegible] et alibi

fecerit quando eam invenit in orto vel fructu dapnum facere, et tunc non teneatur ad penam, et sibi liceat eam habere sine aliqua pena. Qui vero ceperit pippiones alienos, solvat pro quolibet pippione quatraginta soldos, nec possit iudicale ad aucupandum dictas aves, ad penam predictam. Et de hiis cuilibet liceat accusare, et eius accusie credatur. Ac etiam quocumque modo si contra aliquem procederetur et probatum fuerit per publicam famam, vel alia legitima inditia, cogatur delinquens ad contendum per curiam dicti domini. Si vero quis aliquem pippionem percusserit seu interfecerit cum pulsone vel lapide, solvat pro quolibet pippione quinque soldos, et credatur ad plenum cuilibet accusanti sufficientem cum sacramento ipsius accusatoris.

De mulieribus examinandis super inquisitione et accusatione. C. xlii.

Mulier inquisita vel accusata in curia pedisluci, vel inducta super aliquo testimonio perhibendo in causa criminali, examinetur super hiis in via publica ante domum sue habitationis vel in aliqua ecclesia intus castrum pedisluci, nec per offitiales cogi possit in palatio vel platea dicti castri vel in ecclesia aliquo vel alio loco ex causis predictis. Verumtamen quod possint cogi in ecclesia sancti francisci. Et si dicti officiales contrafecerint in predictis dicta mulier non teneatur obedire, neque teneatur ad pena. Si vero dicta mulier respondere cessaverit aliam processum contra eam factum in locis predictis, habeatur pro confessa et convicta de contentis in processu predicto. Et fiat examinatio super hiis mallis vel processu, et fideiussoribus datis de pena solvenda per dictam mulierem, ubi pena esset pecuniaria relaxetur. Si vero pena esset personalis, cogatur dicta mulier in aliquo loco honesto sub bona custodia, nec ipsa mulier possit recipere sui corporis verecundiam stuprum vel violentiam.

De maioribus cogendis ad testimonium perhibendum. C. xliii.

Maior quatuordecim annorum, cogatur per vicarium pedisluci adiurandum et testimonium veritatis perhibendum in causa civili et criminali et in dapnis datis super qua fuit inductus. Et si contempserit iurare et testimonium veritatis perhibere super causis predictis, solvat vice qualibet decem soldos, nisi fuerit mulier et pregnans que iurare non teneatur nec cogatur, sed eius dicto stet et credatur, nisi in casibus homicidii et fractionis domus, et furti ac violentie mulieris, in quibus teneatur iurare sicut alii testes, nec aliquis

37

testes qui positi essent sup predictis cogi nec detineri possint in aliquo loco p officiales predictos nisi p tres dies tantum. Et hec si pena esset vigenti solidorum et abinde supra, excepto si ad essent indicia sufficientia quod tunc possint cogi p torturam ad dicendum veritatem.

De comittentibus mallium extra tenutam castri pedisluci. C^m xlv.

Pedelucanus qui aliquod mallium contra alium pedelucanum commiserit extra territorium vel tenutam castri pedisluci possit et debeat p vicarium domini dicti castri puniri et contra ipum procedi secundum formam statuti communis de tali mallio loquente. Et predicta non habeant locum in ludo tassillorum, et contra ludentes ad tassillos extra dictam tenutam nisi luderent in confinibus dicti teritorii pedisluci.

Quod nullus pedelucanus vadat in auxilium alicuius forensis armatus. C^m xlvi.

Nullus pedelucanus vel habitator castri pedisluci vadat nec ire debeat vel possit in auxilium alicuius forensis extra tenutam castri pedisluci seu ad aliam terram vicinam dicti castri vel alicuius Baronis vel nobilis armata manu causa ipum defendendi vel aliquos offendendi sine mandato dicti domini vel eius vicarii seu locutenentis sub penam centum librarum denariorum corton.

De pena interficientis canem vel gattum alienum. C. xlvii.

Canem vel Gattum alienum siquis interfecerit puniatur in quinque libris pro quolibet et dapnum emendet patienti. Et de extimatione animalium stetur sacramento domini ipius animalis cum uno teste nisi reperiretur canem dapnum dedisse interficienti valoris ultra duos soldos et gattum ultra sex denarios vel nisi canis voluisset mordere interficienti vel ipius familie. Et idem intelligatur de porcis et scrofis si morderet vel mordere vellent interficienti vel alicui persone eius familie, quod tunc non teneatur ad aliquam penam et de predictis credatur suo sacramento cum uno teste.

De pena interficientium bovem et alia similes. C^m xlviii.

Bovem somarium Jumentum vel equum et hiis similia alterius qui studiose interfecerit seu deguastaverit solvat vigintiquinque libras et dapnum emendet patienti. Si vero patiens

perdentem et bis similes bestias interfecerit soluat tres libras dena[rios] et dap[n]um patienti debeat emendare.

De pena offendentis aliquem qui fuerit de offitio massariatus camerariatus et allibratus communis. C. xlviiii.

Siquis offenderet in persona vel res massarium camerarium allibratores vel viarios dicti com[mun]is aut ipsorum aliquem durante tempore eorum offitii soluat duplum pene quam ex forma presentis statuti de tali delicto loquente soluere teneretur. Et similiter dicimus de notariis eorundem offitialium. qui offenderit verbis massarios camerarios [illegible] de [illegible] soluat [illegible]

De pena destruentis domum intus castrum pediscluci. C. l.

Nemini liceat aliquam domum suam vel alienam intus castrum pediscluci existentem destruere vel guastare nisi causa reparandi eam vel reaptandi ad penam viginti quinque librarum. Et nichilominus talem domum reficere teneatur ad dictam penam. Excepto quod si domus esset in ruyna et etiam inpotens ad reficiendum de cuius inpotentia stetur iudicio vicarii et massariorum.

De pena mittentis ad pignus. C. li.

Pignus aliquod mittere nulli liceat penam alio pro aliqua re seu causa alicuius nisi tantum de cibo et potu usque ad quantitatem decem soldorum ad penam dupli eius quod mitteret. Et tenens pignus teneatur ipsum statim reddere ut cuique suum pignus.

De pena degerantium. C. lii.

Siqua persona se degeraverit in aliqua criminali causa et fuerit sibi sua confessione vel alias per testes legitime probatum maleficium vel delictum super quo interrogatus fuit soluat pro degeratione et piurio tamen vice qualibet. Et idem dicimus in civili causa qui primo rande negaverint per saccamentum rem petitam sibi similiter penam puniatur si eam petenti dare legitime teneretur. Nec de una et eadem re in una et eadem causa puniri possit nisi semel tamen etiam de pluribus si plura sacramenta intervenerint. [illegible] in decem libris.

De pena invitantium ad bellum vel ad plurium. C. liii.

Siquis invitaverit aliquem ad plurium vel appellaverit eum faciendum cum armis puniatur in viginti quinque libris. sed sine armis soluat

medietatem

medietatem dicte pene. Quando examinantur testes possit et esse debeat quedam litterata persona. C. liiii.

Si quis accusatus seu inquisitus seu denumptiatus fuerit in curia domini castri pedisluci de quacumque mallio seu excessu, dapno dato seu delicto, et ad sua defensione actis processibus produxit infra terminum sibi datum exceptiones, sive articulos et testes ad probatione ipsorum, et petierit in examinatione ipsorum testium super ipsis articulis faciendo aliquam litteratam personam interesse in examinatione predicta quam voluit dominus vicarius teneatur et debeat dictam petitam personam per dictum accusatum vel inquisitum retinere de examinatione ad audiendum et videndum examinationem predictam. Dum dicta persona iuret ad sancta dei evangelia et attestationes dictorum testium usque ad publicatione processus et testium productorum. Et si aliter fieret, sententia vel executio facienda fieri non possit ex dicto processu.

Quod curia possit aliquem tormentare in certis casibus. C. lv.

Ne malefitia valeant occultari, ex huiusmodi remaneat ipunita. Liceat vicario de omni mallio seu delicto et dapno dato, de quo pena esset ex forma presentis statuti a centum soldis supra habitis legitimis inditiis vel fama aut presumptionibus, maxime in casibus homicidii, robbarie, percussion cum sanguine, fractione domus, furti, equorum, cumque aliorum delictorum, de quibus pena imponitur a dictis centum soldis supra, tormentare ac torquere facere quemcumque pro huiusmodi ea inquisitum seu diffamatum, et invenire quamcumque veritatem. A dictis non centum soldis infra habitis tamen legitimis inditiis, ad inveniendum veritatem, torqueri et tormentari non possit, sed palium modum cogi, prout dicto vicario videbitur convenire. Testes autem qui inquisiti essent super aliquo mallio de quo pena esset dictorum centum soldorum et abinde infra, torqueri vel tormentari aliquo modo non possint, sed palium modum cogi et cohactos teneri ad inveniendum veritatem, sine aliquibus tormentis, prout dicto vicario videbitur convenire. Dum modo quod dicti testes cohactari teneri non possint ultra octo dies ad pena viginti quinque librarum denariorum si dictus vicarius contrafecerit in penis retinendam de suo salario per camerarium dicti domini.

Quod procedatur de similibus ad similia. C. lvi.

Malefitia ne transeant sine pena. De omnibus et singulis que in volumine presentis statuti de malliis vel delictis merito non habentur

possit p alliam et offitiales dd dnj procedere de similib3 ad similia. Et si simile no reperiretur secdm Jus coe procedatur contra delinquentes.

Q non possit cogi unus pro alio. C. lvij.

Pater pro filio, 7 filius pro pre, ul quiuis unus pro alio cogi no possit ul grauari, nec debeat de aliquo malefitio ul delicto seu processu, nisi de hijs que in pnti statuto sut concessu. Et exceptis fideiuxoribus obligatis pro malefitijs seu delictis, qui cogi 7 grauari possint ad soluendum penas 7 condepnatioes principaliu pro quibus extiterunt fideiussores.

Q curia citari faciat testes inductos ad defensioez acciti. C. lviij.

Vicarius castri pedisluci debeat citari facere 7 iurari testes inductos p quemcuq3 accusatum ul Inquisitu3, ul aliam personaz pro eo inductos infra terminum datum producendi seu accusato ul inquisito, no obstante q ipe accitus ul Inquisitus eos citari no fecerit ad instantiam ipius, alioquin, nullus terminus labatur accusato uel Inquisito predco.

De copijs exibendis p notariu3 ul vicarium post responsionem accusati uel Inquisiti. C. lviiij.

Vicarius castri pedisluci teneatur 7 debeat vinculo Iuramenti dare copiam accusationis 7 cuiuscuq3 processus formati contra quamcuq3 psonam cuilibet petenti ante responsionem factam ul faciendam p dictum accusatum uel inquisitum, ul postea ul qncumq3 si sibi petitum fuit, satisfacto eidem de mercede sue scripture et copie predce. Et si dca copia fuit petita dicto vicario ante responsioez predictam 7 postea ul qncuq3 exibeatur copia pdca dco petenti aliis dco processui respondere no teneatur dcus Inquisitus ul accusatus nec terminus aliquis ei labatur 7 ei contumacia aliqua 7 exbannimentum ei no preiudicet, nec ex eo condepnari possit. Et si condepnaretur sententia ipo iure sit nulla.

De bannimento fiendo ante q ferantur sente. C. lx.

Teneatur dcus vicarius qui est ul p tpa fuit ad Regimen castri pedisluci, ante q ferantur sente in causis criminalib3 in curia predca qualibet ... bannimentum facere p castrum pedisluci publice

et alta voce per loca consueta, quod quicumque habet facere aliquid in curia
pedisluci occasione alicuius malefitii vel delicti, vadat spatio duorum
dierum proxime futurorum coram ipso vicario ad dicendum et allegan-
dum quicquid vult de iure suo. Et tale bannimentum scribatur in libro
sententiarum in quo scripte erunt dicte sententie per notarium sive vicarium inter ip-
sas sententias.

De offitio vicarii vel notarii curie domini. Capitulum lxi.

Vicarius vel notarius qui pro tempore fuerit et erit ad offitium dicti domini
castri pedisluci, causarum civilium, malefitiorum, dapnorum datorum et
extraordinariorum scribat et scribere tenetur et debeat seriose et or-
dinate et extense, omnia et singula acta et scripturas occurrentia et
opportuna ad dictas causas et qualibet ipsarum. Et separatim facere librum
malleficiorum in quo scribantur omnia acta ad malefitia pertinentia et
librum causarum civilium et ad civiles causas pertinentia et occurrentia ad
dictam curiam et homines speciales ac et singulares. et librum extraor-
dinariorum et dapnorum datorum, et omnia acta ad predicta occurrentia absque
aliquo pretio vel salario, exceptis salariis in partibus nostris statutis
deputatis et expressis. Et finito dicto suo offitio teneatur et debe-
at dictos libros assignare sindicis ad suum sindicatum per dominum de-
putatis una cum camerario domini ab ipso recipiendos ad penam viginti
quinque librarum de eius salario auferendarum. Omnesque libros predictos debeat
publicare et publicatos assignare ad dictam penam.

De copiis processuum exibendis per vicarium cuilibet petenti. Capitulum lxii.

Si quis petierit copiam vicarie castri pedisluci infra terminum
sibi datum post responsionem processus sibi dari de quocumque pro-
cessu formato contra ipsum, debeat dictus vicarius sibi dare copiam vel
alteri pro ipso. Cui copie sic date adhibeatur fides et non possit ipsa
copia data in originali ultra vel aliud quam in dicta copia continetur
augeri vel minui. Et si ultra id quod fuit in ipsa copia additum vel dimi-
nutum fuit in originali predicto, non preiudicet illi contra quem proces-
sum esset, et etiam dicta copia data dicto petenti exibita fuerit eidem tem-
pus non labatur qui sibi datus fuit ad suam defensionem a die date co-
pie computetur.

Qualiter testes debeat examinari super aliquo processu. Capitulum lxiii.

Testes in dubiis ad probationem alicuius processus malefitii vel dapni dati si dixerint se aliquid scire, vicarius debeat interogare quo modo sciant quo anno quo mense, quo die quo loco et quibus presentibus. Et si secus fieret talis testificatio non valeat ipso iure.

De malefitiis puniendis ante exitum offitii vicarii vel rectoris. C. lxiiii.

Statuimus quod rector malefitia commissa tempore sui offitii et regiminis puniat illa ante exitum sui offitii ad penam dupli sui salarii. Et que punire non poterit relinquat saltem in actis.

Quod executioni et responsioni delinquentium in malefitiis debeant esse presentes duo testes. C. lxv.

Vicarius dicti castri teneatur et debeat super quolibet processu alicuius malefitii vel criminalis delicti in quo esset pena viginti soldorum et abinde supra facere respondere inquisitum denumptiatum seu accusatum ad bancum iuris palatii dicti castri, presentibus duobus testibus de pede lineo qui non sint castaldi vel famuli curie, et dictum processum de accusato denumptiato seu inquisito per ordinem vulgarizetur et distincte legere de verbo ad verbum palam presentibus dictis testibus, alias si contra factum fuerit responsio facta super dicto processu non preiudicet in aliquo respondenti, et super ipso processu ulterius procedi non possit. Et in hoc non intelligatur processus dapnorum datorum.

Infra quantum tempus processus debeat expediri. C. lxvi.

Vicarius dicti castri teneatur et debeat terminare et diffinire omnes processus maleficiorum et dapnorum datorum obvenientes et occurrentes in dicta curia infra quatragginta dies a die initiati processus ad sententiam condepnatoris seu absolutoris prout iuris fuerit ad penam viginti quinque librarum et plus vel minus arbitrio domini suprascripti si contrafactum fuerit in predictis. Et quod omnes pene ex quacumque maleficio vel dapno dato seu delicto, que habita mitigatione omnium beneficiorum concessorum ex forma huius statuti, tam propter confessionem solutionem infra terminum quam propter pacem ascenderet ad solvendum a viginti soldis supra, exigantur per sententiam exinde latam. Abinde vero infra exigatur de facto, a sententia si constiterit de delicto per confessionem inquisiti denumptiati vel accusati, vel legitimam probationem et attestationes testium super processu receptorum iuratorum et examinatorum.

De represaliis non faciendis nisi certo tempore et termino. C. lxvii.

Prohibemus ne aliquis Represalias faciat seu psumat sua auctori
tate propria ctra aliquos forenses absq licentia dnj ul suj offi
cialis ad penam dcti dnj arbitrio auferedam ul eius offitialis. Et offi
tialis in hijs procedere debeat ad dictaz penam de suo salario soluedam.
Nisi infra tres dies pecolucanus qui dapnu passus fuit a die dapnj
sibi illati pariguum inde sibi fecit q tuc no teneatur ad penaz. de
cernentes q predictum pecolucanus ctra huiusmodi forenses de Iniurijs
ul excessibus dudum factis et in posterum faciedis no debet se vi
dicare nec dictas represalias facere ul gueraz aliquam mouere sin
licentia pfati dnj ul eius offitialis ut pfert. Sz potius cora eodez
offitiale sua cuz contra foresem ul forese via ordinaria psequi
ad dictum pena.

De usuris et qui usuras recipiunt. C. lxviij.

Usurariorum nequitiam qui non tantuz utuntur pecunijs set ut
verius loquamur secundum patrum sententijs corrumpuntur ipis et
abutuntur pecunijs. Quos persequi viribz hanelantes huius nostre
constitutionis edicto. omnibz in dicto castro morantibz firmiter In
hibentes. Iubemusq ut nullus in posterum pecunias suas p se ul alios
mutuo sub magnis usuris ul minimis dare fenori audeat pu
ul occulte. Et ipsorum audatia qui sue salutis immemores et edicti nri
temerarij ctemptores multa no maneat pnti lege sancimus.
ut quicuq amodo fenerator inuctus fuit puniat in vigintiquinq libr.
Et omnibz concedimus liberaz potestatez usurariorum nequitiam in pub
deferri. Nec ad delationem ipsa aliqs repellat q dapnuz suum et suorum
Iniuriam minime prosequatur. crimen istud pnti lege sit publicu.
Ita q omibus qui in accusatoribz ul criminibz pub admictuntur u
surarios accusandi licentia tribuatur. A nexu tamen pntis statuti
Iudeos tantu excipimus in quibz no pot argui fenus illicituz q
diuina lege prohibituz quos ostat non esse sub lege a beatissimis
patribus ostituta quos auctoritate nre licentie fenus illicituz volu
mus exercere. Sz metam ipis imponimus qua eis transgredi no
licebit ut pro decem per annum carrulum una in ipis tantumodo lucra
ri liceat pro usuris. Qui aut ultra acceperint in ... dnj de
ponent. ne abusu licentie quam eisdem pp necessitate ... ...
relinquimus comodum ultra licituz consequantur.

De tossientibus aliquem abris nauis. C. lxviiij.

Quicumq[ue] Tossicum aut malum venenum alicui persone dederit potui ul' comestioni ul' aliter. ex quo sumens periculo mortis iacerat. Volumus ipsum delinquentem simili pena dapnari. Et similit[er] in aquis ul' alibi proicies venenum [et] herbas nocivas ex quo que s[unt] ad usum p[er]sonar[um] redduntur infecta. Et alios noxios ul' illiatos exorcismati asserentes et incantationes q[ui]b[us] inde vitam [et] sensum amicterent. similiter morti subici volumus talia p[er]petrantes. Si vero qui predicta susceperint in nullo ledantur. Tunc c[on]mictentium voluntates inultas nolumus remanere. S[ed] puniri pena quinquaginta flor[enorum] [et] carcerali p[er] mensem custodie decernimus mancipari. Ita q[uod] veritatem rei ab intuentib[us] possit videri.

De pena minor[um] .xiiij. annor[um] — C^m .lxx.

Decernimus insup[er] q[uod] si aliquis minor quatuordecim annor[um] comisit aliquod maleficium ul' delictum soluat [et] soluere teneatur medietatem pene quam solueret maior quatuordecim annis [et] in maiori pena puniri no[n] possit. De potantib[us] [illegible]

I[illegible] fornalis observetur [illegible] domin[illegible] offendit [illegible] p[er] dictum castrum [illegible] aut [illegible] [et] [illegible] impedierit soluat [illegible] libr[as] et [illegible] [illegible] solu[illegible] et de nocte pene duplicentur et [illegible] in [illegible] annuatim

Magnificus dominus Mattheus poyanus de Reate gentium armigerar[um] S[anctissi]mi domini n[ost]ri domini Calisti divina fauente clementia pp. tertij Sancte Romane ecc[lesi]e Conducterius dominus Castri pedis lucus [illegible]. Ne quis inposterum pedagium d[i]c[t]i Castri audeat ut p[re]sumat i[n] aliquo fraudari. Ordinauit statuit atq[ue] mandauit cum voluntate et consensu Massarior[um] consiliarior[um] et hominum d[i]c[t]i Castri. Q[uod] siquis transeundo p[er] teritorium ul' Castrum ped[is] luci cum aliqua re ul' mercantia cuiuscumq[ue] quantitatis et generis exi[s]tant seu cum bestijs et animalib[us] grossis ut menutis de quib[us] solui deberet Gabella siue pedagium i[n] d[i]c[t]o Castro s[ecundu]m modum et ordine[m] Gabelle et pedagij d[i]c[t]i Castri. No[n] soluit dictum gabellam siue pedagium Gabellar[i]o siue pedagerio deputato antequam transiuit dictum Castrum perdat ipso iure et facto rem mercantiam et bestiam siue bestias quascumq[ue] et animalia no[n] obstante de q[ui]bus dictum pedagium solui deberet. Que res mercanzie et bestie animaliaq[ue] de quib[us] no[n] solvetur ut dictum est Applicentur curie d[omi]ni d[i]c[t]i Castri. Quar[um] Rerum animalium siue bestiar[um] d[i]c[t]o modo p[er]ditar[um] medietas sit curie d[omi]ni d[i]c[t]i Castri et alia medietas sit [et] esse debeat vicarij qui p[ro] tempore fuit gabellarij emptoris d[i]c[t]i pedagij et inventoris et intelligatur gabellam et pedagium fraudasse q[uando] quis transiret quam no[n] p[er] teritorium d[i]c[t]i Castri cum d[i]c[t]is reb[us] mercanzijs et bestijs et antequam transiuit dictum Castrum ut [illegible] et [illegible] duct[illegible] [illegible] qualib[et]

[illegible] confirmavit [illegible]
A [illegible] de [illegible] confirmavit [illegible]
[illegible] manu [illegible]
[illegible] die [illegible] 14-6[illegible]

auferendum si p aliqua partium inde fuerit accusati. Et si fuerit discordes in laudando tunc ipse offitialis eligat tertium qui una cum ipsis arbitris uel arbitratoribus ipsi uel maior pars ipsorum laudare et arbitrari possint p inde ac si a principio dictus tertius electus fuisset p partes secundum seriem compromissi in eis facti. Et quicquid p ipsos uel maiorem partem ipsorum laudatum aut arbitratum fuit ab ipsis partibus obseruetur. Et offitialis dicti castri pendente dicto tempore p compromissum si de eo legitime constabit p instrumentum publicum uel p testes non audiat partes in causa dicti compromissi que mouetur in iudicio coram eis. Sed teneant et debeant dictos arbitros uel arbitratores cogere ad laudum siue arbitrium p eos uel maiore parte ipsorum latum exequtioni mandare sine strepitu et figura iudicii omni iuris solemnitate obmissa.

Quod quilibet venditor teneatur rem per eum venditam defensare. Capitulum xi.

Quilibet venditor teneatur et debeat possessionem et rem a se venditam emptori ipsius rei defendere ad petitionem ipsius emptoris omnibus eiusdem venditoris sumptibus et expensis et de hiis emptori predicto ad ipsius instantiam plenarie satisfacere ad penam decem librarum nisi ex pacto inter eos hito aliud conuenerint.

De feriis imponendis. Capitulum xii.

Ferie imponantur et sint in ciuilibus a medietate mensis iunii usque ad kalendas mensis augusti propter messes recolligendas et tempore vindembiarum usque ad medietatem mensis octobris. In quibus diebus feriatis non possit in ciuilibus causis procedi et tempora et termini in ipsis causis prefixis partibus non currant sed remaneat in eo statu in quo erant ante ferias predictas. In causis autem emergentibus inter peregrinos et forenses procedi possit omni tempore summarie et de plano sine strepitu et figura iudicii. In criminalibus uero causis per dictos officiales possit quolibet tempore et quolibet die procedi indistincte contra quoscumque delinquentes non obstantibus feriis aliis quibuscumque.

[Margin: ... sancti angeli de mense septembris]

De volentibus renuptiare hereditati. [illegible]

Hereditati paterne uel materne siquis renuptiare [illegible] iudicare uolunt dum pro debito alicuius parentis [illegible]

teneatur et renuntiare in consilio generali et speciali dicti comunis et coram vicario dicti castri ad sonum preconis congregato. Alias ipsa renuntiatio non valeat ipso iure. Et nichilominus cogatur per officialem satisfacere debita patri tum eius. Ac etiam et dictam renuntiationem facere possint tutores pupillorum et curatores adultorum eorum nomine secundum formam predictam.

De iure faciendo forensibus in civili et criminali etc. C. xiiij.

Civile et criminale observetur et fiat ius forensibus per officiales dicti castri contra pedelucanos. quod observatur et fit pedelucano contra dictum foresem in curia dicti forensis. Et simili pena puniatur pedelucanus si offenderet forensem qua forensis puniretur si offenderet pedelucanum in terra sua. Sit tamen in arbitrio domini vel eius vicarii de utroque vel altero dictorum statutorum an dicti statuti vel forensis placuerit acceptare.

De iure summario reddendo operariis tempore messium. C. xv.

Operariis qui servaverint aliquem pedelucanum in exercitio sive operibus messium teneatur officialis dicti castri vinculo iuramenti facere summarium ius absque oblatione libelli et sine strepitu et figura iudicii in solutione de confessione patroni sive debitoris convicenti dicta de causa instanter dictum debitorem cogere ad solvendum creditori seu actori pretium seu rem petitam ab eo ex causa supradicta in platea palatii seu in dicto palatio sive residentia antequam inde discedat. Et si discederet antequam solvet dicto creditori vel actori patronus aut conventus predictus solvat pro pena quinque solidos quousque satisfecerit dicto creditori. Et nichilominus dictus debitor eidem creditori satisfacere et solvere teneatur quantitatem et rem petitam ab eo.

De instrumentis producendis et modo fiendo in eis. C. xvj.

Ubi produxerit aliquod instrumentum sive testamentum de aliquo debito contracto seu legato vel relicto per aliquem coram dicto vicario contra aliquem debitorem seu heredes eius debeat dictus vicarius statuere dicto debitori vel eius heredibus quinque dies ad recipiendum copiam et contra instrumentum vel testamentum predictum opponendum exceptiones ut falsi, debiti soluti, transactionis et prescriptionis etc. Et si aliqua dictarum exceptionum

opposuit produxit dictus alius terminus eidem ad probandum exceptiones predictas octo dierum quas quidem exceptiones si non produxerit aut produxerit et non probaverit cogatur debitor vel eius heredes realiter et personaliter sine aliqua alia oblatione libelli et petitionis ac sine aliqua alia dilatione ad petitionem creditoris predicti ad dandum et solvendum rem vel quantitatem in dicto instrumento vel testamento contentam. Si autem produxerit dictus exceptiones et eas probaverit dictus reus absolvatur a petitione creditoris [illegible] predicti. Si vero debitor vel reus non comparuit aut ei heredes [illegible] formam statuti de contumacia loquenti et ad ulteriora ut [illegible] fuerit procedatur.

De Revocantibus finitum per massarios. C.[m] .xvii.

Statuimus quod quicquid per massarios dicti castri quocumque super aliqua questione decidenda positos per curiam vel de partium voluntate fuit diffinitum vel quicquid fuit per terminatores huius castri terminatum et quecumque immissio terminorum facta fuit per ipsos vel viarum vel domorum questio per eos sive his fuerit diffinita habeat roboris firmitatem. Qui contrafecerit pro qualibet vice solvat decem libras. et res firma remaneat.

De questionibus per massarios diffiniendis. C.[m] xviii.

Statuimus quod omnis questio mota in curia dicti castri concussa [illegible] debeat primo cognosci per massarios huius castri de consilio [illegible] per iudicem. Et quod ipsi massarii de ipsa questione diffinierit roboris teneat firmitatem. Sed reiecta a massariis dicta causa et dicant nullatenus eam scire nec cognoscere diffinire tunc questio ipsa committitur cuidam sapienti terminandam et finiendam electione rectoris.

Quod mulier dotata a parentibus vel fratribus non succedat ab intestato in bonis eorum. C.[m] xviiii.

Mulier que dotata fuit a parentibus vel fratribus vel altero eorum de bonis ipsorum non possit eis defunctis ab intestato succedere in bonis ipsorum a quibus dotata fuit. Sed ad petitionem aliorum heredum [illegible] succedentium eis teneatur talis mulier facere refutationem de dictis bonis hereditatis supradicte. quam si facere recusaverit puniatur talis [illegible]

hec, in centum florenis si accusata fuit. Et nichilominus dotem restitutionem facere cogatur. Sed si non super erunt dictis defunctis alii filii filii vel fratres vel heredes mares, possit tunc dicta mulier succedere non obstantibus supradictis. Et in hoc casu non preiudicet refutationem quam fecisset. Et hec omnia locum habeant tam in preteritis presentibus quam futuris.

De ... pupillis et filiis familias. C. m. xx.

Statuimus quod pupilli sine tutore, filius familias sine patre contrahere, et se obligare non possint, nec ad eorum observantiam teneantur, nec Rector de hiis aliquod Ius impendat.

De dicentibus coram curia pro aliquo tempore rationis. C. m. xxi.

Statuimus quod siquis tempore rationis advocationem faciat vel dicat aliquid pro aliquo in curia tempore rationis, solvat penam quinque soldorum nisi fuerit specialiter advocatus deputatus a parte.

De volentibus aliquid petere in bonis pupilli. C. m. xxii.

Quicumque voluerit aliquid petere sibi dari vel fieri ab aliquo pupillo, debeat facere vocari proximiorem consanguineum dicti pupilli maiorem xxv annis et magis ydoneum ad recipiendum tutelam dicti pupilli cum confectione inventarii, prout Iuris est. Et vicarius debeat cogere dictum consanguineum ad petitionem petentis ad recipiendum tutelam predictam, ad penam decem soldorum pro quolibet die. que pena de facto auferatur ab inobediente in dicto casu.

Quod filius habitans cum patre de maleficiis que commiserit, puniatur. C. m. xxiii.

Statuimus quod si filius familias habitans cum patre commisit maleficium et qui non habet partem bonorum patris, quod pater debeat fideiubere pro eo, et penam solvere de illo maleficio, si filius non solveret vel quod non possit solvere, parte filii usque in quantitate pene assignet curie et concedat de omnibus bonis suis mobilibus et stabilibus partem

silicet illam quam habere debeat secundum ius et consuetudinem huius castri.

Dicimus etiam quod si pater diviserit cum filio et habuerit divisum ab eo et filius ipse receperit partem suam quam et tantam quanta est ante premissum. Tunc talis pater non cogatur, nec penam solvere teneatur pro filio, nec etiam filius pro patre, dummodo non sit divisio facta inter eos ad apparitum, de quo discernat rector una cum consilio et stetur sine et declaratione eorum.

De volentibus agere in bonis defuncti et quo modo. Capitulum xxiiij.

Creditor qui contra defunctum agere voluit et etiam in bonis suis vel eius heredes faciat prius nominatim citari liberos proximiores superstites ipsius defuncti vel alios proximiores succedentes si liberi non supersint. Qui si non comparuerint in termino dicte citationis fiat subsequenter banniri in platea civis predicti et ante domum solite habitationis dicti olim defuncti. Et quicumque vult esse heres vel respondere pro herede et defendere bona dicti defuncti legitime veniat et pareat coram vicario dicti castri ad terminum trium dierum proxime futurorum perhentorie responsurus de iure dicto actori super petitione ipsius. Et si in termino dicti bannimenti non comparuerint ad predicta, accusata et obtenta in hiis contumacia per actorem, mictatur dictus actor auctoritate dicti vicarii in possessionem bonorum predictorum ex primo decreto pro duplo debiti petiti. Et post predicta sic actitata procedatur ad alios actus sicut contra alios contumaces tam civiliter. Ita quod bannimenta et citationes que post dictum bannimentum fieret de heredibus dicti defuncti in appellativo nomine valeant sicut expresse pro proprio nomine facta foret.

De bonis forensium sequestrandis et eorum personis cogendis. Capitulum xxv.

Si aliquis podeluccanus deberet recipere vel habere ab aliquo forense rem aliquam vel pecunie quantitatem. Vicarius dicti castri teneatur et debeat vinculo iuramenti dictum forensem ad petitionem dicti podeluccani cogere personaliter et ipsum debitorem tenere donec eidem podeluccano fiat de tali debito integre satisfactum. Vel si debitor personaliter haberi non possit teneatur sequestrare et sequestrare ac dari facere et tradi creditori predicto de bonis dicti debitoris que habere vel recipere deberet podeluccanus. Et si de dictis bonis non fuerit ... quod tunc dictus vicarius teneatur sequestrare et sequestrari facere ...

sea et debitoris de bonis cuiuscumque alterius qui esset de terra forensis debitoris
prefati quousque fuerit creditori predicto vel eius heredi integre satisfac-
tum dummodo ante omnia supradicta fiat notificatio ex parte dicti vicarii
domino vel comuni terre unde esset talis forensis debitor. Et facta notifica-
tione de quantitate petita, ac per testes legitimos super petitione examinatos
stetur sacramento petentis, quod sequestratio contra quoscumque forenses
fieri possit ut dictum est. Exceptis illis qui portaret in Pesclucio bla-
dum ad vendendum, contra quos nullo modo fieri possit talis sequestra-
tio.

Quod donationes aliqui facte inter vivos non valeant nisi cum
auctoritate vicarii fiant, et cum presentia duorum consanguineorum. C. XXVI.

Nulla persona cuiuscumque status vel conditionis existat faciat per se vel
per aliam personam, nec fieri facere permittat aliqua donatione inter
vivos alicui persone vel loco vel universitati de aliqua quantitate ascen-
dente summam viginti quinque librarum, nec de aliqua re valoris ad vi-
ginti quinque libris supra, et teneatur ipsam donationem facere coram
vicario et cum interpositione auctoritatis et decreti ipsius vicarii, et eius ca-
stri p[...] Et cum voluntate et conscientia duorum suorum proximiorum
consanguineorum ipsius donatoris. Et si secus fieret non valeat ipso iure.
[...] officialis predictus teneatur ad petitionem dicti donatoris duos
proximiores consanguineos cogere personaliter ita quod dicta eorum presentia dicte dona-
tioni intersit. Alias facta dicta requisitione dictorum consanguineorum si esse
noluerint liceat eidem donanti dictam donationem facere posse et va-
leat ac si adesset presentia antedicta.

De oblatione libelli. C. XXVII.

In omni causa civili que coram conventus fuerit in curia dicti castri de
quacumque re seu quantitate pecunie ascendente summam quinque
librarum offeratur per actorem dicto reo convento libellus si petitus fuerit.
Et super ipso libello procedatur secundum formam iuris et presentis statuti. Et in
ipsa causa vicarius possit terminos prefigere partibus in quacumque
causa ipsius cause et sibi videbitur et placebit arbitrio ipsius officialis
et ipsam causam secundum iuris debitum per sententiam condempnatoriam vel absolu-
toriam terminare. In causa vero quinque librarum et ab inde infra libellus
non offeratur. Sed officialis predictus possit summarie cognoscere sine strepi-
tu et figura iudicii, mediante tamen iustitia, et de ipsa quantitate usque ad vi-
ginti soldos stetur et credatur sacramento actoris cum sacramento unius testis.

Ab inde initia stetur sacramento petentis si fuerit bone fame

De partitis fiendis in causis civilibus per actorem sup petitis. c. xxi

Quotiens vicarius repererit aliquem in curia huius terre de quavis quantitate vel re in qua quis asseratur teneri vel obligari in aliquo dando vel faciendo. Si actor voluerit seu decreverit stare sacramento ipsius rei, reus ipse ad delationem actoris cum appositione vicarii teneatur iurare seu iuramentum referre quia manifeste turpitudinis est nolle iurare vel iuramentum referre. Et si dictus reus deliberaverit iurare et iuraverit se non teneri aliquid dare vel facere seu se non teneri de contenta in petitione actoris tunc absolvatur a petitione actoris et actor ipse in expensis per vicarium taxandis condempnetur dicto reo. Si vero recusaverit dictum sacramentum recipere aut ipsum sacramentum referre dicto actori dictus vicarius dicto actori deferat sacramentum predictum. Et si iuraverit petita per eum vera esse et sibi a dicto reo fieri debere, prestatum predictum vicarium dicto predicto terminus statuatur eidem secundum formam statuti ad dandum solvendum vel faciendum petita per ipsum in dicto pariter contenta. Reservans tamen utrique parti omnibus eorum exceptionibus ad reprobandum dicta sacramenta si iustum non fuit quod sacramenta reprobari possit in contrarium statuti per officialem predictum. Et si dictum sacramentum reprobatum iniustum fuit procedat per officialem ad condempnationem vel absolutionem secundum formam huius statuti. Et in omnibus et singulis suprascriptis in dicto capitulo contentis sine aliqua oblatione libelli procedatur.

De substinentibus dapnum ob culpam alterius. c. xxviii

Si quis pedeluciani commiserit vel fecerit aliquod maleficium seu dapnum alicui alienigenam dederit per quod vel quia dictus vel eius pedeluciani vel alius specialiter de dicti loci fuerint vel passus fuit dapnum aliquod de rebus sibi ablatis vel sequestratis ab alio de alterius terre et constiterit de tali maleficio dapno vel dicta legitime per dictum pedelucianum commissus et factis et ablatione seu sequestratione vel dapno fuerit pedeluciano in alia terra fuerit facta fides dicto vicario plenarie ... ubi talis sequestratio vel obligatio facta fuit seu dicta data vel exceptione alius qui ... sequestrum fecerit et dapnum incurrerit dicto com. vel singulari pedeluciani ... rogatur dictus pedelucianus ob cuius ... sequestrum predictum seu dapnum factum fuerit dicto pedeluciano in terra dicti ... Ut dictum ... ad satisfactionem ... vel alii pedeluciano dapnificato de dictis rebus ablatis et sequestratis ... strepitu et figura iudicii nisi dictum dapnum datum fuerit ... vel dolo dicti pedeluciani itaque non constet ... maleficio ... pedeluciani ita quod evidenter appareat dicto pedeluciano ... iniustitiam et ... cum fuisset ...

Pegni 32

De modo servando in pignoribus ... c. xxx

In pignoribus ... vendendis seu aliis pignorandis ... de pedeluciano serventur forma que in pignoribus ... tabernariorum provideri ... statuta est et in aliis ... superioribus ... de tali materia loquentibus ...

De bonis ostendendis creditori per debitorem suum. c. ...

Si debitor ante litem contestatam dare noluerit debitoris ... ab eo dicto creditori debita ipse creditor ... teneatur debeat ... providentiam et arbitrium duorum bonorum virorum quorum unum ... elegerint ... ... de ... debitore ... creditori ... bona fide et sine fraude ... et ... ...

ad predicta: et uigore sententie iuret ut alii primi: et ita assignatione facta predictus debitor faciat creditori predicto de re assignata per supradictos electos cartam et cautionem ydoneam pure et perfecte venditionis ad sensum sapientis creditoris predicti: Et quicquid inde per dictos electos factum fuerit ualeat et teneat pleno iure et ab ipsis partibus obseruetur ad penam dupli eius quod a dicto creditore foret petitum debitori iam dicto: Que omnia locum habeant in presentibus preteritis et futuris in quibus causa agerende summam uiginti soldorum tantum. et facta dicta obligatione et professione dictorum bonorum alias predicto debitore ante dictam litem contestatam

C. de inuestimento concesso in re mobili. C. xxxi

Siquis conuenerit aliquem in curia predicti coram uicario causa rei uenditationis alicuius rei inmobilis: Et excepto fine sententia pronuntiatum fuerit iuste per uicarium eundem actorem restitui uel inuestiri et in tenutam et possessionem dicte rei petite per castaldum dicte curie quo inuestimento facto fiat idem actor petens dominus et possessor rei predicte.

C. de pretio scripturarum accipiendo per uicarium. C. xxxii

Teneatur et debeat etiam officialis dicti castri qui pro tempore fuerit pro copiis scripturarum scribendarum per ipsos parti petenti uel alteri pro eo pretium infrascriptum recipere et non ultra videlicet

Pro copia cuiuslibet accusationis denuntiationis aut inquisitionis cum responsione ibi facta et termino dato ad defensionem faciendam ex quo processu resultaret pena trium librarum et abinde infra usque ad quadraginta sollos duo sollos. ab inde uero supra usque in infinitum sollos quinque.

Pro copia cuiuslibet exceptionis et cuiuslibet articuli in criminali causa denarios sex.

Pro copia cuiuslibet testis ubi dixisset aliquid facere cum dicto eius denarios duodecim

Pro copia cuiuslibet siue criminalis cause seu exbannimenti a decem libris supra et a ... de decem libris et abinde infra sollos quatuor

Pro productione libelli cum termino dato parti in ciuili causa pro primis scripturis duodecim denarios

Pro termino dato utrique parti ad probandum de iuribus eorum a qualibet parte sex denarios

Pro productione articulorum et positionum a parte producente sollum unum et denarios sex.

Pro responsione partis aduerse super positionibus productis contra ipsam partem a qua processe debere sollum unum et denarios sex.

Pro examinatione testium pro quolibet teste et eius dicto ubi dixisset aliquid facere super dictis articulis in causa x librarum et ... denarios nouem a x libris supra usque in centum libras sollum unum et denarios sex abinde supra usque in infinitum unum bononinum pro quolibet teste. ubi dixisset aliquid facere.

Pro productione cuiuslibet ... cum termino dato parti ad recipiendum copiam et opponendum contra unum bononinum

Pro publicatione testium et commissione citationis facte de parte adversa ad videndum publicationem testium et relationis dicte citationis et termino dato ad accipiendum copiam et opponendum si in causa predicta x libr. et abinde infra solidum unum et denarios sex abinde supra unum bonon.

Pro sententia diffinitiva de x libr. et abinde infra a parte pro qua fuit data solidum unum et denarios sex.

Pro precepto sive termino dato ad solvendum de dictis x libr. et abinde infra solidum unum et denarios sex. abinde vero supra unum bonon.

Pro executione sententie seu precepti seu termini cum relatione castaldi facta de dicta executione solidum unum

Pro termino dato ad recolligendum investimentum pro dicti solidum unum.

Pro commissione bannimenti vendendi dictum investimentum cum relatione castaldi solidum unum

Pro inscriptione dicti investimenti a dictis x libr. infra solidum unum et denarios sex a dictis x lib. supra unum bo[non.]

Pro contumacia vero cum relatione castaldi et pronuntiatione investimenti de dictis x libr. et abinde infra solidum unum abinde vero supra sollos duos

Pro relatione dicti investimenti denarios sex.

Pro copia procurationis a parte petente sollos quinque

Pro copia cuiuslibet instrumenti debiti a x libr. infra tres sollos abinde vero supra solidos septem

Pro copia cuiuslibet precepti vel termini de dictis x libr. et abinde infra solidum unum et denarios sex.

Pro copia cuiuslibet alterius acti [illegible] de primis scripturis

Quod nullus pedeclivinus possit fideiubere pro aliquo forense. Capitulum xx

Statuimus et ordinamus quod nullus de pedeclivo possit nec debeat fideiubere pro aliquo forense cuiuscumque conditionis existat nisi tantummodo usque in quantitate medii floreni. Et si aliter fieret ipsa fideiussio non valeat sed sit nullius roboris firmitatis.

De modo procedendi in contumacia

Statuimus et ordinamus quod siquis citatus fuerit ad petitionem sui creditoris coram domino vicario dicti castri legitime et non comparuerit et eidem fuit per actorem contumacia incusata, dicta contumacia debeat per publicum baiulum presentibus duobus testibus personaliter seu ad domum notificari et a die notificationis si in dicta contumacia reus permanserit per dies quatuor et dictam contumaciam non purgaverit et expensas per actorem factas non refecerit tunc si reus fuit conventus actione reali ponatur actor in possessione ex primo decreto rei petite, quam retinere debeat per quindecim dies continuos in quibus si actor comparuit et expensas refecerit et cautionem prestiterit de stando iuri et iudicatum solvendo possit recuperare dictam tenutam acceptam. Si vero in predicta contumacia permanserit elapsis dictis quindecim diebus ponatur actor in possessionem rei petite ex secundo decreto quam retinere [illegible] quinque dies continuos in quibus si reus eam non temptaverit recuperare illis elapsis pleno iure adiudicatur dicto actori cum refectione expensarum. Si vero autem in fuerit actione personali pro summa et quantitate ascendente usque ad summam trium flor. et reus conventus non comparuerit sed in sua contumacia permanserit tunc debeat notificari dicta contumacia saltim per baiulum publicum. Et si reus conventus a die notificationis contumacie non comparuerit et contumaciam non purgaverit et expensas refecerit elapsis dictis tribus diebus fiat executio in dictam contumaciam pro quantitate petita et expensis tanquam in confessum et convictum. A summa vero et quantitate trium flor. supra debeat notificari contumacia reo convento per publicum baiulum [illegible] duobus testibus personaliter vel ad domum. Et si a die notificationis contumacie usque ad quinque dies in contumacia permanserit et contumaciam non purgaverit et expensas refecerit elapsis dictis quinque diebus procedatur contra eum ad executionem quantitatis petite et expensarum tanquam in confessum et convictum.

Quod nullus homicida forensis possit stare in pedeclivo ultra tres dies

In Nomine domini Amen. Magnificus dominus Alex[ander] [illegible] dominus castri pedeclivi [illegible]

a massariis et sex propositis communis castri Pedisluci de reformando dicto eius et castrum et communem circha homicidas forenses quod in ipso morari et habitare non permictatur, cum istorum mora mansio et habitatio sit perniciosa pacifico vivere dicti communis multis respectibus maxime quod bonum volunt suppeditare antiquos incolas et oriundos dicti castri: Et hoc maxime quia multotiens in parlamentis et congregationibus dicti communis fuit de hoc habitum colloquium et firma conclusio quod morari et habitare non habeant et quod hoc intelligatur pro preterito presenti et futuro et maxime pro his qui in dicto castro longo tempore non habitaverint nec descripti sint in libro communis pro faciendo factiones ipsius: dictis respectibus motus prefatus M. dominus Alex. hoc salubri decreto statuto et reformatione ad statum ipsius et pacificum vivere et regimen dicti castri decrevit statuit et ordinavit quod in dicto castro Pedisluci nullus homicida forensis stare habitare et morari possit et valeat ultra tres dies sed debeat inde immediate discedere, dictis diebus elapsis et penitus se absentare recusaverit et quod non faciendo prefatus homicida sed stando ultra prefatum tempus debeat officialis dicti castri capere dictum homicidam et ipsum punire ac si ibidem homicidium commisisset sub pena a dicto officiali auferenda centum librarum et camere prefati M. domini applicanda. et quod intelligatur pro preterito presenti et futuro tempore sed non de illis homicidis qui longo tempore habitassent in dicto castro et districtu forent in libro dicti communis pro faciendo factiones dicti communis. Et sic huiusmodi statutum pro eius viridi observantia dicti castri per preconem dicti castri variis et diversis temporibus in mensem ne de ipsa valeat et possit pretendi ignorantia. prefatus M. dominus Alex. iussit publicari et sic ipsum describi iussit in volumine statutorum dicti castri pro eius perpetua validitate et ad futuram rei geste memoriam pro pace et quiete dicti castri non obstantibus quibuscumque in contrarium facientibus quibus expresse prefatus M. dominus derogavit: Exceptis tamen homicidis civitatis Reate et eius comitatus et districtus quos reservavit in arbitrium sue dominationis

De confinibus pecudum et caprarum — Die xx maii 1484.

Congregato et coadunato Consilio generali in ecclesia Sancti Francisci in sufficienti numero de mandato magistri Silvestri de Aspra ad presens vicarii Pedisluci nec non de mandato discretorum virorum Pierantelli .... Iohannis Angeluccii Antelli ..... et Andree Ferrantis honorabilium massariorum dicti castri ad sonum preconis in sufficienti numero more solito, in quo quidem consilio ego vicarius prefatus de commissione et voluntate prefatorum massariorum dixi et proposui quod videtur et placet dicto consilio et hominibus in eo existentibus providere et reformare super provisione pecudum et caprarum ut bestie bovine et alie bestie grosse possint comode sustentari que propter multitudinem pecudum et caprarum dicte bestie grosse non valent substentari ymmo propter carentiam herbarum continue minuuntur et devoriantur. Super qua proposita ser Matheus ser Galassi unus ex dictis consiliariis surgens pedes vadens ad arengam dixit et consuluit quod videre suo dictis pecudibus et capris dentur confinia et fiat eis certus numerus deputatus ... de quot pecudibus et capris possit quis retinere et plures in dicto consilio astantes confirmaverunt et emologaverunt dictum prefati ser Mathei. Iulianus ..... et ceteri habentes pecudes et capras super dicta proposita dixerunt et arengaverunt quod dictum ser Mathei nullatenus confirmaverunt neque obsuerunt. Unde in dicto consilio inveniebantur maximi tumultus et contentiones. Magnificus dominus Alexander dominus generalis dicti castri audiens dictis ... temporibus in dicto consilio accessit et post multa audivit voluntatem omnium in dicto consilio existentium decrevit et mandavit velle super dicta proposita providere et reformare

Inantea sia una cum massarijs providendum prout in ferius apparebit. Et primo quod electi fuerunt
homines de contrada ad dandum confinia dictis bestijs minutis. qui homines sic electi
dederunt et consumaverunt infrascripta confinia videlicet Comezando alatorre de agnule
per la strada publica essendo ad colle manado fine ad santo herammo da santo herammo fine
allulmi de santo herammo essendo per derictu ala capanna de toto nel vocablo de lu tregna
no essendo alu monte de lupuro dale ripe in su per derictu per la via per la quale se va per
la costa de lu casale essendo de sotto dele case de Sabatone fine alu colle de Vallegalla
et per mezo de Vallegalla in su essendo in capo dele vigne de monte doppio le quali sonno state
nelo dicto monte essendo ala costa de Sugno de ferraza tio e / in capo / et essendo nela
via che va ala forcella de la avonha et essendo ale fontanelle per pede de lu colle de lu prete
et per pede dele ripe de colle castellana essendo per le pacherta sopra la fonte de lu prato.
essendo ale ripe de Aglueno de panhia essendo ad colle lupazo fine ala via publica
fine ad colle butina per lu quale colle se possano abeverare le pecora ad lu lato come
tea per diricto per la via fine alla ara de ceresiola per mezo dele coste dele monamora in su:
Li confini de Contra Comezando alu ponte de Valle prata per la via dela costa essendo ale casa
lina come tea per derictu per la via che va in Valle canale / et per la via che va ala possessione de
cola maccarone nel vocabulo de colle fortuna fine alu ponte de Valle fortuna Et qualunqua
persona passasse li dicti confini con le dicte pecora paghi de pena x libre per macta et da
quello in giu solli sey per bestia

Item che nuno pecoraro o altra persona possa tenere ad somo pecora da forestieri nelo territorio
de pedeluco ala pena de x ducati.

Item che nuno pecoraro possa tener oltra sexanta pecora ala pena de uno ducato
per pecora da sessanta in su et chi ne havesse piu de lx le debia reducere alu numero
de lx per tucto lu mese de Jugno proximo da venire ala dicta pena de uno ducato per bestia

Item che li pecorari de pedeluco non possano vendere fore de pedeluco ad forestieri carno
castrati agnelli et pecora / ma li debieno vendere ali terazani per quel paro preze che receve
sseno da altri ala pena de doy carlini per bestia

Item che nuno ardisca ne presuma retenere nel termino de pedeluco alcuna capra ala pena
de uno ducato per capra et chi le tenesse le debia levare via per tucto lu mese de Jugno proximo
che vene passato lu dicto termine casche in la pena predicta de uno ducato per capra.

Item sia licito ali dicti pecorari la sera tornare ad remectere le pecora ne le capane / con
questo che non possano pascolare da entro le confine et similmente la matina quando vogliono
menare le pecora ad pascere non possano passare da entro li confine ala pena de tre solli per bestia

Item che li pecorari possano stabbiare le cornature quando e lu tempo con questo che non possa
no pascolare come e dicto de sopra ala dicta pena de tre solli per bestia. ancora sia
licito ali dicti pecorari potere bagnare et tondere le pecora dentro li confini per tre dì [illegible]
et per quelli tre dì possano pascolare nel monte de la avonha cioe fore de le [illegible]
mezando con la via che va da la via de la ponta de ponte piano de sopra [illegible]
quale vando le processioni fine ale ripe de colle [illegible] et similmente possano [illegible]
de la valle de lu [illegible] fine ala valle de le herba de [illegible] et chi [illegible] paghe [illegible]
Et li dicti pecorari debiano per tucto domani cacciare le pecora fore de li confini [illegible]
[illegible] ala dicta pena de dece libre dicte de sopra

Millesimo quatercentesimo octuagesimo sexto, tempore domini domini Innocentii pape VIII

[illegible] ad perpetuam rei memoriam. Et [illegible]

[illegible] passum Collis Malte non [illegible]

[illegible] et [illegible] castri Pedisluci. Cersarnius [illegible]

solvit [illegible] pro vasis [illegible] que portabat. Et solvi fecit cuidam

mulioni [illegible] cum tribus mulis pro gabellam predicti passus

[illegible] bolendinos quos ipse Cersarnius dedit Johanni Feragut gabellario

predicti passus Collis Malte [illegible] quod ibidem [illegible] pro solutione [illegible]

[illegible] gabelle presentibus [illegible] et [illegible]

de Pedisluco.

Die XIIII mensis Januarii [illegible]

[illegible] Rassi ad

[illegible] de [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] de [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ambrosius [illegible]

[illegible]

hic subscripsi

Millesimo quatercentesimo [illegible] [illegible] XV indictione [illegible]

[illegible] die [illegible] Julii [illegible]

[illegible]

[illegible] Castri [illegible]

[illegible]

Die 2 Julii 1497 Johannes [illegible] de Castro [illegible]

[illegible] Mattheo [illegible] ad [illegible] uno die [illegible]

[illegible] presentibus [illegible] Mattheo [illegible]

[illegible] de Pedisluco testibus etc.

Ambrosius [illegible]

[illegible]

[illegible] per [illegible] prioribus [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] uno die [illegible]

[illegible]

[illegible] nomine [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] capitulo [illegible] [illegible]

gra[illegible] pape [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Consilio [illegible] Capituli [illegible] [illegible] fratri [illegible]

[illegible] Chambin [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Capituli

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] Capituli predicti [illegible] [illegible]

Collegii [illegible] Capituli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] accedentes [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] Capituli [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Conventum [illegible]

ad propositum [illegible] alias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

predicti [illegible] fuerint Capitulo [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Capitulo [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] quod dicti Capituli [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] populi Civitatis Regiminis Universitatis et singulorum patrie
[illegible] dispositioni [illegible] et Audientiam [illegible] per Consilium Centum
Sex electorum de Consilio Gratis super Negotiis [illegible] pacis quam belli
[illegible] Civitatis Nostre et Regiminis considerantes [illegible] successum
[illegible] ad [illegible] Mag.ci D. [illegible] Demum [illegible]
[illegible] Expositum fuit per dictum Consilium [illegible]
operam prestitum esse qui de hac nostra republica et Civitate [illegible]
tamen quibuscumque favoribus [illegible] Si posset honestandum [illegible]
demum [illegible] republica quam de Civitate
omnibus [illegible] superiores quam inferiores [illegible] Non laboribus non [illegible]
parcens ut semper bene [illegible] huius patrie [illegible]
[illegible] quam odio [illegible] commendanda [illegible]
[illegible] Donandos Civium [illegible]
[illegible] favoribus [illegible] et oneribus [illegible]
et Comitiums Gaudere et frui [illegible]
et [illegible] Cum quibuscumque [illegible] Visis [illegible] Considerantes [illegible]
[illegible] in Rebus [illegible]
[illegible] per Mag.cum [illegible]
[illegible] Centum et Sex Electorum [illegible]
[illegible] Volumus et confirmamus [illegible]
[illegible] Civium Cum [illegible] nostro [illegible]
[illegible] Gaudeatque [illegible] privilegiis
[illegible] honoribus et oneribus [illegible] Consuevit
[illegible] Gaudere et frui [illegible] Non obstantibus
[illegible] quibuscumque [illegible] omnibus [illegible] hac [illegible]
[illegible] fieri [illegible] iussimus [illegible] quo [illegible]
[illegible] impressione [illegible] Datum [illegible]
[illegible] xxvij [illegible] M. D. V. [illegible]

Jacobus [illegible]
[illegible] Consilii [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Quintus

48

In dei nomine amen. Infrascripte sunt Rubrice dapnorum datorum Quinti libri voluminis presentis statuti. Imprimis

De invadentibus arbores	c. i.
De bestiis non subiectis dapnum dantibus.	c. ij.
De bestiis inventis inter mudos.	c. iij.
De bestiis inventis in orto.	c. iiij.
De dapnum dantibus in querqueto vel oliveto.	c. v.
De quo dapno condempnetur qui accusatus fuit de pluribus.	c. vj.
De dapnum dantibus in prato vel segete.	c. vij.
De custodientibus bestias in possessione reclusa.	c. viij.
De pasturantibus et nocte prope vineas.	c. viiij.
De porcis inventis in area	c. x.
De bestiis inventis in possessione reclusa.	c. xj.
De bestiis dapnum dantibus in vinea plena.	c. xij.
De volentibus tenere terram ad pratum.	c. xiij.
De pena solvenda domino possessionis.	c. xiiij.
Quod omnia capitula hic contenta intelligantur de dapnificantibus.	c. xv.
De pena colligentium poma.	c. xvj.
De custodibus fiendis.	c. xvij.
De metentibus herbam	c. xviij.
De pena traversantium casale reclusum.	c. xviiij.
De pena petentium nuces et alios fructus.	c. xx.
De pena proicientium granum porcis.	c. xxj.
De pena attraversantium terram alienam	c. xxij.
De pena petentium caules	c. xxiij.
De pena facientium frondes.	c. xxiiij.
De petentibus facere murum vicinos.	c. xxv.

De dapno nescito emendando. c. xxvj
De pena incidentibus fractam. c. xxvij.
De pena incidentis fractam alienaz. c. xxviij.
De animalibus itinerantibus. c. xxviiij.
De canibus ligandis tpr vindemiaz. c. xxx.
De invenientibz et non fiactibz bestiam minutam in possessione
sua vineata uvis plena. c. xxxj
De viis impeditis ruina ceno et spinis. c. xxxij.
De venantibus inter loca vineata. c. xxxiij.
De colligentibus uvas et alios fructus. c. xxxiiij.
De colligentibus uvas. c. xxxv.
De pena colligentium magliolos. c. xxxvj.
De licentiis non exibendis in teris bladatis nec inter amideos. c. xxxvij.
De licentiis exibendis. c. xxxviij.
In quanta quantitate credatur accusatori. c. xxxviiij.
De bestiis pasturantibus prope vineaz milenum canapones et canepem. c. xl.
De animali guastanti aliud anal et de ipsius pena. c. xlj.
De juratis privatis faciendis. c. xlij.

Jo Paolo sandri mano propria

Prohemium libri dapnorum datorum.

Vera municipalia sunt reperta ut genus humanum ad dapna
plerumque conlapsum, frenali sub norma regatur, et a dap-
nis se contineant inferendis. Nam sepius in alienis reb(us)
et bonis tam homines quam bruta, infida pastorum custodia,
ad dapna multiplicia prolabuntur. Utque pene formi-
dine homines ab huiusmodi dapnis inferendis abstineant, bru-
ta quoque sint ab eorum pastoribus strictius custodita. Infrascripta
de dapnis datis ordinaverunt statutarii supradicti capitula et
decreta videlicet in primis.

De incidentibus arbores.

Incidens arbores olivarum ficuum et aliarum arborum domesticarum
et fructiferarum in loco alieno recluso, puniatur in centum
soldis. Cui vero ramum ipsarum inciserit, puniatur in soldis
viginti pro quolibet ramo. Set qui arborem olivarum inciserit
alibi quam in loco recluso, solvat soldos quatraginta. Si vero inciserit
ramum, solvat pro quolibet ramo soldos decem. De aliis autem
arboribus domesticis et fructiferis alibi quam in loco recluso qui
inciserit solvat pro qualibet arbore soldos quatraginta. pro ra-
mo vero solvat incidens soldos decem. Et siquis aliqua arbo-
rem inciserit in dicto loco non domesticam neque fructiferam, solv-
at soldos viginti. pro ramo autem soldos decem. Et incidens quer-
cum fructiferam in dicto loco vel querqueto puniatur incidens in
quatraginta soldos. pro ramo vero in viginti soldis. De cerro
aut fructifero solvat soldos viginti. pro ramo vero soldos decem.
Et si in stirpeto vel alia silva custoditis vel banitis, tale quer-
cum vel cerrum aut ramum ex eis vel aliquo ipsorum inciserit, pe-
nam predictam viginti soldorum solvat. Si vero quis inciserit quercum
non fructiferam solvat soldos decem. De cerro autem non fructifero
solvat soldos decem. Et qui in silva vel stirpeto alieno custoditis
vel banitis inciserit solvat quindecim soldos. Et si extiterit ban-
nitus vel oretenus prohibitus, nisi cerrum vel quercum quis inciserit
de quibus dicet statutum ut supius dictum est et solvat penam supra
adiecta. Exceptis flagellis et ligaturis pro cineriis seu
his et manicis car... et aliis silvis que quis possit ipsum incidere. In
quolibet vero dictorum casuum emendet dapnum passo pro delicto. Excepto quod
non teneatur ad penam incidens hoc pignore in silvis aptum ...

De bestijs non subiectis dapnum dantibus. C.m ij.

Si bestie alicuius pedelucani no(n) subiecti foro civit(atis) d(i)c(t)i castri dapnum dederit alicui subiecto d(i)c(t)o foro, cogantur laboratores ipsius non subiecti ad soluendum penam s(e)c(un)d(u)m seriem huius statuti de hijs loquentis. Et si non haberet laboratores, cogantur eius consanguinei si habuerit, no(n) obstante capitulo supra posito dicente q(uod) unus pro alio cogi no(n) possit ad soluendum penam et emendationem dapni.

De bestijs inventis inter mucelos. C.m iij.

Nulli liceat mictere u(e)l tenere bestias inter mucelos alienos vel in terra in qua sint muceli, sine dapno, ad illam penam quam soluere teneretur si daret dapnum in blado alieno. Si vero de bestie dapnum daret in d(i)c(t)is mucelis in meta existente in area, soluat pastor aut d(omi)n(u)s ea(rum) duplum de pena. Siquis vero pastor d(i)c(t)ar(um) bestiar(um) appropinquaret d(i)c(t)as bestias quas custodiret iuxta metas positas in area p(er) passus decem, soluat pro qualibet macta soldos decem. Liceat tamen pastoribus bestiar(um) pascuare sine pena cum eor(um) bestijs in campis unde elevati sint muceli, dum tamen non appropinquet se ut dictum est.

De bestijs [...] in orto C.m iiij.

Et si bestie minute alicuius dapnum dederint in orto alieno blado u(e)l guffiramine, soluat d(omi)n(u)s aut pastor ipsar(um) quinque soldos pro qualibet; si sine dapno soluat den(arios) sex pro qualibet. Et si tale dapnum factum fuit cum macta d(i)c(t)ar(um) bestiarum soluat libras decem, que macta intelligatur a quinquaginta supra; abinde vero infra puniatur pro qualibet bestia ut dictum est. Si vero sine dapno soldos triginta. Pro bestijs aut(em) equinis vaccinis, porcinis, caprinis et asininis, que intraverint dictum ortum, soluat d(omi)n(u)s ea(rum) pro qualibet soldos viginti et in om(n)i casu si dapnum emendet.

De dapno [...] bestijs in quercetis u(e)l olivetis. C.m v.

Nec liceat alicui mictere vel tenere bestias minutas in querqueto vel oliveto alieno non collecto donec fuerit ibi glandes vel olive a festo Santi Angeli de mense septembris usque ad kalendas mensis februarii in olivetis tantum. In querqueto autem non possit quis dictas bestias mictere vel tenere non collecto donec fuerint inde glandes ut dictum est a dicto festo santi Angeli usque ad festum pasce resurrectionis inde proxime futuro ad penam viginti soldorum sine dapno pro mactam. ab inde vero infra pro rata. Cum dapno vero solvat tres libras per mactam et ab inde infra pro rata. pastor autem qui mactam dictarum bestiarum studiose custodierit in locis predictis solvat pro tali studiositate soldos viginti. Set si in dictis locis vel aliquo ipsorum non essent glandes nec retiaria acta ad capiendum columbos aut anetras nec aucupatur aliquis in dicto querqueto et in dicto oliveto non essent de olivis et dominus rei vel aucupator iuravit se dictum aucupare et fructus existentes in eis et quolibet ipsorum habere pro derelicte quod tunc non teneatur quis ad penam huius simpliciter [illegible] dicti domini aut aucupatoris ut dictum est.

De quo dapno condepnetur ille qui accusatus fuit de pluribus. C. vi.

Si quis accusaretur de pluribus dapnis illatis per eum in rebus alterius puniatur ex illo delicto et dapno quo imponitur maior pena secundum formam statuti de tali dapno maiori loquentis et in quolibet casu dapnum emendet.

De bestiis dapnum dantibus in prato vel segete. C. vii.

Et si bestie grosse alicuius dapnum dederint in prato alieno solvat dominus sive pastor soldos quinque pro qualibet bestia. Bestie vero minute dominus sive pastor solvat sex denarios pro qualibet. Cum vero cum aliqua bestia grossa dapnum dederit in blado alterius puniatur per accusam custodum in uno soldo et per accusatorem domini rei in duobus soldis pro qualibet bestia. Et si per arcellum vel sterppamentum dictarum bestiarum de quo credatur tale dapnum fuisse datum per sterppamentum vel per arcellum solvat ipse pastor medietatem dicte pene qui accusatus fuerit et ipsam medietatem solvere teneatur. De dapno dato cum bestia asinina in segete puniatur ut supra. Et si cum porcis vel capris dapnum per eum quis fecerit solvat soldos quatuor per bestiam si accusaretur a domino rei. Si vero a custode soldos duos. Et de dapno dato

cum pecudibus facto teneatur soluere delinquens soldum unum pro qualibet bestia si accusaretur per dominum. Si uero a custode denarios sex pro qualibet bestia. Et quando fuerit factum dapnum cum macta dictarum bestiarum, que macta intelligatur ut supra proxime est expressum in capitulo de bestiis inuentis in orto, dominus siue pastor puniatur in libris quatuor per mactam, et pastor soluat pro custodia ipsarum decem soldos. Et pene predicte dupli[ce]ntur a kalendis maii usque ad kalendas iulii, saluo quod de macta non fiat duplicatio pene. Et in quolibet casuum predictorum et infrascriptorum cogantur pastores ad soluendum dictam penam, quam si non soluerint soluant patroni ipsorum de salariis eorundem pastorum per eos debito. Et si de salario non superesset, quod tunc dicti patroni soluant de eorum propria pecunia. Et de pratis intelligatur a kalendis mensis martii donec fuerit falcatum foenum in eo existens. Et qui cum bestiis predictis et pecudibus dapnum dederit in lupinis aut pecuginibus saluaticis soluat medietatem dicte pene, que pecudes et ipsarum macta soluat penam qua soluere tenetur in bladis, ut superius est expressum. Et in quolibet dictorum casuum delinquens dapnum emendet patienti dapnum predictum.

De custodientibus bestias in possexione reclusa. C. viii.

Quicumque custodiret bestias in locis reclusis alienis cum dapno studiose soluat soldos viginti pro qualibet. Sine dapno uero soluat soldos quinque et dapnum emendet patienti.

De pascurantibus cum bestiis de nocte prope vineam. C. viiii.

Nulla persona uel [teneat] custodiat de nocte prope vineam alienam bestias a kalendis mensis augusti usque ad kalendas mensis octobris per uigintiquatuor passus ad penam uiginti soldorum, et quotiens. Et hoc bampniatur in principio mensis augusti. Tamen liceat cuilibet cum bestiis de tempore iacere et stare in possexione sua sine pena, et in possessione sibi locata uel commendata uel de ea licentia habita, non obstantibus predictis. Dum tamen quod si inuentus fuit quis noctis tempore iacere extra dictas possessiones tempore predicto in alio aliquo loco cum bestiis soluat quatraginta soldos. Et quilibet possit contrafacientem accusare, et ei accusanti credatur plene. Nisi quis cum dictis bestiis esset inuentus ire et redire per uiam uicinam, quod tunc quis non teneatur ad penam. Excepto tempore guerre quod quilibet cum ipsis bestiis possit iacere ubicumque sine pena et sine dap

no, et de dicto tpr sit in prouidentia vicariij et massarior qui erunt p tpra. Et exceptis pecorarijs qui cum dictis pecudibz suis pos omi tpr iacere possint ad stabiandum terras quascumqz voluerint a stra ta supra versum montem luci, et a fonte prati vsqz ad forcellaz Rocche, et a fonte pratorum seu vallis prate supra versus trestum.

De porcis inuentis in Area — c. x.

Pro Bestijs porcinis inuentis in Area aliena a kl'ndas mens Junij vsqz ad kl'ndas mens octobr, si dapnum ibi dederit, soluat pa stor pro qualibet bestia soldos quinqz et dapnuz emendet. Et hec si area foret rasa causa ponendi bladum. In alio uo tpr si dapn no dederint et accusati no fuerit a dno rei, soluat duodecim denar pro qualibet bestia.

De Bestijs intrantibus in possessione reclusa. — c. xj.

Et si Bestie bouine alicuius intrauerint casale alienuz re clusum extra vineaz ul pastinuz ibi positum cum dapno vel sine soluat dns siue pastor earum duos soldos p qualibet bestia. Sz de bestia asinina soluat pastor siue dns ex accusa dni rei den duodecim. De accusa custodum den sex p qualibet bestia. De Be stijs autem minutis que intrauerint possessione predictam cum dapn ul sine soluat dns earum ex accusa dni rei den duodecim pro quali bet bestia. De accusa custodum den sex p qualibet bestia. Sz de mac ta dictarum bestiarum que de porcis intelligatur nus viginti ul ultra. De capris autem intelligatur nus viginti quinqz ul supra. De pe cudibz uero intelligatur numerus quatraginta ul supra soluat dns siue pastor earum libras duas pro qualibet macta de accusa dni rei si dixerit se vidisse et inuenisse dictas bestias in dicta sua posses sione reclusa et credatur suo iuramento vsqz ad triginta soldos. De ac cusa uo custodum soluat medietatem dicte pene duarum librarum. Et pro equo siue Jumento ibi inuento, soluat dns ipius siue pastor de accusa dni rei quatuor soldos, de accusa custodum soluat duos soldos. Excepto q si tpr guerre ul rumoris qui foret de quibuscumqz gentibz que vellent tunc offendere predictam, possit quis [illegible] mendo p dictas possessiones cum dictis bestijs sine dapno et no pascendo. Et timor intelligatur qn publice bannitur in predictis p [illegible] cois ul qn campana arcis luci ad hec deputata pulsetur [illegible]

... temporis quis efferet ... non ... ad pen ... significat ...
... tempore pro ... est ponere. Nota hic quod aliquis prohibuit ... mereri non possit fieri

vel ad stormum. De quo bano et sono campane credatur sacramento
pastoris bestiarum cum duobus testibus simpliciter interrogandis et iuran-
dis sine aliis articulis ibi faciendis. Ac etiam quecumque alia loca li-
ceat cum dapno accedere eundo per grenda cum dicte bestiis pretextu
talis rumoris quo quis valeat se excusare ut supra. Si vero et
dicte bestie irent per campum incultum non apparatum, dum tamen
prohibitum vel custoditum exterius, vel per banimentum inde factum
non teneatur quis ad penam. Si autem de allevimine existente mens(ibus)
vel aliqua ipsarum que sint a quatuor mensibus infra, et de hoc creda-
tur sacramento domini bestiarum in quacumque penam incideret, solvat
medietatem pene, quam solvere tenerentur si essent a qua-
tuor mensibus supra vel ut alie bestie grosse.

De bestiis dapnum dantibus in vinea aliena plena. C. XII.

Bestie bovine si intraverint vineam alienam laboratam a
kalendis aprelis usque quo sint vindembiati, solvat dominus vel pa-
stor earum soldos viginti pro qualibet die, de nocte vero duplum et
nec valeat mitigatio pene propter incapparamentum in tali casu. Alio vero
tempore quo dicte bestie intraverint vineam alienam puniatur dominus si-
ve pastor earum in decem soldis pro qualibet bestia, et de nocte in
viginti et ipsarum pastor in soldis viginti quando dicte bestie intraverint
vineam plenam ut dictum est supra. De bestia vero equina et asi-
nina que intraret vineam plenam vel vacuam solvat dominus vel
pastor ipsarum soldos quindecim. Si vero aliqua bestia minuta intra-
verit dictam vineam plenam solvat dominus vel pastor earum pro qualibet
pecude denarios sex et pro qualibet capra soldos duos. Si vero in vinea
vacua solvat medietatem. Et si fuit macta dictarum bestiarum in vi-
nea plena et vacua, solvat quatraginta soldos et totidem pastor
et etiam totidem dapnum passo. Et de omnibus penis in presenti capitulo
contentis solvant delinquentes totidem per dapnum passo vel extima-
tione fiendam per homines huius loci si dapnum excederet quantitatem
dicte pene. Si vero dicte bestie dapnum dederint in pastino antequam fructum fe-
cerit puniatur ut de vinea plena.

De volentibus tenere terram ad pratum. C. XIII

Quicumque voluerit aliqua terram tenere ad pratum pro foeno
faciat et facere teneatur publice banniri per precones in locis con-
suetis dictam terram tenere et tenere velle ad pratum et ipsam ter-

ram signare seu iussare pro prato alias si bagnitur non sint non habeatur pro prato.

52

De pena soluenda domino possessionis. Capitulum XIIII.

Ego Iacob de ponimg[?] cassaui et decreui statutum presens in presentia Antonii .. et hoc ... volui et mando die xxviii oct. 1475

In tollendis dapnorum materiam in bonis hominum de pedeluco inferendis cum bestiis uel sine bestiis quicumque dapnum aliquod dederit in possessione aliena soluat et soluere teneatur domino possessionis in qua quis accusatus fuerit tantumdem penam quantum tenetur soluere teneretur curie, videlicet pro emenda dapni illati si in ea dapnum illatum fuerit. Si uero dapnum excederet penam tunc teneatur ad emendam dapni illati.

Quod omnia capitula in hoc Quarto libro scripta intelligantur loqui de dapnis datis. Capitulum XV.

Omnia capitula in hoc Quarto libro conscripta intelligantur loqui de dapnis datis. Cetera uero alia in quibus imponitur pena pecuniaria intelliguntur de maiestatis quantum ad mitigationem penarum et semper solutio pecunie intelligatur de denariis cortonensibus.

De pena colligentium poma aliena. Capitulum XVI.

Nemini liceat dapnum dare colligendo poma domestica aliena de locis apparatis uel non soluat penam quinque solidorum.

De custodibus fiendis. Capitulum XVII.

Pro conseruatione uictualium et fructuum foris existentium massarii dicti castri una cum uicario teneantur et debeant in principio mensis martii facere et ordinare custodes secretos in qualibet contrata ad custodiam fructuum predictorum. Qui sic electi iurent ad sancta dei euangelia corporaliter tacto libro denuptiare et accusare omnes et singulos homines et personas quos et quas viderint et inuenerint ac etiam animalia dapnum dare in rebus et possessionibus existentibus in tenuta castri predicti quocumque modo contra formam statuti et ...

acusationes et denumptiatores facere teneantur et debeant coram do-
micello, postquam dictum dapnum datum fuit, ad penam ei quod de-
beret soluere dapnum inferens. Acusationi quorum et cuiusque
eorum plene credatur.

De metentibus herbam. c^m. xviij. XVIII

Metens herbam inter bladum alterius seu dictum bladum a
kalendis aprelis inantea, soluat soldos viginti. Et qui ad
manus fecerit herbam in blado alterius a kalendis maij inantea,
soluat soldos decem. Et si custodes communis delinquerit in predictis si-
militer puniantur. Set qui ad manus fecit herbam predictam ante
kalendas maij, nullo modo puniatur. Et qui meteret seu faceret
herbas in prato alieno confirmato uel banito, puniatur in viginti sol-
dis. Et hoc locum habeat in prato pedeluciani tantum, de quo per aliquem
soluitur datium domino comiti, uel in illis ecclesie cuicumque fecerit foenum
aut herbas soluat dictam penam, et dapnum emendet in predictis
omnibus casibus domino prati.

De pena atrauersantium casale reclusum. c^m. xviiij.

Qui intrauit possessione alienam reclusam atrauersando cum be-
stijs et sine bestijs et sine dapno a kalendis marcij usque ad kalendas
nouembris, et accusaretur a domino rei, soluat decem soldos, si uero
accusaretur a custode soluat medietatem dicte pene.

De pena exportantium nuces et alios fructus. c^m. xx.

Qui autem inuentus fuit cum nucibus viridibus, fabis, ciceribus,
cepis uel caulibus, seu alijs viridibus alienis in quocumque loco
extra pedeluciani per eius territorium, puniatur in decem soldis, quoties
inuentus fuerit, de quibus custodes accusare possint, sicut de
alijs dampnis datis, nisi inuentus cum predictis uel aliquo predictorum
inrauerit in excusatione ipsius fuisse de suis proprijs et sine laboribus.

De pena proicientium granum porcis. c^m. xxj.

Nemo audeat uel presumat dare, uel proicere granum porcis si

siue manipulum grani sui vel alterius ad penam centum soldorum. et quilibet bone fame cum vno teste possit contrafacientem accusare, cuiusque accuse cum vno teste credatur.

De pena attrauersantium terram bladatam alienam. C. xxij.

Nulli liceat attrauersare terram alienam bladatam a kalendis mensis maij quousque granum fuit messum cum aliqua bestia minuta ad penam duodecim denariorum pro qualibet bestia. Et si cum somario bone vel iumento et hijs similibus puniatur in duobus soldis pro quolibet.

De pena portantium caules in kalendis mensis Januarii. C. xxiij.

Nullus portet nec portare debeat in kalendis mensis Januarii de aliena possexione nisi vnum pedem caulis ad penam quinque soldorum et quilibet possit contrafacientem accusare, et ei accuse credatur Excepto quod sua possessione propria vel conducta de qua quis portare possit plures impune, et de hoc stetur sacramento portantis

De pena facientium frondes ficuum seu vinearum. C. xxiiij.

Nullus faciat vel eleuet frondes ficuum alienarum, frondes vinearum alienarum, vel frondes de alieno cannedeto vel sireto ad penam viginti soldorum vice qualibet, Et qui incidit vel frangerit candas de cannedeto alieno soluat duodecim denarios pro qualibet canda quam ibi incidit.

De petentibus iurare vicinos pasistia bonorum de festis. C. xxv.

Ad custodiam casalium seu vinearum tenute pedislucci faciendam tempore vuarum et ficuum. Siquis pedeslucianus postulauerit curie pedislucci vicinos iurare facere quod non faciant nec fieri faciant dampnum in dictis casalibus et vineis in contrata in qua habet casale siue vineam suam. Et si viderit aliquem dampnum dare teneantur ipsos dampnum dantes accusare et debita pena puniri.

De dampno nescito emendando. C. xxvj.

Quantumcumque dapnum datum fuit in possessione alterius propria vel conducta cum bestiis minutis vel grossis. Et dictum dapnum quis fecerit ignoraretur, tunc cogantur omnes pastores in illa contrata existentes ad satisfactionem dicti dapni illati, facta extimatione per massarios mittendos ad videndum dictum dapnum illatum, et qui iurent bona fide et legaliter extimare, et referre veritatem. qua extimatione facta, vicarius cogat illos satisfacturos pro rata ipsum dapnum domino possexionis ipsius.

De pena non incidentium fractam inter lata reclusa et iux fractum. c. xxvij.

Quicumque habet fractam iuxta viam inter lata reclusa teneatur et debeat eam incidere et actare, ita quod per ipsam viam comode iri et transiri possit quolibet anno hinc ad festum sancte marie de mense augusti, et dum tamen prius bannitum fuerit ad penam decem soldorum pro quolibet contrafaciente, et de tali incisione et actatione stetur sacramento incidentis et actantis ipsam in termino predicto, qui si iuraverit esse actatam quod tunc non teneatur ad penam.

De pena incidentis fractam alterius. c. xxviij.

Quicumque inciserit fractam vinee, seu casalis vel loci reclusi alterius seu in ipsam ignem immiserit solvat delinquens soldos quadraginta. Et nichilominus teneatur dapnum emendare patienti.

De animalibus itinerantibus. c. xxviiij.

Statuimus et ordinamus quod si cum necessitate cogente contingerit aliquem cum equituturis suis aut quibuslibet animalibus forsitan oneratis ex itinere ut assolet fatigatis in alienum agrum frugibus plenum velle divertere dum forte herbas alias vel fenum pro loco ipso non inveniet unde animalia sua valeant confortari, omnem enim materiam precidimus sibi malignandi. Statuentes ut nemo nisi medietatem equi vel cuiuslibet alterius animalis in agrum ipsum intromictere audeat. Ita quod posteriores pedes animalis ipsius vel in loco non laborato teneat, et anteriores in agro. Ita tamen quod nichil omnino de segetibus ipsis ad hospitium suum referat et eo tantum sit contentus quod animal pascendo assumpsit.

De canibus tpre vindembiarum ligandis. c. xxx.

Statuimus q' maturis uuis sive in pncipio q̄n uue in territorio luca communiter maturari incipiūt. vicarius banniri faciat ploca ↄsueta q' habentes canes in dicto castro ligare debeat usq ad tertiam diem post ipm bannitum ⁊ post dcm tīnum. pquali vice q' p accusatorem ul' Inquisitorem canis alicui fuit rept dissolutus extra portam castri pdci. teneatur dns ipius canis solue decem soldos ⁊ totidem dapnum passo. si aliquod dapnum dederit ⁊ nichilominus dapnū emendet dno vinee. Et siquis occiserit dcm canem reptum in vinea non teneatur ad penam.

De Inuenientibus ⁊ Interficientibz bestiam minutam in sua possessione vineata plena uuis. c. xxxi.

Statuimus q' siquis Inuenerit aliquam bestiam minutā sola in aliqua sua possessione vineata plena uuis que dapnum dederit in ea ⁊ que staret sin pastore. liceat dno dce possessionis aut laboratori ipam bestiam vulnerare ⁊ occidere sin pena aliqua. Dum tamen q' talis occides teneatur ⁊ debeat eam assignare officiali siue vicario dcti castri predcti illa die ul sequenti qua ipam occiserit. Cui bestie medietas sit sue alia no occidentis. Et si dcus occides dcm bestiam no assignauit ut dcm est possit ei repeti tamq' si eam furatus eet ab illo cui eet dca bestia mortua. Et quicumq ciuilr aut criminalr repetet dcm bestia sic occisam ⁊ assignatam soluat p pena quatraginta soldos ñ talis occidens eidem in aliquo teneatur. non obstante aliquo capitulo huius statuti supra ul' infra positi in contrarium loquete.

De viis impeditis ruina ceno ⁊ spinis. c. xxxii.

Quilibet liceat ire cum bestiis ul sine cum dapn vel sine p locum existentia iuxta viam cois in qua foret Ruyna cenum ul spine. ppter quod esset impedita ul' occupata sine aliqua pena. Et de tali impedimto stetur in prouidentia duoz maxarioz dci cois q erunt p tpra qui accedere teneant ad videndum locum pdcm. vn eius ac cusatus esset infra tres post responsione dci accusati si petitum fuit in eius responsione ⁊ his stetur in promission ⁊ arbitrio dcoz ....

sariorum, et secundum arbitrium predictum ita vicarius dicti castri mandet exequtioni et aliter non.

De venantibus inter loca vineata et alia casalia noctis tempore. C. XXIII.

Nulla persona noctis tempore possit venari inter vineas et casalia tenute castri pedis luci de mense augusti et septembris et usque ad medietatem mensis octobris, ad penam quadraginta soldorum. Et quilibet possit contrafacientem accusare, et eius accuse credatur ad plenum.

De colligentibus uvas et alios fructus in vineis et casali recluso. C. XXIIII.

Nemo colligat uvas olera plantata vel seminata vel alios fructus de loco recluso alieno vel orto, noctis tempore, ad penam decem librarum. De die vero delinquens solvat viginti soldos. Et casale seu locus reclusus intelligatur ubi sunt vinea arbores domestice, et fuerit circumdatus fractis carbonariis et spinis. Sed si de campo apparato solvat decem soldos. De campo vero non apparato, soldos quinque. nisi dominus rei iuraverit dictos fructus habere pro derelictis, quod tunc quis non teneatur ad penam. Qui vero colligerit olivas vel glandes, alibi quam in casali recluso solvat viginti soldos de alto. De terra solvat soldos decem. sed non battendo, siquis colligerit ibi olivas tam de alto quam de terra. et fuerit collectum ut dictum est non teneatur ad penam. Et colligentes uvas de locis predictis ut dictum est et solverit penas superius adiectas nichilominus solvere teneatur, duos denarios pro quolibet rampazo. secundum formam capituli infra positi.

De colligentibus uvas. C. XXV.

Uvas quicumque exportaverit a kalendis mensis Julii usque ad vindembias solvat pro quolibet rampato soldos duos et totidem domino cuius fuerit locus unde dictas uvas colligerit, nec et de suis vineis quis portare possit ultra tres rampatios ad dictam penam, nec de alienis sibi datis vel concessis, de quibus tribus rampatiis tam de suis quam de alienis stetur iuramento portantis, qui si iuravit esse de suis vel sibi datis, non teneatur ad penam. Et cum quis fuit inventus permictat se rimari a castaldo vel famulo curie, ad penam quinque soldorum. Et si interrogatus fuit ab offitiale de nomine suo, teneatur ei

dicere nomen suum et pronomen et ipsum sibi non negare nec dicere eis unum nomen pro alio ad penam viginti soldorum et de hijs credatur relationibus dictorum offitialium. Liceat cuilibet omni tempore potare de uvis passurinus quantum vult sine pena de vinea sua. Nec liceat dictis offitialibus famulis et castaldo rimari aliquam mulierem tangendo eam pro dictis uvis repiendis. Sed debeat ei dicere pone deorsum seu in terram canestrum ul' vas qd' tunc mulier haberet ul' aliud continens in quo uvas portaret quo vase deposito possint ipsi rimari pro uvis predictis. Et tunc si ipsa mulier predicta facere contempserit solvat soldos quinque. Et de hijs credatur ut supra. Et si famulus ul' castaldus seu offitialis rimando ul' causa rimandi pro dictis uvis tangerent aliqua mulierem puniatur

De pena colligentium maghiolos. c. XXXVI.

Colligentes maghiolos de aliena vinea sine licentia domini vinee in decem soldis pro quolibet et quoties puniatur. Et custodes dicti castri delinquentes in predictis debeat accusare.

De licentijs non exibendis in terris bladatis nec inter mucclos. c. XXXVII.

Nemo possit nec sibi liceat eundi cum bestijs minutis ul' grossis nec eas mittere in terras bladatas alienas ul' inter mucclos bladi alterius exceptis somarijs. Alicui dare licentiam uel concedere nec etiam vendere posse. Et si dicta licentia daretur et venditio fieret ul' facte et concesse essent non valeat ipso iure. Sed siquis cum dictis bestijs accusatus fuit in locis pdis puniatur secundum formam statuti ac si licentia et venditio dicta et facta non esset nisi intersit et presens sit dominus rei ul' aliquis de domo sua ul' esset laborator dicte terre ul' aliquis de domo dicti laboratoris quod tunc de licentia et voluntate ipsorum ul' alicuius eorum possit quis ire cuz dictis bestijs et eas mittere et tenere in bonis predictis et terris cum dampno et sine dampno absque pena aliqua.

De licentijs exibendis. c. XXXVIII.

Quilibet de familia maior quatuordecim annorum posse…

liceat dare et concedere licentiam de bonis suis et suorum patris matris
fratris sororis in una et eadem familia existentium et etiam labo
rator de bonis existentibus in possessione sui laboritii cuicumque vo
luerit cum damno vel sine cum bestiis vel sine et personaliter. Excep
tis in terris bladatis et inter mucelos bladi, nisi tunc esset presens
ut supra in proximo capitulo continetur loquente quod nemo pos
sit nec ei liceat eundi vel mittendi aliquas bestias in terris
bladatis alienis vel inter mucelos dummodo quod de licentia dic
tarum bestiarum in aliis locis quam in terris bladatis vel inter mucelos ap
pareat scriptum in actis curie domini vel saltim quod probetur de dicta
licentia per iuramentum eius qui dedit licentiam cum uno teste simpliciter
recipiendo sine aliis articulis. In aliis vero casibus credatur danti
licentiam predictam nisi de incisione arborum que valeat cum suo
iuramento et cum uno teste recipiendo ut supra dictum est. Si
quis vero de familia aut laboratorum vel aliquis ex familia ip
sius laboratoris maior ut supra steterit personaliter in dictis bonis
terris bladatis predictis et ubi essent muculi vel aliquid eorum pos
sit dare licentiam et concedere cuicumque de bonis predictis cum damno
et sine cum bestiis et sine et credatur iuramento dantis dictam licen
tiam si presens erit vel esset ut supra in locis predictis et de etate
maior quatuordecim annorum credatur iuramento patris vel matris
vel proximioris sui consanguinei si patrem vel matrem non ha
beret talis concedens licentiam supradictam. Et licentie date vel
dande aliorum vel aliqua earum valeant et durent toto tempore vicinii
que concesse erunt et non ultra. Exceptis de terris bladatis
et inter mucelos ut supra dictum est. Et si filius vel filia fra
ter carnalis vel soror carnalis intraverit possessione et bona que
cumque patris matris fratris vel sororis carnalis et sibi fruc
tus collegerit de ipsis bonis et possessionibus nullo denuntia
tiari et accusari possit in curia pedesluci et si accusarentur
ipsa accusa sit ipso iure nulla. Et idem intelligatur esse de
patre et matre in possessionibus filiorum et bonis eorum et fructibus
existentibus in eisdem.

De quanta quantitate credatur accusatori. C. XXXVIII

Quotiens dominus rei vel laborator accusaverit aliquem de damno dato
in bonis eius vel sui laboritii et in ipsa accusatione iuraverit
se vidisse et invenisse damnum dantem credatur tali accusatori

BIBLIOTECA DEL SENATO

vsqz in quantitatem viginti soldoz / & si p(er) accusatu(m) negaret(ur) de tali 56
dapno & pena. Et si accusatus foret confessus / credatur accusanti de quo
cumqz dapno & quantitate / & similiter de dominio & proprietate vn(de) quis
accusaretur a d(omi)no rei predicto / uel ab aliquo de sua familia aut a la
boratore ipius. Et si accusator iuravit se dapnum faciente(m) indubitanter
& invenisse & probavit ipam accusationem p(er) unum testem credatur ei vsqz
in quantitate quatraginta soldoz. Si no(n) probavit ipam accusationem
cum duobus testibus credatur in quacumqz quantitate dapni dati
predicti.

De bestijs pasturantibus prope vineas / milicum canapones et canneptem. C(apitulu)m xl.

Pastor siue custos bestiarum animaliu(m) / si pastulavit cu(m) supra
dictis bestiis uel aliquibus eaz prope vineam canapones et
nepem milicum uel segana aliena p(er) octo passus / puniatur in tri
ginta soldis p(ro) quacumqz ab inde infra p(re)rata / nisi transiret cu(m)
dictis bestiis p(er) aqua uel p(er) viam / recto & bono modo sine fraude / nisi
iret quis cum ipis bestijs / uel staret in sua possessione uel aliena de
qua haberet licentiam / q(uod) tunc no(n) teneatur quis ad penam.

De animali devastanti aliud animal alterius ripi per. C(apitulu)m xli.

Animal alterius / si devastavit aut occiserit animal alterius
soluat d(omi)nus dicti animalis delinquentis pro pena libras duas.
Et nichilominus d(omi)n(u)s p(re)dictus teneatur emendare dapnu(m) patienti
uel dictum animal dare pro nossa. Et nisi qui admisit casu ad
animal alterius ex qua admissione tale a(n)i(m)al devastatum fuit
q(uod) tunc teneatur talis admictens ad dictam emendationem & solutionem dicte
pene. si tale animal occiserit aut devastaverit.

De iuratis privatis faciendis p(er) contratas. C(apitulu)m xlii.

Statuimus q(uod) vicarius sive Rector possit sup(er) dapnis datis per
contratas castri luci facere iuratos privatos. silicet t(em)p(o)r(e) fabaz
et pomoz. Et eorumdem iuratoz accusationi credatur & stetur.

Ressp[illegible] p(er) residuo [illegible] p(er) [illegible] libro

[illegible]
[illegible] anno domini a nativitate [illegible]
[illegible] pontificatus [illegible]
[illegible] divina providentia pape quinti die
[illegible] Junii. Magnificus et [illegible] dominus Nicolaus
[illegible] pro domino nostro papa et sancta
[illegible] Comitatus et districtus Fulginei et
[illegible] Castri [illegible]
in temporalibus [illegible] generalis [illegible]
Castri predicti eiusque territorii et districtus. Exhibito
et producto presenti libro et volumine statutorum pro
[illegible] et ordinamentis dicti Castri predicti per oratores
[illegible] ambasiatores dicti Castri [illegible] et
excellenti domino supplicantes et petentes [illegible]
Comunis [illegible] statuta et Capitula
ipsorum statutorum confirmari approbari et [illegible]
et approbata [illegible] et teneri [illegible] quod [illegible]
[illegible] approbaverit. Cupientes supplicantibus [illegible]
et hominum eiusdem Castri predicti [illegible]
[illegible] statuta [illegible] volumine [illegible]
in [illegible]
Causa [illegible] quibus melius et efficacius [illegible]
[illegible] que sequitur [illegible] statuta [illegible]
et Capitula [illegible] in dicto Carte [illegible]
[illegible] fuit [illegible] Camere et Curie [illegible] Castri
predicti approbavit et [illegible] confirmavit [illegible]
[illegible] ne [illegible]
ad [illegible]. Volens [illegible]
[illegible] firmiter [illegible] inviolabiliter observari
[illegible] et valere.

Actum Fulginei in palatio residentie dicti domini [illegible]
[illegible]
[illegible] ac ser Bartolomeo ser [illegible]
[illegible] olim [illegible]
[illegible]

Et ego Nicolaus quondam ser Nicole [illegible]
[illegible]
[illegible] notarius [illegible]
[illegible] Castri [illegible]
[illegible]
[illegible]

10475

già 90. IV. 29

Pied

Sc